

Statistische bijlage : werkgelegenheid en scholing 2003

Citation for published version (APA):

Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt, ROA. (2004). *Statistische bijlage : werkgelegenheid en scholing 2003*. Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt, Faculteit der Economische Wetenschappen. ROA Reports No. 1B <https://doi.org/10.26481/umarep.200401B>

Document status and date:

Published: 01/01/2004

DOI:

[10.26481/umarep.200401B](https://doi.org/10.26481/umarep.200401B)

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

**Statistische Bijlage
Werkgelegenheid en scholing 2003**

ROA-R-2004/1B

Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt

Faculteit der Economische Wetenschappen en Bedrijfskunde
Universiteit Maastricht

Maastricht, juni 2004

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de directeur van het Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt. In geval van overname van het datamateriaal moet telkens duidelijk als bron worden vermeld: "Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt" of "ROA". Van publicaties waarin gebruik wordt gemaakt van gegevens uit deze *Statistische bijlage* ontvangen wij gaarne een exemplaar.

Hoewel de grootst mogelijke zorg is besteed aan de inhoud van dit rapport, kan het ROA in generlei opzicht verantwoordelijkheid op zich nemen voor eventuele onvolledigheden of onjuistheden.

Inhoud

	Bladzijde
Voorwoord	i
1. Landbouw en visserij	
Tabel 1.1 Kernindicatoren	1
Figuur 1.1 Sectoraal risicoprofiel	2
Tabel 1.2 Percentage werkenden dat regelmatig wordt geconfronteerd met lawaai tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002	2
Tabel 1.3 Percentage werkenden dat regelmatig werkt met trillende apparaten, gemiddelde 2001-2002	3
Tabel 1.4 Percentage werkenden dat regelmatig kracht moet zetten tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002	3
Tabel 1.5 Percentage werkenden dat regelmatig onder hoge tijdsdruk werkt, gemiddelde 2001-2002	4
Tabel 1.6 Percentage werkenden dat regelmatig beeldschermwerk verricht, gemiddelde 2001-2002	4
Tabel 1.7 Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten korter dan 6 maanden, gemiddelde 2001-2002	5
Tabel 1.8 Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten van 6 maanden of langer, gemiddelde 2001-2002	5
Tabel 1.9 Doelgroepen voor het scholingsbeleid en risicofactoren	5
2. Voeding	
Tabel 2.1 Kernindicatoren	9
Figuur 2.1 Sectoraal risicoprofiel	10
Tabel 2.2 Percentage werkenden dat regelmatig wordt geconfronteerd met lawaai tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002	10
Tabel 2.3 Percentage werkenden dat regelmatig werkt met trillende apparaten, gemiddelde 2001-2002	11
Tabel 2.4 Percentage werkenden dat regelmatig kracht moet zetten tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002	12
Tabel 2.5 Percentage werkenden dat regelmatig onder hoge tijdsdruk werkt, gemiddelde 2001-2002	13
Tabel 2.6 Percentage werkenden dat regelmatig beeldschermwerk verricht, gemiddelde 2001-2002	14
Tabel 2.7 Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten korter dan 6 maanden, gemiddelde 2001-2002	15
Tabel 2.8 Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten van 6 maanden of langer, gemiddelde 2001-2002	15
Tabel 2.9 Doelgroepen voor het scholingsbeleid en risicofactoren	16
3. Chemie	
Tabel 3.1 Kernindicatoren	19
Figuur 3.1 Sectoraal risicoprofiel	20
Tabel 3.2 Percentage werkenden dat regelmatig wordt geconfronteerd met lawaai tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002	20
Tabel 3.3 Percentage werkenden dat regelmatig werkt met trillende apparaten,	

	gemiddelde 2001-2002	21
Tabel 3.4	Percentage werkenden dat regelmatig kracht moet zetten tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002	21
Tabel 3.5	Percentage werkenden dat regelmatig onder hoge tijdsdruk werkt, gemiddelde 2001-2002	22
Tabel 3.6	Percentage werkenden dat regelmatig beeldschermwerk verricht, gemiddelde 2001-2002	23
Tabel 3.7	Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten korter dan 6 maanden, gemiddelde 2001-2002	24
Tabel 3.8	Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten van 6 maanden of langer, gemiddelde 2001-2002	24

4. Metalektro

Tabel 4.1	Kernindicatoren	27
Figuur 4.1	Sectoraal risicoprofiel	28
Tabel 4.2	Percentage werkenden dat regelmatig wordt geconfronteerd met lawaai tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002	28
Tabel 4.3	Percentage werkenden dat regelmatig werkt met trillende apparaten, gemiddelde 2001-2002	29
Tabel 4.4	Percentage werkenden dat regelmatig kracht moet zetten tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002	30
Tabel 4.5	Percentage werkenden dat regelmatig onder hoge tijdsdruk werkt, gemiddelde 2001-2002	31
Tabel 4.6	Percentage werkenden dat regelmatig beeldschermwerk verricht, gemiddelde 2001-2002	32
Tabel 4.7	Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten korter dan 6 maanden, gemiddelde 2001-2002	33
Tabel 4.8	Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten van 6 maanden of langer, gemiddelde 2001-2002	34
Tabel 4.9	Doelgroepen voor het scholingsbeleid en risicofactoren	34

5. Overige industrie

Tabel 5.1	Kernindicatoren	37
Figuur 5.1	Sectoraal risicoprofiel	38
Tabel 5.2	Percentage werkenden dat regelmatig wordt geconfronteerd met lawaai tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002	38
Tabel 5.3	Percentage werkenden dat regelmatig werkt met trillende apparaten, gemiddelde 2001-2002	39
Tabel 5.4	Percentage werkenden dat regelmatig kracht moet zetten tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002	40
Tabel 5.5	Percentage werkenden dat regelmatig onder hoge tijdsdruk werkt, gemiddelde 2001-2002	41
Tabel 5.6	Percentage werkenden dat regelmatig beeldschermwerk verricht, gemiddelde 2001-2002	42
Tabel 5.7	Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten korter dan 6 maanden, gemiddelde 2001-2002	43
Tabel 5.8	Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten van 6 maanden of langer, gemiddelde 2001-2002	44
Tabel 5.9	Doelgroepen voor het scholingsbeleid en risicofactoren	44

6. Energie

Tabel 6.1	Kernindicatoren	47
Figuur 6.1	Sectoraal risicoprofiel	48
Tabel 6.2	Percentage werknenden dat regelmatig wordt geconfronteerd met lawaai tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002	48
Tabel 6.3	Percentage werknenden dat regelmatig werkt met trillende apparaten, gemiddelde 2001-2002	49
Tabel 6.4	Percentage werknenden dat regelmatig kracht moet zetten tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002	49
Tabel 6.5	Percentage werknenden dat regelmatig onder hoge tijdsdruk werkt, gemiddelde 2001-2002	50
Tabel 6.6	Percentage werknenden dat regelmatig beeldschermwerk verricht, gemiddelde 2001-2002	50
Tabel 6.7	Percentage werknenden dat deelneemt aan scholingstrajecten korter dan 6 maanden, gemiddelde 2001-2002	51
Tabel 6.8	Percentage werknenden dat deelneemt aan scholingstrajecten van 6 maanden of langer, gemiddelde 2001-2002	51

7. Bouw

Tabel 7.1	Kernindicatoren	55
Figuur 7.1	Sectoraal risicoprofiel	56
Tabel 7.2	Percentage werknenden dat regelmatig wordt geconfronteerd met lawaai tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002	56
Tabel 7.3	Percentage werknenden dat regelmatig werkt met trillende apparaten, gemiddelde 2001-2002	57
Tabel 7.4	Percentage werknenden dat regelmatig kracht moet zetten tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002	58
Tabel 7.5	Percentage werknenden dat regelmatig onder hoge tijdsdruk werkt, gemiddelde 2001-2002	59
Tabel 7.6	Percentage werknenden dat regelmatig beeldschermwerk verricht, gemiddelde 2001-2002	60
Tabel 7.7	Percentage werknenden dat deelneemt aan scholingstrajecten korter dan 6 maanden, gemiddelde 2001-2002	61
Tabel 7.8	Percentage werknenden dat deelneemt aan scholingstrajecten van 6 maanden of langer, gemiddelde 2001-2002	62
Tabel 7.9	Doelgroepen voor het scholingsbeleid en risicofactoren	62

8. Handel

Tabel 8.1	Kernindicatoren	65
Figuur 8.1	Sectoraal risicoprofiel	66
Tabel 8.2	Percentage werknenden dat regelmatig wordt geconfronteerd met lawaai tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002	66
Tabel 8.3	Percentage werknenden dat regelmatig werkt met trillende apparaten, gemiddelde 2001-2002	68
Tabel 8.4	Percentage werknenden dat regelmatig kracht moet zetten tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002	69
Tabel 8.5	Percentage werknenden dat regelmatig onder hoge tijdsdruk werkt, gemiddelde 2001-2002	71
Tabel 8.6	Percentage werknenden dat regelmatig beeldschermwerk verricht, gemiddelde 2001-2002	73
Tabel 8.7	Percentage werknenden dat deelneemt aan scholingstrajecten korter dan 6 maanden, gemiddelde 2001-2002	75

Tabel 8.8	Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten van 6 maanden of langer, gemiddelde 2001-2002	76
Tabel 8.9	Doelgroepen voor het scholingsbeleid en risicofactoren	77

9. Transport en communicatie

Tabel 9.1	Kernindicatoren	81
Figuur 9.1	Sectoraal risicoprofiel	82
Tabel 9.2	Percentage werkenden dat regelmatig wordt geconfronteerd met lawaai tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002	82
Tabel 9.3	Percentage werkenden dat regelmatig werkt met trillende apparaten, gemiddelde 2001-2002	83
Tabel 9.4	Percentage werkenden dat regelmatig kracht moet zetten tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002	84
Tabel 9.5	Percentage werkenden dat regelmatig onder hoge tijdsdruk werkt, gemiddelde 2001-2002	85
Tabel 9.6	Percentage werkenden dat regelmatig beeldschermwerk verricht, gemiddelde 2001-2002	86
Tabel 9.7	Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten korter dan 6 maanden, gemiddelde 2001-2002	87
Tabel 9.8	Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten van 6 maanden of langer, gemiddelde 2001-2002	88
Tabel 9.9	Doelgroepen voor het scholingsbeleid en risicofactoren	88

10. Bank en verzekering

Tabel 10.1	Kernindicatoren	91
Figuur 10.1	Sectoraal risicoprofiel	92
Tabel 10.2	Percentage werkenden dat regelmatig wordt geconfronteerd met lawaai tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002	92
Tabel 10.3	Percentage werkenden dat regelmatig werkt met trillende apparaten, gemiddelde 2001-2002	93
Tabel 10.4	Percentage werkenden dat regelmatig kracht moet zetten tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002	93
Tabel 10.5	Percentage werkenden dat regelmatig onder hoge tijdsdruk werkt, gemiddelde 2001-2002	94
Tabel 10.6	Percentage werkenden dat regelmatig beeldschermwerk verricht, gemiddelde 2001-2002	95
Tabel 10.7	Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten korter dan 6 maanden, gemiddelde 2001-2002	96
Tabel 10.8	Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten van 6 maanden of langer, gemiddelde 2001-2002	96

11. Horeca en zakelijke dienstverlening

Tabel 11.1	Kernindicatoren	99
Figuur 11.1	Sectoraal risicoprofiel	100
Tabel 11.2	Percentage werkenden dat regelmatig wordt geconfronteerd met lawaai tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002	100
Tabel 11.3	Percentage werkenden dat regelmatig werkt met trillende apparaten, gemiddelde 2001-2002	102
Tabel 11.4	Percentage werkenden dat regelmatig kracht moet zetten tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002	103
Tabel 11.5	Percentage werkenden dat regelmatig onder hoge tijdsdruk werkt, gemiddelde 2001-2002	105

Tabel 11.6	Percentage werkkenden dat regelmatig beeldschermwerk verricht, gemiddelde 2001-2002	107
Tabel 11.7	Percentage werkkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten korter dan 6 maanden, gemiddelde 2001-2002	110
Tabel 11.8	Percentage werkkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten van 6 maanden of langer, gemiddelde 2001-2002	112
Tabel 11.9	Doelgroepen voor het scholingsbeleid en risicofactoren	113

12. Kwartaire diensten

Tabel 12.1	Kernindicatoren	117
Figuur 12.1	Sectoraal risicoprofiel	118
Tabel 12.2	Percentage werkkenden dat regelmatig wordt geconfronteerd met lawaai tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002	118
Tabel 12.3	Percentage werkkenden dat regelmatig werkt met trillende apparaten, gemiddelde 2001-2002	120
Tabel 12.4	Percentage werkkenden dat regelmatig kracht moet zetten tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002	121
Tabel 12.5	Percentage werkkenden dat regelmatig onder hoge tijdsdruk werkt, gemiddelde 2001-2002	123
Tabel 12.6	Percentage werkkenden dat regelmatig beeldschermwerk verricht, gemiddelde 2001-2002	125
Tabel 12.7	Percentage werkkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten korter dan 6 maanden, gemiddelde 2001-2002	127
Tabel 12.8	Percentage werkkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten van 6 maanden of langer, gemiddelde 2001-2002	129
Tabel 12.9	Doelgroepen voor het scholingsbeleid en risicofactoren	130

13. Overheid en onderwijs

Tabel 13.1	Kernindicatoren	133
Figuur 13.1	Sectoraal risicoprofiel	134
Tabel 13.2	Percentage werkkenden dat regelmatig wordt geconfronteerd met lawaai tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002	134
Tabel 13.3	Percentage werkkenden dat regelmatig werkt met trillende apparaten, gemiddelde 2001-2002	136
Tabel 13.4	Percentage werkkenden dat regelmatig kracht moet zetten tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002	137
Tabel 13.5	Percentage werkkenden dat regelmatig onder hoge tijdsdruk werkt, gemiddelde 2001-2002	139
Tabel 13.6	Percentage werkkenden dat regelmatig beeldschermwerk verricht, gemiddelde 2001-2002	141
Tabel 13.7	Percentage werkkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten korter dan 6 maanden, gemiddelde 2001-2002	144
Tabel 13.8	Percentage werkkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten van 6 maanden of langer, gemiddelde 2001-2002	146

14. Totaal alle sectoren

Tabel 14.1	Kernindicatoren	151
Tabel 14.2	Percentage werkkenden dat regelmatig wordt geconfronteerd met lawaai tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002	152
Tabel 14.3	Percentage werkkenden dat regelmatig werkt met trillende apparaten, gemiddelde 2001-2002	156
Tabel 14.4	Percentage werkkenden dat regelmatig kracht moet zetten tijdens het werk,	

	gemiddelde 2001-2002	159
Tabel 14.5	Percentage werkenden dat regelmatig onder hoge tijdsdruk werkt, gemiddelde 2001-2002	163
Tabel 14.6	Percentage werkenden dat regelmatig beeldschermwerk verricht, gemiddelde 2001-2002	167
Tabel 14.7	Pcentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten korter dan 6 maanden, gemiddelde 2001-2002	172
Tabel 14.8	Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten van 6 maanden of langer, gemiddelde 2001-2002	176

Voorwoord

Werkgelegenheid en scholing 2003 en deze bijbehorende *Statistische Bijlage* is de vijfde versie van het overzichtsrapport in het kader van het *Werkgelegenheid en Scholing Observatorium (WSO)* dat het Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA) in opdracht van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft opgesteld.

Het observatorium-karakter van dit rapport wordt weerspiegeld door het grote aantal indicatoren dat de revue passeert. Deze kengetallen hebben steeds als doel opvallende factoren of ontwikkelingen te signaleren. Deze *Statistische Bijlage* beoogt op dit punt wederom te fungeren als een naslagwerk, waarin op systematische wijze een totaaloverzicht wordt gegeven van de in het hoofdrapport besproken indicatoren.

Uitgangspunt van zowel het hoofdrapport als deze *Statistische Bijlage* is dat telkens informatie wordt gegeven over de verschillende groepen werkenden in een bepaald beroep of de werkenden met een bepaalde opleidingsachtergrond binnen een bepaalde bedrijfssector. In deze *Statistische Bijlage* wordt de informatie gepresenteerd naar bedrijfssector. Per bedrijfssector wordt eerst ingegaan op een aantal kernindicatoren die betrekking hebben op de sector in haar geheel. Vervolgens wordt door middel van het risicoprofiel voor de betreffende bedrijfssector in kaart gebracht in hoeverre bepaalde risicofactoren binnen de desbetreffende sector zich voordoen en in hoeverre er scholing wordt aangeboden om kwalificatieveroudering te voorkomen of te beperken. Daarna wordt voor de verschillende beroeps- en opleidingssectoren binnen de desbetreffende bedrijfssector zo gedetailleerd mogelijk aangegeven in hoeverre de diverse risicofactoren voor deze specifieke groepen werkenden een rol spelen. Ten slotte wordt aangegeven welke groepen werkenden binnen een sector tot de doelgroepen voor het scholingsbeleid gericht op behoud van werk behoren.

De gepresenteerde indicatoren worden telkens ook kwalitatief getypeerd, uiteenlopend van 'erg laag' tot 'erg hoog'. De typering die daarbij worden gebruikt zijn gebaseerd op de gemiddelde score voor de totale werkzame bevolking. Dit om de vergelijkbaarheid tussen de werkenden in de verschillende sectoren mogelijk te maken. De "trends" die voor een aantal indicatoren worden vermeld hebben telkens betrekking op de periode 2000-2002. Wanneer niet kan worden voldaan aan de ondergrens voor publicatie of wanneer het gegeven onbekend is, wordt dit in de tabellen aangegeven met een -.

De projectleiding van het WSO is in handen van prof. dr. A. de Grip. Drs. J.B. van Loo en drs. J.M.A.F. Sanders speelden een centrale rol bij de uitvoering van het onderzoek en de totstandkoming van de rapportage. Daarnaast is aan deze *Statistische Bijlage* meegewerkt door S. Dijkman. Onze dank gaat uit naar de leden van de begeleidingscommissie bij het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid: drs. L. van der Vliet, drs. L. Bastiaansen en drs. V. Monfils.

1. Landbouw en visserij

Tabel 1.1
Kernindicatoren

Arbeidsomstandigheden

<i>Belastende arbeidsomstandigheden</i> % werknemers dat regelmatig geconfronteerd wordt met:	2000 %	2001/2002 %	typering
Lawaai	9	14	hoog
Trilling	22	21	hoog
Kracht zetten	47	43	hoog
Tijdsdruk	18	16	erg laag
Beeldschermwerk	6	11	laag

Technologische en organisatorische ontwikkelingen

<i>Organisatorische ontwikkelingen</i>	bedrijven %	
Kleine productverandering, 2000-2002	41	
Ingrijpende productverandering, 2000-2002	14	
Veranderingen in positie, 2000-2002	19	
Interne reorganisaties, 2000-2002	15	
<i>Technologische vernieuwingen</i>	werkenden %	bedrijven %
Beeldschermwerk, gemiddelde 2001/2002	23	-
Vernieuwingen in het productieproces, 1999-2001	15	21
Automatisering, 2002	-	79

Verschuivingen in de werkgelegenheid

	jaarlijks %
Verwachte werkgelegenheidsontwikkeling, 2003-2008	-2,6

Scholingsdeelname

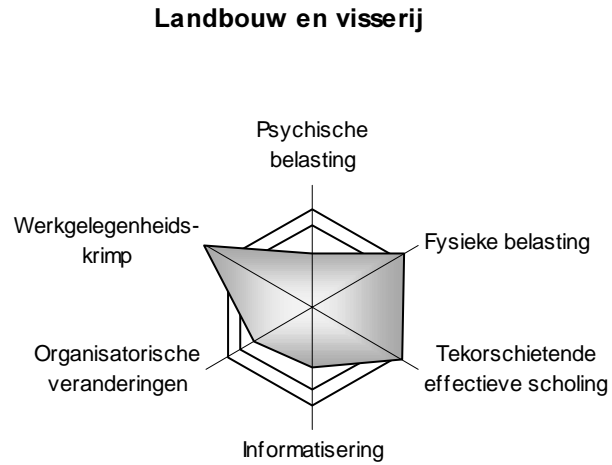
	2000 %	2001/ 2002 %	typering %
Deelname aan opleidingstrajecten korter dan 6 maanden (momentopname)	3	2	laag
Deelname aan opleidingstrajecten van 6 maanden of langer (momentopname)	13	11	gemiddeld

Bron: ROA/CBS/OSA

Landbouw en visserij

Risicoprofiel

Figuur 1.1
Sectoraal risicoprofiel

Tabel 1.2
Percentage werkenden dat regelmatig wordt geconfronteerd met lawaai tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
MBO natuur en techniek	14	hoog	constant
<i>Beroepen</i>			
Agrarische beroepen	10	gemiddeld	-
Agrarische arbeiders	9	gemiddeld	-
Technische, ambachts- en industrieberoepen	34	erg hoog	-
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	14	hoog	-
Jongeren	10	gemiddeld	sterk dalend
Ouderen	-	hoog	sterk stijgend
Allochtonen	-	hoog	sterk dalend
Totaal	14	hoog	-

Bron: ROA/CBS

Tabel 1.3

Percentage werkenden dat regelmatig werkt met trillende apparaten, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
VMBO natuur en techniek	29	hoog	-
MBO natuur en techniek	38	erg hoog	dalend
MBO milieu en groene ruimte	69	erg hoog	constant
<i>Beroepen</i>			
Agrarische beroepen	20	hoog	dalend
Agrarische arbeiders	19	hoog	dalend
Technische, ambachts- en industrieberoepen	51	erg hoog	constant
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	1	laag	-
Jongeren	20	hoog	sterk dalend
Ouderen	-	hoog	sterk stijgend
Allochtonen	-	erg laag	-
Totaal	21	hoog	dalend

Bron: ROA/CBS

Tabel 1.4

Percentage werkenden dat regelmatig kracht moet zetten tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	34	hoog	-
VMBO natuur en techniek	37	hoog	sterk dalend
MBO natuur en techniek	64	erg hoog	constant
MBO landbouw en veeteelt	51	erg hoog	dalend
MBO milieu en groene ruimte	83	erg hoog	constant
<i>Beroepen</i>			
Agrarische beroepen	45	hoog	constant
Agrarische arbeiders	48	erg hoog	constant
Technische, ambachts- en industrieberoepen	47	erg hoog	sterk stijgend
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	28	gemiddeld	sterk stijgend
Jongeren	48	erg hoog	constant
Ouderen	30	gemiddeld	-
Allochtonen	-	hoog	sterk stijgend
Totaal	43	hoog	constant

Bron: ROA/CBS

Landbouw en visserij

Tabel 1.5

Percentage werkenden dat regelmatig onder hoge tijdsdruk werkt, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
MBO natuur en techniek	20	laag	stijgend
<i>Beroepen</i>			
Agrarische beroepen	14	erg laag	-
Agrarische arbeiders	11	erg laag	-
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	13	erg laag	sterk stijgend
Jongeren	14	erg laag	-
Ouderen	-	erg laag	sterk dalend
Allochtonen	-	laag	-
Totaal	16	erg laag	constant

Bron: ROA/CBS

Tabel 1.6

Percentage werkenden dat regelmatig beeldschermwerk verricht, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
MBO natuur en techniek	11	laag	sterk stijgend
<i>Beroepen</i>			
Agrarische beroepen	5	erg laag	sterk stijgend
Agrarische arbeiders	2	erg laag	sterk stijgend
Economisch-administratieve beroepen	66	gemiddeld	constant
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	8	laag	-
Jongeren	7	laag	-
Ouderen	-	erg laag	sterk stijgend
Allochtonen	-	laag	sterk stijgend
Totaal	11	laag	sterk stijgend

Bron: ROA/CBS

Tabel 1.7
Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten korter dan 6 maanden, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	typering 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
MBO natuur en techniek	2	laag	sterk dalend
<i>Beroepen</i>			
Agrarische beroepen	1	erg laag	sterk dalend
Agrarische arbeiders	1	erg laag	sterk dalend
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	1	erg laag	sterk stijgend
Jongeren	2	laag	-
Ouderen	-	-	-
Allochtonen	-	-	-
Totaal	15	laag	sterk dalend

Bron: ROA/CBS

Tabel 1.8
Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten van 6 maanden of langer, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	typering 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
MBO natuur en techniek	4	erg laag	-
<i>Beroepen</i>			
Agrarische beroepen	13	gemiddeld	stijgend
Agrarische arbeiders	14	gemiddeld	constant
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	4	-	-
Jongeren	16	hoog	-
Ouderen	-	erg laag	sterk stijgend
Allochtonen	-	laag	sterk stijgend
Totaal	11	gemiddeld	-

Bron: ROA/CBS

Tabel 1.9
Doelgroepen voor het scholingsbeleid en risicofactoren

Doelgroepen	risicofactor(en)
Agrarische bedrijfshoofden Landbouwmachinebestuurders en vissers	krimpende werkgelegenheid krimpende werkgelegenheid

2. Voeding

Tabel 2.1
Kernindicatoren

Arbeidsomstandigheden

<i>Belastende arbeidsomstandigheden</i>	2000	2001/2002	typering
% werknemers dat regelmatig geconfronteerd wordt met:	%	%	
Lawaai	28	29	erg hoog
Trilling	10	11	gemiddeld
Kracht zetten	24	32	hoog
Tijdsdruk	28	30	gemiddeld
Beeldschermwerk	38	34	gemiddeld

Technologische en organisatorische ontwikkelingen

<i>Organisatorische ontwikkelingen</i>	bedrijven
	%
Kleine productverandering, 2000-2002	48
Ingrijpende productverandering, 2000-2002	11
Veranderingen in positie, 2000-2002	19
Interne reorganisaties, 2000-2002	32

<i>Technologische vernieuwingen</i>	werkenden	bedrijven
	%	%
Beeldschermwerk, gemiddelde 2001/2002	49	-
Vernieuwingen in het productieproces, 1999-2001	26	40
Automatisering, 2002	-	81

Verschuivingen in de werkgelegenheid

	jaarlijks %
Verwachte werkgelegenheidsontwikkeling, 2003-2008	-0,2

Scholingsdeelname

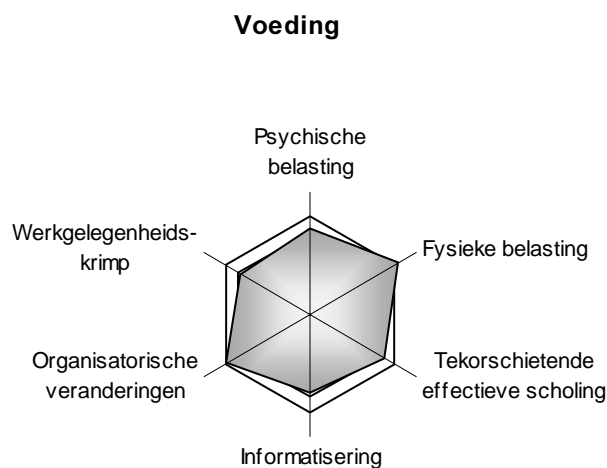
	2000	2001/ 2002	typering
	%	%	
Deelname aan opleidingstrajecten korter dan 6 maanden (momentopname)	4	3	laag
Deelname aan opleidingstrajecten van 6 maanden of langer (momentopname)	11	12	gemiddeld

Bron: ROA/CBS/OSA

Voeding

Risicoprofiel

Figuur 2.1
Sectoraal risicoprofiel

Tabel 2.2
Percentage werkenden dat regelmatig wordt geconfronteerd met lawaai tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	43	erg hoog	constant
VMBO natuur en techniek	42	erg hoog	sterk dalend
MBO natuur en techniek	36	erg hoog	constant
MBO elektrotechniek	63	erg hoog	-
MBO economie	15	hoog	constant
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	43	erg hoog	constant
Productiemedewerkers	67	erg hoog	-
Monteurs	48	erg hoog	sterk dalend
Mechanisch operators	45	erg hoog	constant
Procesoperators	37	erg hoog	-
Transportberoepen	39	erg hoog	stijgend
Chauffeurs	45	erg hoog	sterk stijgend
Economisch-administratieve beroepen	12	hoog	-
Kantoorhulpverleners, inpakkers en colporteurs	43	erg hoog	-
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	21	hoog	stijgend
Jongeren	29	erg hoog	-
Ouderen	31	erg hoog	constant
Allochtonen	49	erg hoog	sterk stijgend
Totaal	29	erg hoog	stijgend

Bron: ROA/CBS

Tabel 2.3
 Percentage werkenden dat regelmatig werkt met trillende apparaten, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	9	gemiddeld	sterk dalend
VMBO natuur en techniek	10	gemiddeld	-
MBO natuur en techniek	22	hoog	sterk stijgend
MBO economie	7	gemiddeld	sterk stijgend
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	15	hoog	stijgend
Mechanisch operators	13	hoog	sterk dalend
Procesoperators	15	hoog	sterk stijgend
Transportberoepen	20	hoog	-
Economisch-administratieve beroepen	1	laag	sterk dalend
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	15	hoog	sterk dalend
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	8	gemiddeld	sterk dalend
Jongeren	14	hoog	-
Ouderen	10	gemiddeld	sterk stijgend
Allochtonen	13	hoog	-
Totaal	11	gemiddeld	sterk stijgend

Bron: ROA/CBS

Voeding

Tabel 2.4

Percentage werkenden dat regelmatig kracht moet zetten tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	44	hoog	sterk stijgend
VMBO theorie	30	gemiddeld	constant
VMBO natuur en techniek	38	hoog	sterk dalend
VMBO verzorging	51	erg hoog	sterk stijgend
VMBO (uiterlijke) verzorging	51	erg hoog	sterk stijgend
MBO natuur en techniek	45	hoog	sterk stijgend
MBO brood en banket	65	erg hoog	sterk dalend
MBO levensmiddelentechniek/vleesverwerking	38	hoog	-
MBO economie	13	gemiddeld	-
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	41	hoog	stijgend
Productiemedewerkers	35	hoog	-
Monteurs	55	erg hoog	-
Mechanisch operators	40	hoog	dalend
Procesoperators	41	hoog	sterk stijgend
Transportberoepen	47	erg hoog	constant
Chauffeurs	44	hoog	-
Economisch-administratieve beroepen	13	gemiddeld	-
Kantoorhulpen, inpakkers en colporteurs	40	hoog	sterk stijgend
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	42	hoog	sterk stijgend
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	25	gemiddeld	sterk stijgend
Jongeren	39	hoog	-
Ouderen	31	hoog	-
Allochtonen	43	hoog	sterk stijgend
Totaal	32	hoog	sterk stijgend

Bron: ROA/CBS

Tabel 2.5
 Percentage werkenden dat regelmatig onder hoge tijdsdruk werkt, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	26	gemiddeld	stijgend
VMBO theorie	23	laag	-
VMBO natuur en techniek	25	laag	stijgend
MBO natuur en techniek	30	gemiddeld	dalend
MBO economie	29	gemiddeld	dalend
HO economie	45	erg hoog	-
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	28	gemiddeld	constant
Mechanisch operators	27	gemiddeld	constant
Procesoperators	26	gemiddeld	dalend
Transportberoepen	26	gemiddeld	-
Economisch-administratieve beroepen	36	gemiddeld	stijgend
Kantoorhulpen, inpakkers en colporteurs	32	gemiddeld	sterk stijgend
Boekhouders en secretaresses	36	gemiddeld	-
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	21	laag	sterk dalend
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	24	laag	constant
Jongeren	24	laag	stijgend
Ouderen	30	gemiddeld	dalend
Allochtonen	36	gemiddeld	sterk stijgend
Totaal	30	gemiddeld	constant

Bron: ROA/CBS

Voeding

Tabel 2.6

Percentage werkenden dat regelmatig beeldschermwerk verricht, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	11	laag	sterk stijgend
VMBO natuur en techniek	26	gemiddeld	sterk stijgend
MBO natuur en techniek	29	gemiddeld	dalend
MBO levensmiddelentechniek/vleesverwerking	44	gemiddeld	-
MBO economie	49	gemiddeld	dalend
MBO administratie	64	gemiddeld	sterk dalend
HO natuur en techniek	63	gemiddeld	sterk dalend
HO economie	92	erg hoog	constant
WO bedrijfskunde	70	gemiddeld	-
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	26	gemiddeld	-
Monteurs	29	gemiddeld	-
Mechanisch operators	17	laag	-
Procesoperators	34	gemiddeld	sterk stijgend
Economisch-administratieve beroepen	64	gemiddeld	-
Receptionisten en administratieve employés	72	gemiddeld	sterk dalend
Boekhouders en secretaresses	86	hoog	constant
Commercieel employés	55	gemiddeld	constant
Commercieel medewerkers	87	hoog	sterk stijgend
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	31	gemiddeld	sterk dalend
Jongeren	23	laag	-
Ouderen	35	gemiddeld	-
Allochtonen	14	laag	-
Totaal	34	gemiddeld	dalend

Bron: ROA/CBS

Tabel 2.7
 Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten korter dan 6 maanden, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	3	laag	sterk stijgend
MBO natuur en techniek	5	gemiddeld	-
MBO economie	3	laag	sterk dalend
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	4	gemiddeld	sterk dalend
Mechanisch operators	2	laag	sterk dalend
Procesoperators	5	gemiddeld	-
Economisch-administratieve beroepen	2	laag	sterk dalend
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	3	laag	-
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	3	laag	sterk dalend
Jongeren	3	laag	-
Ouderen	2	laag	-
Allochtonen	0	erg laag	sterk dalend
Totaal	3	laag	sterk dalend

Bron: ROA/CBS

Tabel 2.8
 Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten van 6 maanden of langer, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	11	gemiddeld	sterk stijgend
MBO natuur en techniek	8	laag	sterk dalend
MBO economie	13	gemiddeld	-
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	12	gemiddeld	sterk stijgend
Mechanisch operators	12	gemiddeld	sterk stijgend
Procesoperators	19	hoog	sterk stijgend
Economisch-administratieve beroepen	12	gemiddeld	dalend
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	11	gemiddeld	stijgend
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	9	laag	-
Jongeren	30	erg hoog	sterk stijgend
Ouderen	2	erg laag	-
Allochtonen	16	hoog	-
Totaal	12	gemiddeld	stijgend

Voeding

Tabel 2.9
Doelgroepen voor het scholingsbeleid en risicofactoren

Doelgroepen	risicofactor(en)
Mechanische operators	krimpde werkgelegenheid

3. Chemie

Tabel 3.1
Kernindicatoren

Arbeidsomstandigheden

<i>Belastende arbeidsomstandigheden</i>	2000	2001/2002	typering
% werknemers dat regelmatig geconfronteerd wordt met:	%	%	
Lawaai	21	21	hoog
Trilling	13	10	gemiddeld
Kracht zetten	22	21	gemiddeld
Tijdsdruk	31	27	gemiddeld
Beeldschermwerk	54	50	gemiddeld

Technologische en organisatorische ontwikkelingen

Organisatorische ontwikkelingen

	bedrijven
	%
Kleine productverandering, 2000-2002	57
Ingrijpende productverandering, 2000-2002	10
Veranderingen in positie, 2000-2002	24
Interne reorganisaties, 2000-2002	11

Technologische vernieuwingen

	werkenden	bedrijven
	%	%
Beeldschermwerk, gemiddelde 2001/2002	74	-
Vernieuwingen in het productieproces, 1999-2001	26	48
Automatisering, 2002	-	94

Verschuivingen in de werkgelegenheid

	jaarlijks %
Verwachte werkgelegenheidsontwikkeling, 2003-2008	-1,3

Scholingsdeelname

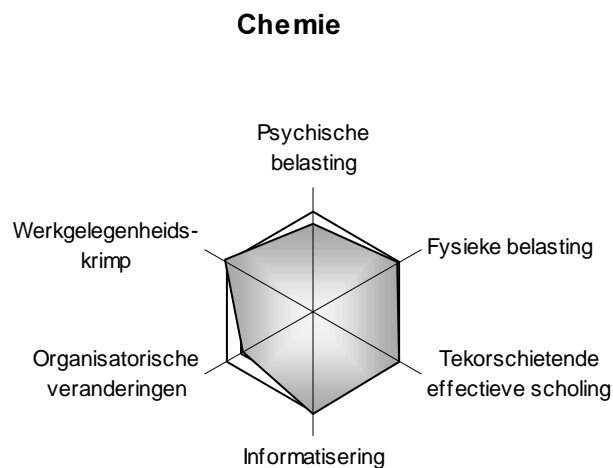
	2000	2001/2002	typering
	%	%	
Deelname aan opleidingstrajecten korter dan 6 maanden (momentopname)	5	4	gemiddeld
Deelname aan opleidingstrajecten van 6 maanden of langer (momentopname)	12	11	gemiddeld

Bron: ROA/CBS/OSA

Chemie

Risicoprofiel

Figuur 3.1
Sectoraal risicoprofiel

Tabel 3.2
Percentage werkenden dat regelmatig wordt geconfronteerd met lawaai tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
VMBO natuur en techniek	39	erg hoog	sterk stijgend
MBO natuur en techniek	28	hoog	constant
MBO procestechniek	36	erg hoog	sterk dalend
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	28	hoog	constant
Monteurs	34	erg hoog	-
Mechanisch operators	40	erg hoog	-
Procesoperators	25	hoog	sterk dalend
Economisch-administratieve beroepen	7	gemiddeld	sterk stijgend
<i>Variabelen</i>			
Vrouwen	11	gemiddeld	sterk stijgend
Jongeren	27	hoog	constant
Ouderen	20	hoog	constant
Allochtonen	51	erg hoog	-
Totaal	21	hoog	-

Bron: ROA/CBS

Tabel 3.3
 Percentage werkenden dat regelmatig werkt met trillende apparaten, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
MBO natuur en techniek	16	hoog	sterk dalend
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	14	hoog	sterk dalend
Mechanische operators	26	hoog	-
Procesoperators	14	hoog	sterk dalend
<i>Variabelen</i>			
Vrouwen	6	gemiddeld	constant
Jongeren	14	hoog	sterk dalend
Ouderen	7	gemiddeld	dalend
Allochtonen	-	hoog	sterk stijgend
Totaal	10	gemiddeld	sterk dalend

Bron: ROA/CBS

Tabel 3.4
 Percentage werkenden dat regelmatig kracht moet zetten tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	42	hoog	sterk dalend
VMBO natuur en techniek	42	hoog	sterk stijgend
MBO natuur en techniek	27	gemiddeld	dalend
MBO procestechniek	31	gemiddeld	stijgend
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	27	gemiddeld	sterk dalend
Monteurs	58	erg hoog	sterk stijgend
Mechanisch operators	41	hoog	sterk dalend
Procesoperators	22	gemiddeld	-
Economisch-administratieve beroepen	6	gemiddeld	dalend
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	12	gemiddeld	constant
Jongeren	25	gemiddeld	sterk dalend
Ouderen	17	gemiddeld	-
Allochtonen	-	gemiddeld	-
Totaal	21	gemiddeld	-

Bron: ROA/CBS

Chemie

Tabel 3.5

Percentage werkenden dat regelmatig onder hoge tijdsdruk werkt, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
MBO natuur en techniek	21	laag	sterk dalend
MBO economie	32	gemiddeld	-
HO natuur en techniek	41	hoog	constant
HO economie	49	erg hoog	-
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	24	laag	sterk dalend
Procesoperators	24	laag	sterk dalend
Economisch-administratieve beroepen	33	gemiddeld	-
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	23	laag	-
Jongeren	19	laag	-
Ouderen	29	gemiddeld	dalend
Allochtonen	28	gemiddeld	-
Totaal	27	gemiddeld	dalend

Bron: ROA/CBS

Tabel 3.6
 Percentage werkenden dat regelmatig beeldschermwerk verricht, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
VMBO theorie	44	gemiddeld	sterk dalend
MBO natuur en techniek	51	gemiddeld	stijgend
MBO laboratorium	65	gemiddeld	sterk dalend
MBO elektrotechniek	61	gemiddeld	-
MBO procestechniek	54	gemiddeld	sterk stijgend
MBO economie	72	gemiddeld	-
MBO administratie	82	hoog	constant
HO natuur en techniek	72	gemiddeld	stijgend
HBO laboratorium	64	gemiddeld	constant
HO economie	90	hoog	-
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	41	gemiddeld	constant
Laboranten	63	gemiddeld	stijgend
Procesoperators	55	gemiddeld	constant
Economisch-administratieve beroepen	78	hoog	constant
Receptionisten en administratieve employés	82	hoog	-
Boekhouders en secretaresses	91	erg hoog	constant
Commercieel employés	78	hoog	stijgend
Informatica beroepen	96	erg hoog	stijgend
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	61	gemiddeld	dalend
Jongeren	46	gemiddeld	stijgend
Ouderen	57	gemiddeld	sterk stijgend
Allochtonen	31	gemiddeld	-
Totaal	50	gemiddeld	constant

Bron: ROA/CBS

Chemie

Tabel 3.7

Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten korter dan 6 maanden, gemiddelde 2001-2002

Actueel onderwijs < 6 maanden	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
MBO natuur en techniek	4	gemiddeld	sterk dalend
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	4	gemiddeld	sterk dalend
Procesoperators	4	gemiddeld	sterk dalend
Economisch-administratieve beroepen	4	gemiddeld	-
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	6	hoog	-
Jongeren	4	gemiddeld	-
Ouderen	5	gemiddeld	sterk dalend
Allochtonen	-	erg laag	sterk dalend
Totaal	4	gemiddeld	sterk dalend

Bron: ROA/CBS

Tabel 3.8

Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten van 6 maanden of langer, gemiddelde 2001

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
MBO natuur en techniek	16	hoog	-
MBO procestechniek	26	erg hoog	-
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	12	gemiddeld	dalend
Procesoperators	20	hoog	dalend
Economisch-administratieve beroepen	9	laag	-
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	11	gemiddeld	-
Jongeren	22	erg hoog	-
Ouderen	2	erg laag	constant
Allochtonen	-	laag	sterk stijgend
Totaal	11	gemiddeld	constant

Bron: ROA/CBS

4. Metaelektro

Tabel 4.1
Kernindicatoren

Arbeidsomstandigheden

<i>Belastende arbeidsomstandigheden</i>	2000	2001/2002	typering
% werknemers dat regelmatig geconfronteerd wordt met:	%	%	
Lawaai	30	27	hoog
Trilling	22	20	hoog
Kracht zetten	29	26	gemiddeld
Tijdsdruk	30	27	gemiddeld
Beeldschermwerk	39	43	gemiddeld

Technologische en organisatorische ontwikkelingen

<i>Organisatorische ontwikkelingen</i>	bedrijven
	%
Kleine productverandering, 2000-2002	38
Ingrijpende productverandering, 2000-2002	21
Veranderingen in positie, 2000-2002	22
Interne reorganisaties, 2000-2002	21

<i>Technologische vernieuwingen</i>	werkenden	bedrijven
	%	%
Beeldschermwerk, gemiddelde 2001/2002	58	-
Vernieuwingen in het productieproces, 1999-2001	26	38
Automatisering, 2002	-	92

Verschuivingen in de werkgelegenheid

	jaarlijks %
Verwachte werkgelegenheidsontwikkeling, 2003-2008	-1,9

Scholingsdeelname

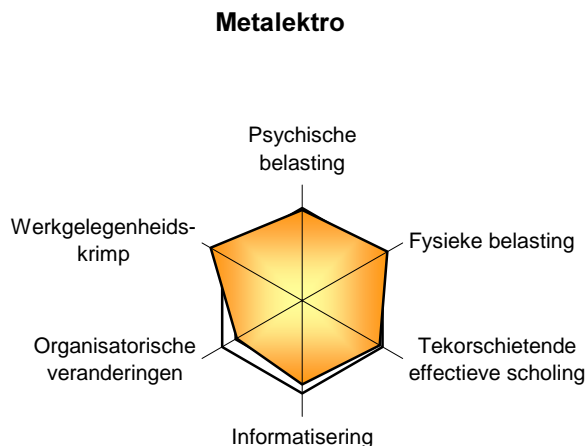
	2000	2001/2002	typering
	%	%	
Deelname aan opleidingstrajecten korter dan 6 maanden (momentopname)	5	4	gemiddeld
Deelname aan opleidingstrajecten van 6 maanden of langer (momentopname)	9	9	laag

Bron: ROA/CBS/OSA

Metalektro

Risicoprofiel

Figuur 4.1
Sectoraal risicoprofiel

Tabel 4.2
Percentage werkenden dat regelmatig wordt geconfronteerd met lawaai tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	37	erg hoog	dalend
VMBO theorie	25	hoog	sterk dalend
VMBO natuur en techniek	45	erg hoog	sterk stijgend
VMBO metaal: mechanische techniek	53	erg hoog	-
VMBO elektrotechniek	34	erg hoog	sterk stijgend
MBO natuur en techniek	34	erg hoog	constant
MBO werktuigbouw en mechanische techniek	40	erg hoog	constant
MBO elektrotechniek	20	hoog	constant
MBO procestechniek	49	erg hoog	-
MBO economie	17	hoog	-
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	23	hoog	-
HO natuur en techniek	6	gemiddeld	-
HBO werktuigbouwkunde	9	gemiddeld	-
HO economie	3	laag	-
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	38	erg hoog	constant
Productiemedewerkers	28	hoog	-
Bouwvakkers	42	erg hoog	sterk stijgend
Metaalarbeiders	56	erg hoog	constant
Bankwerkers en lassers	52	erg hoog	-
Assembleurs	39	erg hoog	-
Monteurs	32	erg hoog	dalend
Economisch-administratieve beroepen	7	gemiddeld	sterk dalend
Boekhouders en secretaresses	2	laag	sterk dalend
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	10	gemiddeld	sterk stijgend
Jongeren	24	hoog	constant
Ouderen	29	erg hoog	-
Allochtonen	37	erg hoog	-
Totaal	27	hoog	dalend

Bron: ROA/CBS

Tabel 4.3
 Percentage werkenden dat regelmatig werkt met trillende apparaten, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	19	hoog	-
VMBO theorie	19	hoog	sterk stijgend
VMBO natuur en techniek	32	erg hoog	constant
VMBO metaal: mechanische techniek	33	erg hoog	constant
VMBO elektrotechniek	33	erg hoog	sterk dalend
MBO natuur en techniek	29	hoog	stijgend
MBO werktuigbouw en mechanische techniek	34	erg hoog	constant
MBO elektrotechniek	17	hoog	-
MBO openbare orde en veiligheid	44	erg hoog	-
MBO economie	11	gemiddeld	-
HO natuur en techniek	3	gemiddeld	-
HBO werktuigbouwkunde	3	gemiddeld	-
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	30	hoog	dalend
Bouwvakkers	46	erg hoog	constant
Metaalarbeiders	37	erg hoog	dalend
Bankwerkers en lassers	45	erg hoog	-
Assembleurs	41	erg hoog	-
Monteurs	29	hoog	sterk dalend
Medische en paramedische beroepen	36	erg hoog	dalend
Apothekersassistenten en medisch laboranten	37	erg hoog	-
Economisch-administratieve beroepen	0	erg laag	sterk dalend
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	6	gemiddeld	-
Jongeren	26	hoog	stijgend
Ouderen	15	hoog	-
Allochtonen	21	hoog	-
Totaal	20	hoog	dalend

Bron: ROA/CBS

Metalektro

Tabel 4.4

Percentage werkenden dat regelmatig kracht moet zetten tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	34	hoog	-
VMBO theorie	22	gemiddeld	-
VMBO natuur en techniek	44	hoog	constant
VMBO metaal: mechanische techniek	53	erg hoog	stijgend
VMBO elektrotechniek	30	gemiddeld	sterk dalend
MBO natuur en techniek	36	hoog	-
MBO werktuigbouw en mechanische techniek	40	hoog	sterk stijgend
MBO elektrotechniek	21	gemiddeld	-
MBO openbare orde en veiligheid	56	erg hoog	-
MBO economie	19	gemiddeld	-
HO natuur en techniek	2	laag	-
HBO werktuigbouwkunde	2	laag	-
HO economie	1	laag	sterk stijgend
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	38	hoog	constant
Bouwvakkers	57	erg hoog	sterk dalend
Aannemers en installateurs	51	erg hoog	constant
Metaalarbeiders	51	erg hoog	constant
Bankwerkers en lassers	48	erg hoog	stijgend
Assembleurs	38	hoog	sterk dalend
Monteurs	40	hoog	-
Elektromonteurs	21	gemiddeld	sterk stijgend
Transportberoepen	33	hoog	sterk dalend
Laders en lossers	42	hoog	sterk dalend
Economisch-administratieve beroepen	5	gemiddeld	sterk dalend
Boekhouders en secretaresses	5	gemiddeld	-
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	7	gemiddeld	sterk dalend
Jongeren	30	gemiddeld	-
Ouderen	22	gemiddeld	-
Allochtonen	33	hoog	-
Totaal	26	gemiddeld	dalend

Bron: ROA/CBS

Tabel 4.5
 Percentage werkenden dat regelmatig onder hoge tijdsdruk werkt, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	19	laag	sterk dalend
VMBO theorie	22	laag	-
VMBO natuur en techniek	20	laag	dalend
VMBO metaal: mechanische techniek	19	laag	dalend
MBO natuur en techniek	25	laag	-
MBO werktuigbouw en mechanische techniek	24	laag	sterk dalend
MBO elektrotechniek	28	gemiddeld	constant
MBO economie	32	gemiddeld	stijgend
HO natuur en techniek	38	gemiddeld	constant
HBO werktuigbouwkunde	45	erg hoog	constant
HBO elektrotechniek	31	gemiddeld	constant
HO economie	42	hoog	constant
HBO bedrijfskunde	42	hoog	stijgend
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	25	laag	dalend
Metaalarbeiders	18	erg laag	-
Bankwerkers en lassers	21	laag	dalend
Monteurs	28	gemiddeld	sterk dalend
Werktuigbouwkundig ontwerpers en hoofden technische dienst	41	hoog	sterk dalend
Elektromonteurs	28	gemiddeld	sterk dalend
Transportberoepen	24	laag	stijgend
Economisch-administratieve beroepen	32	gemiddeld	constant
Boekhouders en secretaresses	20	laag	sterk dalend
Commercieel employés	38	gemiddeld	stijgend
Commercieel medewerkers	53	erg hoog	-
Managers	67	erg hoog	dalend
Informatica beroepen	29	gemiddeld	constant
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	22	laag	-
Jongeren	19	laag	stijgend
Ouderen	29	gemiddeld	-
Allochtonen	25	laag	-
Totaal	27	gemiddeld	-

Bron: ROA/CBS

Metalektronica

Tabel 4.6

Percentage werkenden dat regelmatig beeldschermwerk verricht, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	11	laag	-
VMBO theorie	44	gemiddeld	-
VMBO natuur en techniek	14	laag	stijgend
VMBO metaal: mechanische techniek	14	laag	-
VMBO economie	44	gemiddeld	sterk stijgend
VMBO administratie, handel en mode	50	gemiddeld	-
HAVO/VWO	62	gemiddeld	constant
MBO natuur en techniek	34	gemiddeld	constant
MBO werktuigbouw en mechanische techniek	30	gemiddeld	dalend
MBO elektrotechniek	44	gemiddeld	sterk stijgend
MBO procestechniek	49	gemiddeld	-
MBO economie	72	gemiddeld	-
MBO administratie	84	hoog	sterk stijgend
MBO handel	65	gemiddeld	sterk stijgend
MBO secretariaat	93	erg hoog	constant
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	35	gemiddeld	-
HO natuur en techniek	87	hoog	stijgend
HBO werktuigbouwkunde	89	hoog	sterk stijgend
HBO elektrotechniek	98	erg hoog	stijgend
HBO informatica	96	erg hoog	constant
WO wiskunde en natuurwetenschappen	74	gemiddeld	sterk stijgend
WO werktuigbouwkunde	82	hoog	-
HO economie	91	erg hoog	constant
HBO commerciële economie	100	erg hoog	sterk stijgend
HBO bedrijfskunde	88	hoog	constant
WO bedrijfskunde	85	hoog	-
HO onderwijs en sociaal-cultureel	88	hoog	sterk stijgend
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	24	gemiddeld	constant
Werktuigbouwkundigen	97	erg hoog	sterk stijgend
Metaalarbeiders	8	laag	sterk dalend
Bankwerkers en lassers	15	laag	-
Monteurs	24	gemiddeld	-
Werktuigbouwkundig ontwerpers en hoofden technische dienst	78	hoog	stijgend
Elektromonteurs	44	gemiddeld	-
Transportberoepen	37	gemiddeld	sterk stijgend
Laders en lossers	50	gemiddeld	-
Economisch-administratieve beroepen	85	hoog	stijgend
Productieplanners	83	hoog	sterk stijgend
Receptionisten en administratieve employés	84	hoog	sterk stijgend
Boekhouders en secretaresses	97	erg hoog	constant
Assistent accountants	89	hoog	sterk dalend
Commercieel employés	86	hoog	constant
Commercieel medewerkers	89	hoog	-
Managers	65	gemiddeld	-
Informatica beroepen	98	erg hoog	stijgend
Programmeurs	100	erg hoog	constant
Systeemanalisten	98	erg hoog	stijgend

Tabel 4.6 (vervolg)

Percentage werkenden dat regelmatig beeldschermwerk verricht, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	64	gemiddeld	stijgend
Jongeren	40	gemiddeld	-
Ouderen	43	gemiddeld	constant
Allochtonen	20	laag	sterk stijgend
Totaal	43	gemiddeld	stijgend

Bron: ROA/CBS

Tabel 4.7

Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten korter dan 6 maanden, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	2	laag	-
VMBO theorie	3	laag	sterk stijgend
VMBO natuur en techniek	3	laag	sterk dalend
VMBO metaal: mechanische techniek	3	laag	sterk dalend
MBO natuur en techniek	4	gemiddeld	sterk dalend
MBO werktuigbouw en mechanische techniek	4	gemiddeld	-
MBO elektrotechniek	5	gemiddeld	constant
MBO economie	4	gemiddeld	sterk dalend
HO natuur en techniek	4	gemiddeld	-
HO economie	5	gemiddeld	sterk dalend
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	4	gemiddeld	sterk dalend
Metaalarbeiders	3	laag	sterk dalend
Bankwerkers en lassers	4	gemiddeld	sterk dalend
Monteurs	5	gemiddeld	-
Economisch-administratieve beroepen	3	laag	sterk dalend
Boekhouders en secretaresses	2	laag	sterk dalend
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	3	laag	sterk dalend
Jongeren	6	hoog	-
Ouderen	2	laag	-
Allochtonen	5	gemiddeld	-
Totaal	4	gemiddeld	sterk dalend

Bron: ROA/CBS

Metalektro

Tabel 4.8

Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten van 6 maanden of langer, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	6	erg laag	sterk dalend
VMBO theorie	15	hoog	sterk stijgend
VMBO natuur en techniek	9	laag	-
VMBO metaal: mechanische techniek	8	laag	constant
MBO natuur en techniek	9	laag	-
MBO werktuigbouw en mechanische techniek	6	erg laag	-
MBO elektrotechniek	14	gemiddeld	sterk stijgend
MBO economie	10	gemiddeld	-
HO natuur en techniek	6	erg laag	stijgend
HO economie	9	laag	sterk dalend
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	9	laag	constant
Metaalarbeiders	10	gemiddeld	sterk dalend
Bankwerkers en lassers	5	erg laag	-
Monteurs	10	gemiddeld	-
Economisch-administratieve beroepen	8	laag	constant
Boekhouders en secretaresses	9	laag	-
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	9	laag	sterk dalend
Jongeren	20	hoog	-
Ouderen	2	erg laag	sterk dalend
Allochtonen	10	gemiddeld	sterk stijgend
Totaal	9	laag	constant

Bron: ROA/CBS

Tabel 4.9

Doelgroepen voor het scholingsbeleid en risicofactoren

Doelgroepen	risicofactor(en)
Bouwvakkers	fysieke belasting
Metaalarbeiders	fysieke belasting
Bankwerkers en lassers	fysieke belasting
Managers	tijdsdruk
Commercieel medewerkers	tijdsdruk
Werktuigbouwkundig ontwerpers en hoofden technische dienst	krimpene werkgelegenheid

5. Overige industrie

Tabel 5.1
Kernindicatoren

Arbeidsomstandigheden

<i>Belastende arbeidsomstandigheden</i>	2000	2001/2002	typering
% werknemers dat regelmatig geconfronteerd wordt met:	%	%	
Lawaai	24	23	hoog
Trilling	15	15	hoog
Kracht zetten	26	25	gemiddeld
Tijdsdruk	28	25	laag
Beeldschermwerk	35	37	gemiddeld

Technologische en organisatorische ontwikkelingen

<i>Organisatorische ontwikkelingen</i>	bedrijven	
	%	
Kleine productverandering, 2000-2002	45	
Ingrijpende productverandering, 2000-2002	27	
Veranderingen in positie, 2000-2002	23	
Interne reorganisaties, 2000-2002	32	
<i>Technologische vernieuwingen</i>	werkenden	bedrijven
	%	%
Beeldschermwerk, gemiddelde 2001/2002	48	-
Vernieuwingen in het productieproces, 1999-2001	23	36
Automatisering, 2002	-	87

Verschuivingen in de werkgelegenheid

	jaarlijks %
Verwachte werkgelegenheidsontwikkeling, 2003-2008	-1,2

Scholingsdeelname

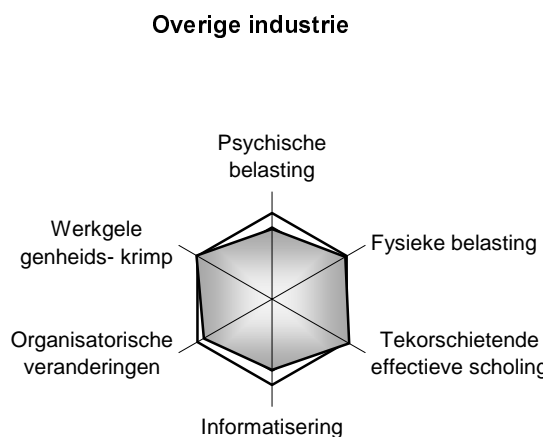
	2000	2001/ 2002	typering
	%	%	
Deelname aan opleidingstrajecten korter dan 6 maanden (momentopname)	3	3	laag
Deelname aan opleidingstrajecten van 6 maanden of langer (momentopname)	7	7	laag

Bron: ROA/CBS/OSA

Overige industrie

Risicoprofiel

Figuur 5.1
Sectoraal risicoprofiel

Tabel 5.2
Percentage werkenden dat regelmatig wordt geconfronteerd met lawaai tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	26	hoog	stijgend
VMBO theorie	18	hoog	constant
VMBO natuur en techniek	37	erg hoog	-
VMBO bouwtechniek	34	erg hoog	sterk dalend
VMBO metaal: mechanische techniek	41	erg hoog	-
VMBO verzorging	21	hoog	dalend
VMBO verzorging	21	hoog	dalend
VMBO (uiterlijke) verzorging	21	hoog	dalend
MBO natuur en techniek	33	erg hoog	constant
MBO bouw	35	erg hoog	sterk dalend
MBO grafische techniek	32	erg hoog	-
MBO economie	14	hoog	sterk stijgend
HO economie	3	laag	-
<i>Beroepen</i>			
Culturele beroepen	1	erg laag	-
Technische, ambachts- en industrieberoepen	40	erg hoog	dalend
Productiemedewerkers	42	erg hoog	sterk stijgend
Bouwwerkers	46	erg hoog	sterk dalend
Aannemers en installateurs	46	erg hoog	dalend
Metaalarbeiders	50	erg hoog	-
Monteurs	46	erg hoog	constant
Grafisch productiepersoneel	28	hoog	constant
Grafische vakkrachten	53	erg hoog	sterk stijgend
Mechanisch operators	60	erg hoog	sterk stijgend
Procesoperators	59	erg hoog	sterk dalend
Confectie-arbeiders	21	hoog	-
Transportberoepen	27	hoog	sterk stijgend
Chauffeurs	34	erg hoog	sterk stijgend
Economisch-administratieve beroepen	6	gemiddeld	sterk dalend
Kantoorhulpverleners, inpakkers en colporteurs	21	hoog	sterk stijgend
Boekhouders en secretaresses	5	gemiddeld	sterk dalend
Commercieel employés	4	gemiddeld	sterk dalend

Overige industrie

Tabel 5.2 (vervolg)

Percentage werkenden dat regelmatig wordt geconfronteerd met lawaai tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	9	gemiddeld	-
Jongeren	23	hoog	sterk dalend
Ouderen	20	hoog	constant
Allochtonen	29	erg hoog	constant
Totaal	23	hoog	dalend

Bron: ROA/CBS

Tabel 5.3

Percentage werkenden dat regelmatig werkt met trillende apparaten, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	15	hoog	constant
VMBO theorie	9	gemiddeld	-
VMBO natuur en techniek	31	hoog	-
VMBO bouwtechniek	31	hoog	-
VMBO metaal: mechanische techniek	38	erg hoog	-
MBO natuur en techniek	19	hoog	sterk dalend
MBO bouw	34	erg hoog	sterk dalend
MBO grafische techniek	13	hoog	-
MBO economie	9	gemiddeld	-
HO economie	1	laag	-
HO onderwijs en sociaal-cultureel	2	laag	sterk dalend
<i>Beroepen</i>			
Agrarische beroepen	22	hoog	-
Technische, ambachts- en industrieberoepen	26	hoog	constant
Bouwvakkers	46	erg hoog	-
Aannemers en installateurs	45	erg hoog	constant
Monteurs	29	hoog	sterk dalend
Grafisch productiepersoneel	17	hoog	constant
Grafische vakkrachten	22	hoog	-
Confectie-arbeiders	30	hoog	-
Transportberoepen	6	gemiddeld	-
Economisch-administratieve beroepen	3	gemiddeld	sterk dalend
Kantoorhulpverleners, inpakkers en colporteurs	11	gemiddeld	sterk stijgend
Boekhouders en secretaresses	2	laag	constant
Commercieel employés	0	erg laag	-
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	5	gemiddeld	sterk stijgend
Jongeren	16	hoog	-
Ouderen	11	gemiddeld	sterk dalend
Allochtonen	14	hoog	-
Totaal	15	hoog	dalend

Bron: ROA/CBS

Overige industrie

Tabel 5.4

Percentage werkenden dat regelmatig kracht moet zetten tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	33	hoog	stijgend
VMBO theorie	32	hoog	constant
VMBO natuur en techniek	41	hoog	constant
VMBO landbouw en natuurlijke omgeving	56	erg hoog	sterk stijgend
VMBO bouwtechniek	47	erg hoog	-
VMBO metaal: mechanische techniek	33	hoog	constant
VMBO verzorging	22	gemiddeld	-
VMBO (uiterlijke) verzorging	22	gemiddeld	-
MBO natuur en techniek	29	gemiddeld	-
MBO bouw	34	hoog	sterk dalend
MBO grafische techniek	29	gemiddeld	-
MBO economie	13	gemiddeld	-
MBO handel	25	gemiddeld	sterk stijgend
HO economie	2	laag	-
<i>Beroepen</i>			
Culturele beroepen	1	laag	sterk dalend
Agrarische beroepen	35	hoog	sterk stijgend
Agrarische arbeiders	32	hoog	sterk stijgend
Technische, ambachts- en industrieberoepen	37	hoog	dalend
Productiemedewerkers	43	hoog	-
Bouwvakkers	57	erg hoog	-
Aannemers en installateurs	46	hoog	constant
Metaalarbeiders	51	erg hoog	-
Monteurs	41	hoog	stijgend
Grafisch productiepersoneel	28	gemiddeld	-
Grafische vakkrachten	38	hoog	sterk dalend
Mechanisch operators	40	hoog	constant
Confectie-arbeiders	30	gemiddeld	constant
Transportberoepen	31	gemiddeld	-
Laders en lossers	43	hoog	-
Economisch-administratieve beroepen	9	gemiddeld	sterk dalend
Kantoorhulpen, inpakkers en colporteurs	35	hoog	-
Boekhouders en secretaresses	4	gemiddeld	-
Commercieel employés	1	laag	-
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	26	gemiddeld	sterk stijgend
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	11	gemiddeld	sterk dalend
Jongeren	30	gemiddeld	constant
Ouderen	21	gemiddeld	sterk stijgend
Allochtonen	33	hoog	constant
Totaal	25	gemiddeld	constant

Bron: ROA/CBS

Tabel 5.5

Percentage werkenden dat regelmatig onder hoge tijdsdruk werkt, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	14	erg laag	dalend
VMBO theorie	21	laag	dalend
VMBO natuur en techniek	16	erg laag	dalend
HAVO/VWO	30	gemiddeld	sterk dalend
MBO natuur en techniek	30	gemiddeld	dalend
MBO grafische techniek	42	hoog	-
MBO economie	29	gemiddeld	constant
MBO administratie	33	gemiddeld	sterk stijgend
MBO handel	26	gemiddeld	sterk dalend
HO natuur en techniek	39	hoog	sterk stijgend
HO economie	44	erg hoog	dalend
HO onderwijs en sociaal-cultureel	40	hoog	sterk dalend
<i>Beroepen</i>			
Culturele beroepen	46	erg hoog	-
Journalisten	61	erg hoog	dalend
Technische, ambachts- en industrieberoepen	25	laag	dalend
Productiemedewerkers	25	laag	sterk dalend
Bouwvakkers	16	erg laag	-
Aannemers en installateurs	27	gemiddeld	sterk dalend
Grafisch productiepersoneel	34	gemiddeld	dalend
Grafische vakkrachten	43	hoog	constant
Transportberoepen	17	erg laag	constant
Economisch-administratieve beroepen	26	gemiddeld	constant
Kantoorhulpen, inpakkers en colporteurs	10	erg laag	dalend
Boekhouders en secretaresses	18	erg laag	constant
Commercieel employés	34	gemiddeld	constant
Commercieel medewerkers	42	hoog	dalend
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	24	laag	-
Jongeren	20	laag	-
Ouderen	22	laag	sterk dalend
Allochtonen	24	laag	constant
Totaal	25	laag	dalend

Bron: ROA/CBS

Overige industrie

Tabel 5.6

Percentage werkenden dat regelmatig beeldschermwerk verricht, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	8	laag	sterk dalend
VMBO theorie	31	gemiddeld	sterk dalend
VMBO natuur en techniek	11	laag	sterk stijgend
VMBO bouwtechniek	6	erg laag	-
VMBO economie	45	gemiddeld	sterk stijgend
VMBO administratie, handel en mode	50	gemiddeld	-
HAVO/VWO	63	gemiddeld	-
MBO natuur en techniek	40	gemiddeld	-
MBO grafische techniek	56	gemiddeld	constant
MBO automatisering	89	hoog	stijgend
MBO economie	64	gemiddeld	constant
MBO administratie	86	hoog	sterk stijgend
MBO handel	30	gemiddeld	sterk dalend
MBO secretariaat	86	hoog	-
MBO bedrijfskunde	74	gemiddeld	sterk stijgend
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	46	gemiddeld	sterk stijgend
HO natuur en techniek	84	hoog	constant
HO economie	87,2	hoog	stijgend
HBO commerciële economie	95,5	erg hoog	sterk stijgend
HBO bedrijfskunde	76,7	hoog	sterk stijgend
HO onderwijs en sociaal-cultureel	84,4	hoog	constant
HBO communicatie en journalistiek	100	erg hoog	stijgend
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	82,6	hoog	-
<i>Beroepen</i>			
Culturele beroepen	91	erg hoog	constant
Journalisten	100	erg hoog	constant
Technische, ambachts- en industrieberoepen	20	laag	constant
Bouwvakkers	5	erg laag	sterk dalend
Grafisch productiepersoneel	53	gemiddeld	constant
Grafische vakkrachten	26	gemiddeld	sterk dalend
Transportberoepen	13	laag	-
Economisch-administratieve beroepen	70	gemiddeld	sterk stijgend
Kantoorhulpverleners, inpakkers en colporteurs	2	erg laag	constant
Productieplanners	90	hoog	-
Organisatie-adviseurs	93	erg hoog	sterk stijgend
Receptionisten en administratieve employés	74	gemiddeld	constant
Boekhouders en secretaresses	92	erg hoog	sterk stijgend
Assistent accountants	100	erg hoog	constant
Commercieel employés	78	hoog	-
Commercieel medewerkers	93	erg hoog	stijgend
Informatica beroepen	100	erg hoog	constant
Programmeurs	100	erg hoog	constant
Systeemanalisten	100	erg hoog	constant
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	51	gemiddeld	constant
Jongeren	38	gemiddeld	sterk dalend
Ouderen	35	gemiddeld	-
Allochtonen	16	laag	-
Totaal	37	gemiddeld	-

Bron: ROA/CBS

Tabel 5.7

Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten korter dan 6 maanden, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	2	laag	constant
VMBO theorie	2	laag	sterk dalend
VMBO natuur en techniek	4	gemiddeld	-
HAVO/VWO	4	gemiddeld	-
MBO natuur en techniek	3	laag	sterk dalend
MBO grafische techniek	2	laag	-
MBO economie	5	gemiddeld	sterk stijgend
HO economie	7	hoog	sterk stijgend
HO onderwijs en sociaal-cultureel	2	laag	-
<i>Beroepen</i>			
Culturele beroepen	2	laag	sterk stijgend
Technische, ambachts- en industrieberoepen	3	laag	-
Bouwvakkers	2	laag	dalend
Grafisch productiepersoneel	2	laag	-
Grafische vakkrachten	2	laag	sterk dalend
Transportberoepen	2	laag	sterk dalend
Economisch-administratieve beroepen	4	gemiddeld	-
Kantoorhulpverleners, inpakkers en colporteurs	1	erg laag	constant
Boekhouders en secretaresses	4	gemiddeld	-
Commercieel employés	6	hoog	-
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	3	laag	-
Jongeren	3	laag	sterk stijgend
Ouderen	3	laag	-
Allochtonen	1	erg laag	stijgend
Totaal	3	laag	constant

Bron: ROA/CBS

Overige industrie

Tabel 5.8

Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten van 6 maanden of langer, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	4	erg laag	-
VMBO theorie	9	laag	sterk dalend
VMBO natuur en techniek	7	laag	sterk stijgend
HAVO/VWO	22	erg hoog	sterk stijgend
MBO natuur en techniek	5	erg laag	sterk dalend
MBO grafische techniek	4	erg laag	sterk dalend
MBO economie	7	laag	sterk dalend
HO economie	10	gemiddeld	constant
HO onderwijs en sociaal-cultureel	9	laag	sterk stijgend
<i>Beroepen</i>			
Culturele beroepen	9	laag	-
Technische, ambachts- en industrieberoepen	6	erg laag	sterk dalend
Bouwvakkers	6	erg laag	-
Grafisch productiepersoneel	4	erg laag	-
Grafische vakkrachten	5	erg laag	-
Transportberoepen	6	erg laag	-
Economisch-administratieve beroepen	10	gemiddeld	-
Kantoorhulpverleners, inpakkers en colporteurs	11	gemiddeld	-
Boekhouders en secretaresses	9	laag	sterk stijgend
Commercieel employés	8	laag	stijgend
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	6	erg laag	sterk stijgend
Jongeren	18	hoog	sterk stijgend
Ouderen	2	erg laag	sterk stijgend
Allochtonen	11	gemiddeld	sterk stijgend
Totaal	7	laag	constant

Bron: ROA/CBS

Tabel 5.9

Doelgroepen voor het scholingsbeleid en risicofactoren

Doelgroepen	risicofactor(en)
Journalisten	RSI
Grafische vakkrachten	krimpende werkgelegenheid

6. Energie

Tabel 6.1
Kernindicatoren

Arbeidsomstandigheden

<i>Belastende arbeidsomstandigheden</i>	2000	2001/2002	typering
% werknemers dat regelmatig geconfronteerd wordt met:	%	%	
Lawaai	12	12	hoog
Trilling	15	13	hoog
Kracht zetten	14	18	gemiddeld
Tijdsdruk	30	29	gemiddeld
Beeldschermwerk	67	69	gemiddeld

Technologische en organisatorische ontwikkelingen

<i>Organisatorische ontwikkelingen</i>	bedrijven	
	%	
Kleine productverandering, 2000-2002	31	
Ingrijpende productverandering, 2000-2002	15	
Veranderingen in positie, 2000-2002	14	
Interne reorganisaties, 2000-2002	29	
<i>Technologische vernieuwingen</i>	werkenden	bedrijven
	%	%
Beeldschermwerk, gemiddelde 2001/2002	81	-
Vernieuwingen in het productieproces, 1999-2001	-	-
Automatisering, 2002	-	90

Verschuivingen in de werkgelegenheid

	jaarlijks %
Verwachte werkgelegenheidsontwikkeling, 2003-2008	0,4

Scholingsdeelname

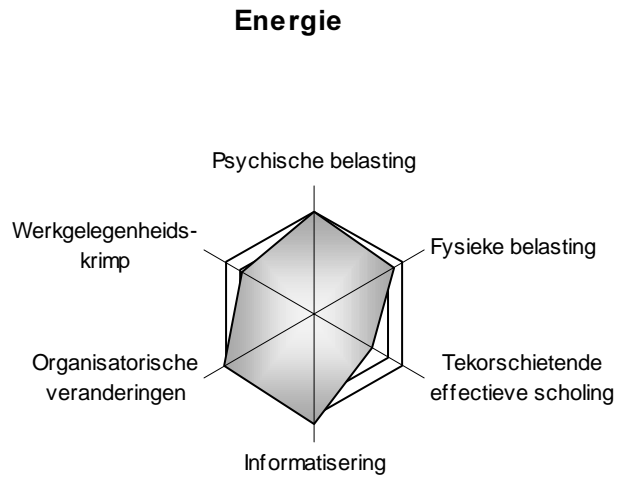
	2000	2001/ 2002	typering
	%	%	
Deelname aan opleidingstrajecten korter dan 6 maanden (momentopname)	5	6	hoog
Deelname aan opleidingstrajecten van 6 maanden of langer (momentopname)	9	10	gemiddeld

Bron: ROA/CBS/OSA

Energie

Risicoprofiel

Figuur 6.1
Sectoraal risicoprofiel

Tabel 6.2
Percentage werkenden dat regelmatig wordt geconfronteerd met lawaai tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	15	hoog	-
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	-	gemiddeld	-
Jongeren	-	hoog	-
Ouderen	-	gemiddeld	-
Allochtonen	-	-	-
Totaal	12	hoog	-

Bron: ROA/CBS

Tabel 6.3
 Percentage werkenden dat regelmatig werkt met trillende apparaten, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
MBO natuur en techniek	26	hoog	-
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	22	hoog	-
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	-	gemiddeld	-
Jongeren	-	hoog	-
Ouderen	-	hoog	-
Allochtonen	-	-	-
Totaal	13	hoog	constant

Bron: ROA/CBS

Tabel 6.4
 Percentage werkenden dat regelmatig kracht moet zetten tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
MBO natuur en techniek	29	gemiddeld	-
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	28	gemiddeld	constant
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	-	gemiddeld	-
Jongeren	-	gemiddeld	-
Ouderen	21	gemiddeld	sterk stijgend
Allochtonen	-	gemiddeld	-
Totaal	18	gemiddeld	sterk stijgend

Bron: ROA/CBS

Energie

Tabel 6.5

Percentage werkenden dat regelmatig onder hoge tijdsdruk werkt, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
MBO natuur en techniek	24	laag	constant
HO natuur en techniek	34	gemiddeld	-
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	26	gemiddeld	-
Economisch-administratieve beroepen	32	gemiddeld	dalend
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	34	gemiddeld	constant
Jongeren	-	laag	-
Ouderen	28	gemiddeld	constant
Allochtonen	-	erg laag	-
Totaal	29	gemiddeld	dalend

Bron: ROA/CBS

Tabel 6.6

Percentage werkenden dat regelmatig beeldschermwerk verricht, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
MBO natuur en techniek	56	gemiddeld	constant
MBO elektrotechniek	48	gemiddeld	-
MBO economie	91	erg hoog	dalend
HO natuur en techniek	86	hoog	dalend
HO economie	93	erg hoog	-
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	48	gemiddeld	stijgend
Economisch-administratieve beroepen	91	erg hoog	stijgend
Receptionisten en administratieve employés	84	hoog	-
Boekhouders en secretaresses	97	erg hoog	constant
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	93	erg hoog	-
Jongeren	68	gemiddeld	sterk stijgend
Ouderen	66	gemiddeld	stijgend
Allochtonen	-	gemiddeld	-
Totaal	69	gemiddeld	constant

Bron: ROA/CBS

Tabel 6.7
 Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten korter dan 6 maanden, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
MBO natuur en techniek	10	erg hoog	sterk stijgend
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	8	erg hoog	sterk stijgend
Economisch-administratieve beroepen	4	gemiddeld	sterk dalend
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	-	gemiddeld	-
Jongeren	-	hoog	-
Ouderen	-	laag	sterk dalend
Allochtonen	-	-	-
Totaal	6	hoog	sterk stijgend

Bron: ROA/CBS

Tabel 6.8
 Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten van 6 maanden of langer, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
MBO natuur en techniek	14	gemiddeld	sterk stijgend
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	11	gemiddeld	sterk stijgend
Economisch-administratieve beroepen	10	gemiddeld	sterk stijgend
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	-	gemiddeld	sterk stijgend
Jongeren	-	erg hoog	-
Ouderen	-	erg laag	sterk dalend
Allochtonen	-	-	-
Totaal	10	gemiddeld	stijgend

Bron: ROA/CBS

7. Bouw

Tabel 7.1
Kernindicatoren

Arbeidsomstandigheden

<i>Belastende arbeidsomstandigheden</i>	2000	2001/2002	typering
% werknemers dat regelmatig geconfronteerd wordt met:	%	%	
Lawaai	14	16	hoog
Trilling	29	30	hoog
Kracht zetten	43	45	hoog
Tijdsdruk	28	25	laag
Beeldschermwerk	27	27	gemiddeld

Technologische en organisatorische ontwikkelingen

<i>Organisatorische ontwikkelingen</i>	bedrijven	
	%	
Kleine productverandering, 2000-2002	33	
Ingrijpende productverandering, 2000-2002	24	
Veranderingen in positie, 2000-2002	11	
Interne reorganisaties, 2000-2002	20	
<i>Technologische vernieuwingen</i>	werkenden	bedrijven
	%	%
Beeldschermwerk, gemiddelde 2001/2002	35	-
Vernieuwingen in het productieproces, 1999-2001	45	27
Automatisering, 2002	-	88

Verschuivingen in de werkgelegenheid

	jaarlijks %
Verwachte werkgelegenheidsontwikkeling, 2003-2008	-0,6

Scholingsdeelname

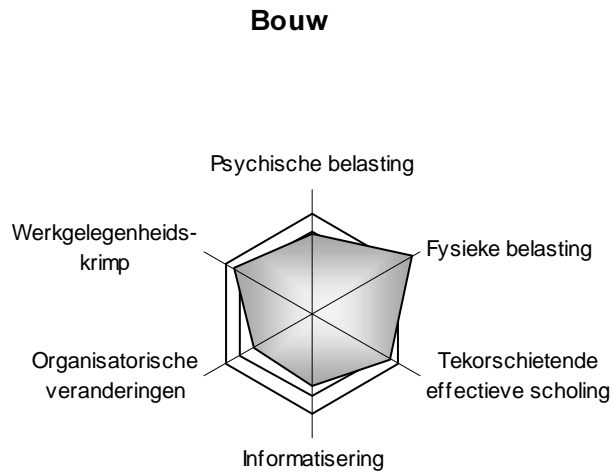
	2000	2001/ 2002	typering
	%	%	
Deelname aan opleidingstrajecten korter dan 6 maanden (momentopname)	4	3	laag
Deelname aan opleidingstrajecten van 6 maanden of langer (momentopname)	10	11	gemiddeld

Bron: ROA/CBS/OSA

Bouw

Risicoprofiel

Figuur 7.1
Sectoraal risicoprofiel

Tabel 7.2
Percentage werkenden dat regelmatig wordt geconfronteerd met lawaai tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	21	hoog	sterk dalend
VMBO theorie	16	hoog	sterk stijgend
VMBO natuur en techniek	22	hoog	sterk stijgend
VMBO bouwtechniek	22	hoog	sterk stijgend
VMBO metaal: mechanische techniek	28	hoog	-
VMBO elektrotechniek	16	hoog	-
MBO natuur en techniek	18	hoog	sterk stijgend
MBO bouw	19	hoog	sterk stijgend
MBO grond-, weg- en waterbouw	24	hoog	sterk stijgend
MBO elektrotechniek	13	hoog	-
MBO economie	5	gemiddeld	sterk stijgend
HO natuur en techniek	5	gemiddeld	sterk dalend
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	20	hoog	sterk stijgend
Productiemedewerkers	24	hoog	-
Bouwwerkers	20	hoog	-
Aannemers en installateurs	18	hoog	sterk stijgend
Weg- en waterbouwkundige arbeiders	33	erg hoog	-
Weg- en waterbouwkundige vakkrachten	34	erg hoog	-
Monteurs	35	erg hoog	sterk stijgend
Elektromonteurs	14	hoog	-
Economisch-administratieve beroepen	2	laag	-

Tabel 7.2 (vervolg)

Percentage werkenden dat regelmatig wordt geconfronteerd met lawaai tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
Receptionisten en administratieve employés	0	erg laag	sterk dalend
Boekhouders en secretaresses	2	laag	constant
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	0	erg laag	sterk dalend
Jongeren	18	hoog	-
Ouderen	17	hoog	constant
Allochtonen	25	hoog	sterk stijgend
Totaal	16	hoog	sterk stijgend

Bron: ROA/CBS

Tabel 7.3

Percentage werkenden dat regelmatig werkt met trillende apparaten, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	36	erg hoog	-
VMBO theorie	23	hoog	-
VMBO natuur en techniek	46	erg hoog	sterk stijgend
VMBO bouwtechniek	47	erg hoog	-
VMBO metaal: mechanische techniek	45	erg hoog	-
VMBO elektrotechniek	39	erg hoog	sterk stijgend
VMBO economie	30	hoog	sterk dalend
MBO natuur en techniek	36	erg hoog	constant
MBO bouw	41	erg hoog	-
MBO grond-, weg- en waterbouw	41	erg hoog	sterk stijgend
MBO installatietechniek	46	erg hoog	-
MBO werktuigbouw en mechanische techniek	23	hoog	-
MBO elektrotechniek	24	hoog	-
MBO economie	8	gemiddeld	-
HO natuur en techniek	4	gemiddeld	constant
HO economie	3	gemiddeld	sterk dalend
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	39	erg hoog	stijgend
Productiemedewerkers	55	erg hoog	sterk stijgend
Bouwvakkers	40	erg hoog	constant
Aannemers en installateurs	42	erg hoog	-
Weg- en waterbouwkundige arbeiders	78	erg hoog	sterk stijgend
Weg- en waterbouwkundige vakkrachten	31	hoog	sterk dalend
Monteurs	40	erg hoog	-
Elektromonteurs	39	erg hoog	-
Economisch-administratieve beroepen	2	laag	sterk stijgend
Receptionisten en administratieve employés	3	gemiddeld	sterk stijgend
Boekhouders en secretaresses	1	laag	sterk dalend
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	0	erg laag	sterk dalend
Jongeren	34	erg hoog	-

Bouw

Tabel 7.3 (vervolg)

Percentage werkenden dat regelmatig werkt met trillende apparaten, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
Ouderen	25	hoog	-
Allochtonen	29	hoog	-
Totaal	30	hoog	stijgend

Bron: ROA/CBS

Tabel 7.4

Percentage werkenden dat regelmatig kracht moet zetten tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	64	erg hoog	dalend
VMBO theorie	37	hoog	constant
VMBO natuur en techniek	68	erg hoog	sterk stijgend
VMBO bouwtechniek	76	erg hoog	sterk stijgend
VMBO metaal: mechanische techniek	70	erg hoog	sterk stijgend
VMBO voertuigtechniek	76	erg hoog	sterk stijgend
VMBO elektrotechniek	48	erg hoog	-
VMBO economie	44	hoog	sterk dalend
MBO natuur en techniek	46	hoog	constant
MBO bouw	51	erg hoog	constant
MBO grond-, weg- en waterbouw	41	hoog	sterk stijgend
MBO installatietechniek	62	erg hoog	constant
MBO werktuigbouw en mechanische techniek	37	hoog	-
MBO elektrotechniek	31	gemiddeld	dalend
MBO economie	18	gemiddeld	sterk stijgend
HO natuur en techniek	5	gemiddeld	-
HO economie	3	laag	sterk dalend
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	57	erg hoog	constant
Productiemedewerkers	74	erg hoog	constant
Bouwwerkers	75	erg hoog	-
Aannemers en installateurs	55	erg hoog	stijgend
Weg- en waterbouwkundige arbeiders	85	erg hoog	dalend
Weg- en waterbouwkundige vakkrachten	22	gemiddeld	-
Metaalarbeiders	75	erg hoog	sterk stijgend
Monteurs	46	hoog	sterk stijgend
Monteurs en controleurs elektrotechnische producten	49	erg hoog	stijgend
Elektromonteurs	42	hoog	constant
Economisch-administratieve beroepen	3	laag	constant
Receptionisten en administratieve employés	6	gemiddeld	-
Boekhouders en secretaresses	4	laag	sterk stijgend
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	5	gemiddeld	sterk stijgend
Jongeren	54	erg hoog	-
Ouderen	38	hoog	-
Allochtonen	52	erg hoog	sterk stijgend
Totaal	45	hoog	constant

Bron: ROA/CBS

Tabel 7.5

Percentage werkenden dat regelmatig onder hoge tijdsdruk werkt, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	15	erg laag	-
VMBO theorie	21	laag	-
VMBO natuur en techniek	19	laag	sterk dalend
VMBO bouwtechniek	17	erg laag	sterk dalend
VMBO metaal: mechanische techniek	25	laag	sterk dalend
VMBO elektrotechniek	21	laag	sterk dalend
HAVO/VWO	24	laag	-
MBO natuur en techniek	28	gemiddeld	-
MBO bouw	27	gemiddeld	dalend
MBO grond-, weg- en waterbouw	35	gemiddeld	-
MBO installatietechniek	29	gemiddeld	-
MBO werktuigbouw en mechanische techniek	24	laag	sterk dalend
MBO elektrotechniek	30	gemiddeld	-
MBO economie	25	laag	constant
MBO administratie	20	laag	sterk dalend
HO natuur en techniek	46	erg hoog	dalend
HBO bouwkunde	47	erg hoog	sterk dalend
HO economie	43	hoog	-
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	25	laag	dalend
Bouwvakkers	17	erg laag	dalend
Aannemers en installateurs	29	gemiddeld	sterk dalend
Architecten en bouwkundig projectleiders	51	erg hoog	constant
Weg- en waterbouwkundige arbeiders	24	laag	sterk dalend
Weg- en waterbouwkundige vakkrachten	31	gemiddeld	sterk stijgend
Monteurs	27	gemiddeld	constant
Elektromonteurs	24	laag	dalend
Economisch-administratieve beroepen	27	gemiddeld	sterk dalend
Receptionisten en administratieve employés	12	erg laag	sterk dalend
Boekhouders en secretaresses	17	erg laag	dalend
Commercieel employés	41	hoog	dalend
Commercieel medewerkers	41	hoog	sterk dalend
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	19	laag	dalend
Jongeren	17	erg laag	sterk dalend
Ouderen	30	gemiddeld	-
Allochtonen	25	laag	stijgend
Totaal	25	laag	dalend

Bron: ROA/CBS

Bouw

Tabel 7.6

Percentage werkenden dat regelmatig beeldschermwerk verricht, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	5	erg laag	-
VMBO theorie	38	gemiddeld	dalend
VMBO natuur en techniek	3	erg laag	dalend
VMBO bouwtechniek	2	erg laag	-
VMBO metaal: mechanische techniek	2	erg laag	-
VMBO elektrotechniek	8	laag	-
VMBO economie	32	gemiddeld	sterk stijgend
VMBO administratie, handel en mode	45	gemiddeld	sterk stijgend
HAVO/VWO	68	gemiddeld	stijgend
MBO natuur en techniek	19	laag	constant
MBO bouw	15	laag	sterk dalend
MBO werktuigbouw en mechanische techniek	26	gemiddeld	-
MBO elektrotechniek	29	gemiddeld	sterk stijgend
MBO economie	74	gemiddeld	dalend
MBO administratie	90	hoog	constant
MBO handel	39	gemiddeld	sterk dalend
MBO secretariaat	95	erg hoog	constant
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	65	gemiddeld	stijgend
HO natuur en techniek	78	hoog	constant
HBO bouwkunde	63	gemiddeld	constant
HBO civiele techniek	90	hoog	-
HO economie	73	gemiddeld	constant
HBO commerciële economie	86	hoog	-
HBO secretariaat	100	erg hoog	constant
HO onderwijs en sociaal-cultureel	83	hoog	dalend
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	12	laag	constant
Bouwvakkers	0	erg laag	constant
Aannemers en installateurs	15	laag	sterk dalend
Architecten en bouwkundig projectleiders	56	gemiddeld	-
Weg- en waterbouwkundige vakkrachten	26	gemiddeld	sterk stijgend
Elektromonteurs	11	laag	-
Economisch-administratieve beroepen	85	hoog	constant
Receptionisten en administratieve employés	93	erg hoog	-
Boekhouders en secretaresses	95	erg hoog	constant
Assistent accountants	87	hoog	dalend
Commercieel employés	88	hoog	sterk stijgend
Commercieel medewerkers	74	gemiddeld	dalend
Informatica beroepen	100	erg hoog	stijgend
Programmeurs	100	erg hoog	stijgend
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	86	hoog	constant
Jongeren	22	laag	-
Ouderen	23	laag	constant
Allochtonen	20	laag	sterk dalend
Totaal	27	gemiddeld	-

Bron: ROA/CBS

Tabel 7.7

Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten korter dan 6 maanden, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	2	laag	sterk dalend
VMBO theorie	1	erg laag	sterk dalend
VMBO natuur en techniek	3	laag	sterk dalend
VMBO bouwtechniek	2	laag	-
VMBO metaal: mechanische techniek	3	laag	sterk dalend
VMBO elektrotechniek	3	laag	sterk dalend
MBO natuur en techniek	4	gemiddeld	dalend
MBO bouw	4	gemiddeld	-
MBO elektrotechniek	5	gemiddeld	-
MBO economie	4	gemiddeld	-
HO natuur en techniek	5	gemiddeld	sterk dalend
HO economie	6	hoog	stijgend
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	3	laag	sterk dalend
Bouwvakkers	2	laag	sterk dalend
Aannemers en installateurs	4	gemiddeld	-
Architecten en bouwkundig projectleiders	6	hoog	constant
Weg- en waterbouwkundige vakkrachten	4	gemiddeld	-
Elektromonteurs	4	gemiddeld	-
Economisch-administratieve beroepen	4	gemiddeld	constant
Receptionisten en administratieve employés	2	laag	-
Boekhouders en secretaresses	4	gemiddeld	-
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	3	laag	-
Jongeren	2	laag	sterk dalend
Ouderen	3	laag	stijgend
Allochtonen	-	laag	-
Totaal	3	laag	sterk dalend

Bron: ROA/CBS

Bouw

Tabel 7.8

Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten van 6 maanden of langer, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	8	laag	-
VMBO theorie	18	hoog	sterk dalend
VMBO natuur en techniek	12	gemiddeld	dalend
VMBO bouwtechniek	10	gemiddeld	-
VMBO metaal: mechanische techniek	9	laag	sterk stijgend
VMBO elektrotechniek	24	erg hoog	stijgend
MBO natuur en techniek	9	laag	constant
MBO bouw	8	laag	-
MBO elektrotechniek	12	gemiddeld	-
MBO economie	10	gemiddeld	constant
HO natuur en techniek	14	gemiddeld	sterk stijgend
HO economie	14	gemiddeld	-
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	11	gemiddeld	constant
Bouwvakkers	10	gemiddeld	-
Aannemers en installateurs	11	gemiddeld	-
Architecten en bouwkundig projectleiders	12	gemiddeld	sterk stijgend
Weg- en waterbouwkundige vakkrachten	6	erg laag	-
Elektromonteurs	20	hoog	stijgend
Economisch-administratieve beroepen	12	gemiddeld	stijgend
Receptionisten en administratieve employés	8	laag	-
Boekhouders en secretaresses	11	gemiddeld	-
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	8	laag	sterk dalend
Jongeren	28	erg hoog	-
Ouderen	1	erg laag	sterk dalend
Allochtonen	-	hoog	-
Totaal	11	gemiddeld	constant

Bron: ROA/CBS

Tabel 7.9

Doelgroepen voor het scholingsbeleid en risicofactoren

Doelgroepen	risicofactor(en)
Bouwvakkers	fysieke belasting
Weg- en waterbouwkundige arbeiders	fysieke belasting
Productiemedewerkers	krimpene werkgelegenheid

8. Handel

Tabel 8.1
Kernindicatoren

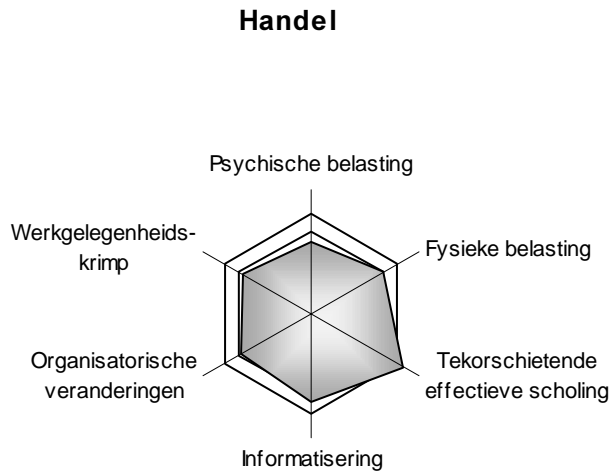
Arbeidsomstandigheden			
<i>Belastende arbeidsomstandigheden</i>	2000	2001/2002	typering
% werknemers dat regelmatig geconfronteerd wordt met:	%	%	
Lawaai	5	6	gemiddeld
Trilling	7	7	gemideeld
Kracht zetten	26	27	gemiddeld
Tijdsdruk	26	22	laag
Beeldschermwerk	38	40	gemiddeld
Technologische en organisatorische ontwikkelingen			
<i>Organisatorische ontwikkelingen</i>		bedrijven	
		%	
Kleine productverandering, 2000-2002		40	
Ingrijpende productverandering, 2000-2002		22	
Veranderingen in positie, 2000-2002		21	
Interne reorganisaties, 2000-2002		17	
<i>Technologische vernieuwingen</i>	werkenden	bedrijven	
	%	%	
Beeldschermwerk, gemiddelde 2001/2002	57	-	
Vernieuwingen in het productieproces, 1999-2001	34	20	
Automatisering, 2002	-	86	
Verschuivingen in de werkgelegenheid			
		jaarlijks %	
Verwachte werkgelegenheidsontwikkeling, 2003-2008		0,4	
Scholingsdeelname			
	2000	2001/ 2002	typering
	%	%	
Deelname aan opleidingstrajecten korter dan 6 maanden (momentopname)	4	3	laag
Deelname aan opleidingstrajecten van 6 maanden of langer (momentopname)	15	16	hoog

Bron: ROA/CBS/OSA

Handel

Risicoprofiel

Figuur 8.1
Sectoraal risicoprofiel

Tabel 8.2
Percentage werkenden dat regelmatig wordt geconfronteerd met lawaai tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	13	hoog	sterk stijgend
VMBO theorie	4	gemiddeld	-
VMBO natuur en techniek	13	hoog	sterk stijgend
VMBO economie	4	gemiddeld	sterk stijgend
VMBO administratie, handel en mode	4	gemiddeld	sterk stijgend
VMBO verzorging	2	laag	sterk dalend
VMBO (uiterlijke) verzorging	2	laag	sterk dalend
HAVO/VWO	2	laag	sterk dalend
MBO natuur en techniek	11	gemiddeld	dalend
MBO motorvoertuigentechniek	21	hoog	sterk stijgend
MBO elektrotechniek	6	gemiddeld	sterk dalend
MBO economie	2	laag	sterk stijgend
MBO administratie	3	laag	sterk stijgend
MBO handel	1	erg laag	-
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	3	laag	-
HO natuur en techniek	2	laag	sterk dalend
HO economie	6	gemiddeld	sterk stijgend
HBO bedrijfskunde	15	hoog	sterk stijgend
HO onderwijs en sociaal-cultureel	1	erg laag	sterk dalend

Tabel 8.2 (vervolg)

Percentage werkenden dat regelmatig wordt geconfronteerd met lawaai tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	21	hoog	sterk stijgend
Productiemedewerkers	37	erg hoog	sterk stijgend
Monteurs	26	hoog	sterk stijgend
Technische, ambachts- en industrieberoepen			
Productiemedewerkers			
Transportberoepen	9	gemiddeld	sterk dalend
Laders en lossers	8	gemiddeld	sterk dalend
Chauffeurs	11	gemiddeld	sterk dalend
Economisch-administratieve beroepen	3	laag	-
Receptionisten en administratieve employés	4	gemiddeld	-
Boekhouders en secretaresses	3	laag	-
Commercieel employés	2	laag	constant
Commercieel medewerkers	4	gemiddeld	-
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	2	laag	-
Vakkenvullers	11	gemiddeld	sterk stijgend
Verkopers	1	laag	constant
Winkeliers	0	erg laag	constant
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	2	laag	sterk dalend
Jongeren	6	gemiddeld	sterk stijgend
Ouderen	7	gemiddeld	sterk stijgend
Allochtonen	11	gemiddeld	sterk dalend
Totaal	6	gemiddeld	stijgend

Bron: ROA/CBS

Handel

Tabel 8.3

Percentage werkenden dat regelmatig werkt met trillende apparaten, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	11	gemiddeld	sterk stijgend
VMBO theorie	5	gemiddeld	sterk dalend
VMBO natuur en techniek	18	hoog	stijgend
VMBO voertuigtechniek	26	hoog	sterk dalend
VMBO economie	2	laag	constant
VMBO administratie, handel en mode	2	laag	-
VMBO verzorging	1	laag	sterk dalend
VMBO (uiterlijke) verzorging	1	laag	sterk dalend
HAVO/VWO	1	laag	sterk dalend
MBO natuur en techniek	23	hoog	stijgend
MBO werktuigbouw en mechanische techniek	23	hoog	sterk stijgend
MBO motorvoertuigtechniek	47	erg hoog	stijgend
MBO elektrotechniek	12	gemiddeld	sterk stijgend
MBO economie	3	gemiddeld	-
MBO administratie	3	gemiddeld	sterk dalend
MBO handel	4	gemiddeld	stijgend
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	2	laag	sterk dalend
HO natuur en techniek	4	gemiddeld	sterk dalend
HO onderwijs en sociaal-cultureel	4	gemiddeld	-
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	36	erg hoog	stijgend
Monteurs	58	erg hoog	stijgend
Transportberoepen	4	gemiddeld	-
Laders en lossers	3	gemiddeld	sterk stijgend
Chauffeurs	4	gemiddeld	-
Medische en paramedische beroepen	6	gemiddeld	sterk dalend
Apothekersassistenten en medisch laboranten	6	gemiddeld	sterk dalend
Economisch-administratieve beroepen	1	laag	-
Receptionisten en administratieve employés	1	laag	-
Boekhouders en secretaresses	1	laag	sterk dalend
Commercieel employés	0	erg laag	-
Commercieel medewerkers	2	laag	-
Informatica beroepen	1	laag	sterk stijgend
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	2	laag	sterk dalend
Vakkenvullers	2	laag	sterk dalend
Verkopers	2	laag	-
Winkeliers	2	laag	sterk dalend
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	1	laag	sterk dalend
Jongeren	8	gemiddeld	stijgend
Ouderen	6	gemiddeld	-
Allochtonen	11	gemiddeld	constant
Totaal	7	gemiddeld	constant

Bron: ROA/CBS

Tabel 8.4
 Percentage werkenden dat regelmatig kracht moet zetten tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	39	hoog	sterk stijgend
VMBO theorie	28	gemiddeld	constant
VMBO natuur en techniek	52	erg hoog	-
VMBO landbouw en natuurlijke omgeving	37	hoog	-
VMBO bouwtechniek	58	erg hoog	-
VMBO metaal: mechanische techniek	52	erg hoog	-
VMBO voertuigtechniek	56	erg hoog	-
VMBO elektrotechniek	54	erg hoog	constant
VMBO transport en logistiek	67	erg hoog	sterk stijgend
VMBO economie	29	gemiddeld	-
VMBO administratie, handel en mode	24	gemiddeld	-
VMBO consumptief en levensmiddelentechniek	48	erg hoog	constant
VMBO verzorging	21	gemiddeld	sterk dalend
VMBO (uiterlijke) verzorging	21	gemiddeld	sterk dalend
HAVO/VWO	21	gemiddeld	sterk stijgend
MBO natuur en techniek	37	hoog	stijgend
MBO landbouw en veeteelt	43	hoog	-
MBO bouw	38	hoog	constant
MBO werktuigbouw en mechanische techniek	35	hoog	sterk stijgend
MBO motorvoertuigtechniek	49	erg hoog	constant
MBO elektrotechniek	20	gemiddeld	sterk dalend
MBO levensmiddelentechniek/vleesverwerking	54	erg hoog	constant
MBO economie	22	gemiddeld	constant
MBO administratie	12	gemiddeld	sterk dalend
MBO handel	29	gemiddeld	sterk stijgend
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	17	gemiddeld	constant
MBO apothekersassistent	3	laag	-
MBO verzorging	33	hoog	-
HO natuur en techniek	8	gemiddeld	-
HO economie	9	gemiddeld	sterk stijgend
HBO commerciële economie	5	gemiddeld	sterk dalend
HBO bedrijfskunde	17	gemiddeld	sterk stijgend
HO onderwijs en sociaal-cultureel	18	gemiddeld	sterk stijgend
<i>Beroepen</i>			
Agrarische beroepen	39	hoog	constant
Technische, ambachts- en industrieberoepen	46	hoog	constant
Productiemedewerkers	60	erg hoog	sterk stijgend
Bouwvakkers	72	erg hoog	constant
Metaalarbeiders	50	erg hoog	-
Assembleurs	51	erg hoog	-
Monteurs	54	erg hoog	constant
Mechanisch operators	50	erg hoog	-
Confectie-arbeiders	54	erg hoog	-
Transportberoepen	54	erg hoog	dalend
Laders en lossers	60	erg hoog	constant
Chauffeurs	48	erg hoog	sterk dalend
Medische en paramedische beroepen	4	gemiddeld	-
Apothekersassistenten en medisch laboranten	4	gemiddeld	-
Economisch-administratieve beroepen	8	gemiddeld	sterk dalend
Receptionisten en administratieve employés	7	gemiddeld	sterk dalend
Boekhouders en secretaresses	5	gemiddeld	-
Commercieel employés	9	gemiddeld	-
Commercieel medewerkers	11	gemiddeld	sterk stijgend
Informatica beroepen	0	erg laag	sterk stijgend
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	30	gemiddeld	sterk stijgend
Vakkenvullers	60	erg hoog	-

Handel

Tabel 8.4 (vervolg)

Percentage werkenden dat regelmatig kracht moet zetten tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
Verkopers	25	gemiddeld	stijgend
Winkeliers	35	hoog	sterk stijgend
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	17	gemiddeld	constant
Jongeren	33	hoog	stijgend
Ouderen	21	gemiddeld	dalend
Allochtonen	32	hoog	sterk stijgend
Totaal	27	gemiddeld	constant

Bron: ROA/CBS

Tabel 8.5
 Percentage werkenden dat regelmatig onder hoge tijdsdruk werkt, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	18	erg laag	dalend
VMBO theorie	16	erg laag	dalend
VMBO natuur en techniek	19	laag	sterk dalend
VMBO economie	15	erg laag	dalend
VMBO administratie, handel en mode	15	erg laag	dalend
VMBO verzorging	14	erg laag	-
VMBO (uiterlijke) verzorging	14	erg laag	-
HAVO/VWO	22	laag	-
MBO natuur en techniek	26	gemiddeld	dalend
MBO landbouw en veeteelt	21	laag	stijgend
MBO werktuigbouw en mechanische techniek	27	gemiddeld	sterk dalend
MBO motorvoertuigtechniek	27	gemiddeld	constant
MBO elektrotechniek	26	gemiddeld	sterk dalend
MBO economie	23	laag	sterk dalend
MBO administratie	21	laag	sterk dalend
MBO handel	21	laag	sterk dalend
MBO secretariaat	24	laag	constant
MBO bedrijfskunde	41	hoog	dalend
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	22	laag	-
MBO apothekersassistent	35	gemiddeld	-
MBO verzorging	19	laag	constant
HO natuur en techniek	36	gemiddeld	constant
HO economie	39	hoog	sterk dalend
HBO accountancy en bedrijfseconomie	42	hoog	sterk dalend
HBO commerciële economie	37	gemiddeld	dalend
HBO bedrijfskunde	38	gemiddeld	sterk dalend
WO bedrijfskunde	52	erg hoog	sterk dalend
HO onderwijs en sociaal-cultureel	26	gemiddeld	dalend
HO medisch	42	hoog	sterk stijgend
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	23	laag	sterk dalend
Monteurs	23	laag	sterk dalend
Transportberoepen	20	laag	sterk dalend
Laders en lossers	21	laag	-
Chauffeurs	17	erg laag	sterk dalend
Medische en paramedische beroepen	31	gemiddeld	-
Apothekersassistenten en medisch laboranten	30	gemiddeld	-
Economisch-administratieve beroepen	30	gemiddeld	dalend
Productieplanners	40	hoog	-
Receptionisten en administratieve employés	16	erg laag	constant
Boekhouders en secretaresses	23	laag	constant
Assistent accountants	43	hoog	constant
Commercieel employés	30	gemiddeld	constant
Commercieel medewerkers	47	erg hoog	constant
Leidinggevenden	45	erg hoog	stijgend
Informatica beroepen	44	erg hoog	constant
Programmeurs	37	gemiddeld	-
Systeemanalisten	47	erg hoog	stijgend
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	15	erg laag	sterk dalend
Vakkenvullers	15	erg laag	sterk stijgend
Verkopers	12	erg laag	sterk dalend
Winkeliers	25	laag	sterk dalend

Handel

Tabel 8.5 (vervolg)

Percentage werkenden dat regelmatig onder hoge tijdsdruk werkt, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	18	erg laag	constant
Jongeren	17	erg laag	dalend
Ouderen	24	laag	sterk dalend
Allochtonen	23	laag	sterk dalend
Totaal	22	laag	dalend

Bron: ROA/CBS

Tabel 8.6
 Percentage werkenden dat regelmatig beeldschermwerk verricht, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	18,2	laag	sterk dalend
VMBO theorie	32,7	gemiddeld	constant
VMBO natuur en techniek	17,9	laag	-
VMBO voertuigtechniek	22,6	laag	sterk dalend
VMBO economie	30,2	gemiddeld	-
VMBO administratie, handel en mode	33,9	gemiddeld	-
VMBO verzorging	20,4	laag	sterk stijgend
VMBO (uiterlijke) verzorging	20,4	laag	sterk stijgend
HAVO/VWO	43,8	gemiddeld	sterk dalend
MBO natuur en techniek	33,6	gemiddeld	stijgend
MBO werktuigbouw en mechanische techniek	49,7	gemiddeld	sterk stijgend
MBO motorvoertuigtechniek	24,2	gemiddeld	sterk stijgend
MBO elektrotechniek	45,1	gemiddeld	constant
MBO vervoer en logistiek	66,4	gemiddeld	-
MBO automatisering	79,1	hoog	constant
MBO economie	48,9	gemiddeld	constant
MBO administratie	72,5	gemiddeld	stijgend
MBO handel	34,7	gemiddeld	stijgend
MBO secretariaat	69,9	gemiddeld	-
MBO bedrijfskunde	52,3	gemiddeld	-
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	48,6	gemiddeld	constant
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	76,5	gemiddeld	sterk dalend
MBO apothekersassistent	82,5	hoog	stijgend
MBO sociaal-cultureel	42	gemiddeld	sterk stijgend
MBO verzorging	31	gemiddeld	sterk dalend
MBO uiterlijke verzorging	23	laag	sterk dalend
MBO horeca	43	gemiddeld	sterk dalend
HO natuur en techniek	86	hoog	stijgend
HBO elektrotechniek	93	erg hoog	sterk stijgend
HBO informatica	87	hoog	dalend
WO wiskunde en natuurwetenschappen	100	erg hoog	constant
HO economie	76	gemiddeld	stijgend
HBO accountancy en bedrijfseconomie	88	hoog	-
HBO commerciële economie	71	gemiddeld	constant
HBO secretariaat	85	hoog	-
HBO bedrijfskunde	77	hoog	stijgend
WO econom(etr)ie	95	erg hoog	sterk stijgend
WO bedrijfskunde	74	gemiddeld	-
HO onderwijs en sociaal-cultureel	54	gemiddeld	dalend
HO medisch	79	hoog	sterk stijgend
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	18	laag	dalend
Monteurs	13	laag	-
Transportberoepen	18	laag	constant
Laders en lossers	22	laag	constant
Chauffeurs	3	erg laag	-
Medische en paramedische beroepen	71	gemiddeld	-
Apothekersassistenten en medisch laboranten	71	gemiddeld	constant
Economisch-administratieve beroepen	77	hoog	stijgend
Productieplanners	82	hoog	sterk stijgend
Organisatie-adviseurs	86	hoog	sterk stijgend
Receptionisten en administratieve employés	82	hoog	constant
Boekhouders en secretaresses	90	hoog	constant
Assistent accountants	93	erg hoog	constant
Accountants	100	erg hoog	constant
Commercieel employés	72	gemiddeld	stijgend

Handel

Tabel 8.6 (vervolg)

Percentage werkenden dat regelmatig beeldschermwerk verricht, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
Commercieel medewerkers	78	hoog	sterk stijgend
Technisch-commercieel employés	60	gemiddeld	sterk stijgend
Leidinggevenden	45	gemiddeld	constant
Informatica beroepen	97	erg hoog	constant
Programmeurs	100	erg hoog	constant
Systeemanalisten	97	erg hoog	constant
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	20	laag	stijgend
Vakkenvullers	19	laag	sterk stijgend
Verkopers	17	laag	-
Winkeliers	35	gemiddeld	constant
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	42	gemiddeld	stijgend
Jongeren	33	gemiddeld	constant
Ouderen	38	gemiddeld	stijgend
Allochtonen	26	gemiddeld	sterk dalend
Totaal	40	gemiddeld	stijgend

Bron: ROA/CBS

Tabel 8.7
 Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten korter dan 6 maanden, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	2	laag	sterk dalend
VMBO theorie	2	laag	-
VMBO natuur en techniek	3	laag	-
VMBO economie	1	erg laag	sterk dalend
VMBO administratie, handel en mode	1	erg laag	sterk dalend
VMBO verzorging	2	laag	sterk dalend
VMBO (uiterlijke) verzorging	2	laag	sterk dalend
HAVO/VWO	2	laag	sterk dalend
MBO natuur en techniek	5	gemiddeld	constant
MBO motorvoertuigtechniek	6	hoog	-
MBO elektrotechniek	5	gemiddeld	dalend
MBO economie	3	laag	-
MBO administratie	3	laag	sterk stijgend
MBO handel	3	laag	-
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	5	gemiddeld	constant
HO natuur en techniek	6	hoog	sterk dalend
HO economie	4	gemiddeld	sterk dalend
HBO bedrijfskunde	4	gemiddeld	sterk dalend
HO onderwijs en sociaal-cultureel	4	gemiddeld	sterk dalend
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	4	gemiddeld	sterk stijgend
Monteurs	6	hoog	sterk stijgend
Transportberoepen	2	laag	-
Laders en lossers	2	laag	-
Chauffeurs	1	erg laag	-
Medische en paramedische beroepen	7	hoog	-
Apothekersassistenten en medisch laboranten	8	erg hoog	-
Economisch-administratieve beroepen	3	gemiddeld	dalend
Receptionisten en administratieve employés	2	laag	-
Boekhouders en secretaresses	3	laag	sterk stijgend
Commercieel employés	3	laag	sterk dalend
Commercieel medewerkers	4	gemiddeld	sterk stijgend
Informatica beroepen	9	erg hoog	-
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	2	laag	sterk dalend
Vakkenvullers	2	laag	sterk dalend
Verkopers	1	erg laag	sterk dalend
Winkeliers	3	laag	sterk dalend
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	3	laag	constant
Jongeren	3	laag	constant
Ouderen	3	laag	sterk dalend
Allochtonen	1	erg laag	-
Totaal	3	laag	sterk dalend

Bron: ROA/CBS

Handel

Tabel 8.8

Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten van 6 maanden of langer, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	16	hoog	constant
VMBO theorie	30	erg hoog	-
VMBO natuur en techniek	14	gemiddeld	constant
VMBO voertuigentechniek	21	erg hoog	sterk dalend
VMBO economie	13	gemiddeld	-
VMBO administratie, handel en mode	13	gemiddeld	constant
VMBO verzorging	11	gemiddeld	-
VMBO (uiterlijke) verzorging	11	gemiddeld	-
HAVO/VWO	34	erg hoog	constant
MBO natuur en techniek	12	gemiddeld	constant
MBO motorvoertuigentechniek	12	gemiddeld	sterk dalend
MBO elektrotechniek	13	gemiddeld	sterk stijgend
MBO economie	10	gemiddeld	dalend
MBO administratie	10	gemiddeld	-
MBO handel	11	gemiddeld	constant
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	11	gemiddeld	dalend
HO natuur en techniek	13	gemiddeld	sterk stijgend
HO economie	16	hoog	sterk stijgend
HBO bedrijfskunde	22	erg hoog	sterk stijgend
HO onderwijs en sociaal-cultureel	13	gemiddeld	sterk stijgend
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	13	gemiddeld	constant
Assembleurs	37	erg hoog	-
Monteurs	14	gemiddeld	sterk dalend
Transportberoepen	9	laag	sterk dalend
Laders en lossers	11	gemiddeld	sterk dalend
Chauffeurs	6	erg laag	sterk stijgend
Medische en paramedische beroepen	12	gemiddeld	-
Apothekersassistenten en medisch laboranten	13	gemiddeld	-
Economisch-administratieve beroepen	10	gemiddeld	constant
Receptionisten en administratieve employés	10	gemiddeld	-
Boekhouders en secretaresses	10	gemiddeld	-
Commercieel employés	7	laag	dalend
Commercieel medewerkers	12	gemiddeld	sterk stijgend
Informatica beroepen	15	hoog	-
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	25	erg hoog	-
Vakkenvullers	51	erg hoog	-
Verkopers	24	erg hoog	-
Winkeliers	15	hoog	-
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	16	hoog	stijgend
Jongeren	33	erg hoog	stijgend
Ouderen	3	erg laag	sterk stijgend
Allochtonen	21	erg hoog	constant
Totaal	16	hoog	constant

Bron: ROA/CBS

Tabel 8.9
Doelgroepen voor het scholingsbeleid en risicofactoren

Doelgroepen	risicofactor(en)
Technisch-commercieel employés	krimpene werkgelegenheid

9. Transport en communicatie

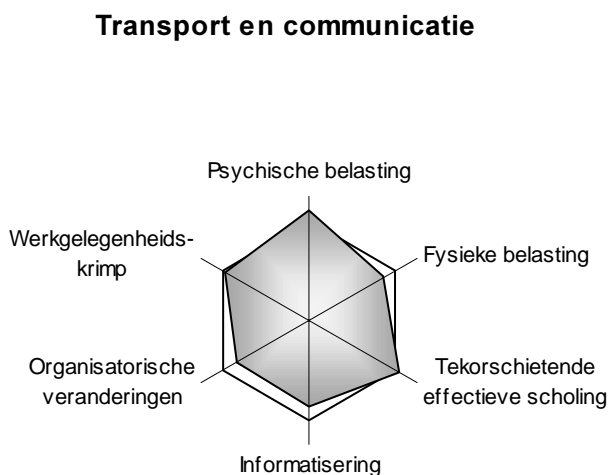
Tabel 9.1
Kernindicatoren

Arbeidsomstandigheden			
<i>Belastende arbeidsomstandigheden</i>	2000	2001/2002	typering
% werknemers dat regelmatig geconfronteerd wordt met:	%	%	
Lawaai	10	11	gemiddeld
Trilling	6	7	gemiddeld
Kracht zetten	24	22	gemiddeld
Tijdsdruk	37	35	gemiddeld
Beeldschermwerk	40	46	gemiddeld
Technologische en organisatorische ontwikkelingen			
<i>Organisatorische ontwikkelingen</i>		bedrijven	
		%	
Kleine productverandering, 2000-2002		47	
Ingrijpende productverandering, 2000-2002		28	
Veranderingen in positie, 2000-2002		21	
Interne reorganisaties, 2000-2002		18	
<i>Technologische vernieuwingen</i>	werkenden	bedrijven	
	%	%	
Beeldschermwerk, gemiddelde 2001/2002	55	-	
Vernieuwingen in het productieproces, 1999-2001	44	32	
Automatisering, 2002	-	79	
Verschuivingen in de werkgelegenheid			
	jaarlijks	%	
Verwachte werkgelegenheidsontwikkeling, 2003-2008		-1	
Scholingsdeelname			
	2000	2001/ 2002	typering
	%	%	
Deelname aan opleidingstrajecten korter dan 6 maanden (momentopname)	6	4	gemiddeld
Deelname aan opleidingstrajecten van 6 maanden of langer (momentopname)	9	9	laag

Bron: ROA/CBS/OSA

Risicoprofiel

Figuur 9.1
Sectoraal risicoprofiel

Tabel 9.2
Percentage werkenden dat regelmatig wordt geconfronteerd met lawaai tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	10	gemiddeld	-
VMBO theorie	9	gemiddeld	sterk stijgend
VMBO natuur en techniek	13	hoog	sterk stijgend
VMBO transport en logistiek	13	hoog	-
VMBO economie	20	hoog	sterk stijgend
VMBO consumptief en levensmiddelentechniek	59	erg hoog	sterk stijgend
HAVO/VWO	4	gemiddeld	sterk dalend
MBO natuur en techniek	17	hoog	-
MBO vervoer en logistiek	20	hoog	sterk stijgend
MBO economie	5	gemiddeld	-
HO natuur en techniek	20	hoog	-
HBO vervoer en logistiek	48	erg hoog	-
HO economie	3	laag	-
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	26	hoog	dalend
Monteurs	33	erg hoog	constant
Transportberoepen	13	hoog	sterk stijgend
Laders en lossers	27	hoog	sterk stijgend
Chauffeurs	8	gemiddeld	-
Vliegers, scheepskapiteins en leidinggevenden transport	41	erg hoog	-
Stewards	41	erg hoog	-
Economisch-administratieve beroepen	5	gemiddeld	constant

Tabel 9.2 (vervolg)

Percentage werkenden dat regelmatig wordt geconfronteerd met lawaai tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
Receptionisten en administratieve employés	4	gemiddeld	sterk dalend
Boekhouders en secretaresses	8	gemiddeld	-
Commercieel employés	3	laag	sterk dalend
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	8	gemiddeld	sterk stijgend
Jongeren	9	gemiddeld	sterk stijgend
Ouderen	8	gemiddeld	sterk stijgend
Allochtonen	20	hoog	,
Totaal	11	gemiddeld	stijgend

Bron: ROA/CBS

Tabel 9.3

Percentage werkenden dat regelmatig werkt met trillende apparaten, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	6	gemiddeld	sterk stijgend
VMBO theorie	5	gemiddeld	-
VMBO natuur en techniek	11	gemiddeld	-
VMBO transport en logistiek	13	hoog	sterk stijgend
HAVO/VWO	6	gemiddeld	stijgend
MBO natuur en techniek	13	hoog	constant
MBO vervoer en logistiek	14	hoog	sterk stijgend
MBO economie	3	gemiddeld	sterk stijgend
HO natuur en techniek	11	gemiddeld	sterk stijgend
HO economie	1	laag	-
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	24	hoog	constant
Monteurs	38	erg hoog	sterk stijgend
Transportberoepen	8	gemiddeld	sterk stijgend
Laders en lossers	9	gemiddeld	sterk stijgend
Chauffeurs	8	gemiddeld	sterk stijgend
Economisch-administratieve beroepen	1	laag	-
Receptionisten en administratieve employés	1	laag	constant
Boekhouders en secretaresses	4	gemiddeld	sterk stijgend
Commercieel employés	1	laag	sterk stijgend
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	1	laag	-
Jongeren	7	gemiddeld	-
Ouderen	4	gemiddeld	-
Allochtonen	9	gemiddeld	sterk stijgend
Totaal	7	gemiddeld	sterk stijgend

Bron: ROA/CBS

Transport en communicatie

Tabel 9.4

Percentage werkenden dat regelmatig kracht moet zetten tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	37	hoog	-
VMBO theorie	23	gemiddeld	sterk dalend
VMBO natuur en techniek	38	hoog	constant
VMBO bouwtechniek	46	hoog	sterk stijgend
VMBO metaal: mechanische techniek	47	erg hoog	-
VMBO transport en logistiek	33	hoog	-
VMBO economie	35	hoog	sterk stijgend
VMBO consumptief en levensmiddelentechniek	62	erg hoog	sterk stijgend
HAVO/VWO	19	gemiddeld	sterk stijgend
MBO natuur en techniek	24	gemiddeld	-
MBO motorvoertuigtechniek	54	erg hoog	stijgend
MBO vervoer en logistiek	20	gemiddeld	sterk dalend
MBO economie	8	gemiddeld	-
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	24	gemiddeld	stijgend
HO natuur en techniek	10	gemiddeld	constant
HO economie	1	laag	-
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	28	gemiddeld	constant
Productiemedewerkers	61	erg hoog	sterk stijgend
Monteurs	29	gemiddeld	constant
Transportberoepen	38	hoog	constant
Laders en lossers	68	erg hoog	stijgend
Chauffeurs	36	hoog	dalend
Schippers en conducteurs	27	gemiddeld	-
Stewards	48	erg hoog	-
Economisch-administratieve beroepen	5	gemiddeld	-
Receptionisten en administratieve employés	8	gemiddeld	-
Boekhouders en secretaresses	3	laag	-
Commercieel employés	8	gemiddeld	sterk stijgend
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	12	gemiddeld	-
Jongeren	25	gemiddeld	dalend
Ouderen	19	gemiddeld	stijgend
Allochtonen	22	gemiddeld	-
Totaal	22	gemiddeld	constant

Bron: ROA/CBS

Tabel 9.5

Percentage werkenden dat regelmatig onder hoge tijdsdruk werkt, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	29	gemiddeld	sterk dalend
VMBO theorie	32	gemiddeld	-
VMBO natuur en techniek	36	gemiddeld	constant
VMBO bouwtechniek	33	gemiddeld	sterk dalend
VMBO metaal: mechanische techniek	44	erg hoog	sterk stijgend
VMBO transport en logistiek	36	gemiddeld	constant
VMBO economie	34	gemiddeld	sterk dalend
VMBO administratie, handel en mode	32	gemiddeld	sterk dalend
HAVO/VWO	34	gemiddeld	constant
MBO natuur en techniek	39	hoog	constant
MBO elektrotechniek	34	gemiddeld	-
MBO vervoer en logistiek	45	erg hoog	constant
MBO openbare orde en veiligheid	45	erg hoog	dalend
MBO economie	35	gemiddeld	constant
MBO administratie	36	gemiddeld	constant
MBO handel	27	gemiddeld	-
MBO toerisme en recreatie	33	gemiddeld	constant
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	28	gemiddeld	-
HO natuur en techniek	40	hoog	constant
HBO vervoer en logistiek	42	hoog	-
HO economie	42	hoog	dalend
HO onderwijs en sociaal-cultureel	38	gemiddeld	dalend
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	34	gemiddeld	dalend
Productiemedewerkers	37	gemiddeld	-
Monteurs	39	hoog	constant
Transportberoepen	34	gemiddeld	dalend
Laders en lossers	21	laag	constant
Chauffeurs	34	gemiddeld	dalend
Schippers en conducteurs	40	hoog	sterk stijgend
Vliegers, scheepskapiteins en leidinggevenden transport	48	erg hoog	sterk stijgend
Stewards	43	hoog	-
Economisch-administratieve beroepen	39	hoog	constant
Productieplanners	53	erg hoog	-
Receptionisten en administratieve employés	29	gemiddeld	sterk stijgend
Boekhouders en secretaresses	31	gemiddeld	-
Commercieel employés	35	gemiddeld	sterk stijgend
Commercieel medewerkers	38	gemiddeld	-
Administratieve transportemployés	42	hoog	sterk dalend
Managers	56	erg hoog	dalend
Informatica beroepen	35	gemiddeld	sterk dalend
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	33	gemiddeld	dalend
Jongeren	26	gemiddeld	-
Ouderen	36	gemiddeld	dalend
Allochtonen	31	gemiddeld	dalend
Totaal	35	gemiddeld	dalend

Bron: ROA/CBS

Transport en communicatie

Tabel 9.6

Percentage werkenden dat regelmatig beeldschermwerk verricht, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	12	laag	-
VMBO theorie	38	gemiddeld	-
VMBO natuur en techniek	15	laag	sterk stijgend
VMBO elektrotechniek	45	gemiddeld	-
VMBO transport en logistiek	4	erg laag	-
VMBO economie	39	gemiddeld	constant
VMBO administratie, handel en mode	55	gemiddeld	-
HAVO/VWO	62	gemiddeld	stijgend
MBO natuur en techniek	41	gemiddeld	-
MBO elektrotechniek	70	gemiddeld	sterk dalend
MBO vervoer en logistiek	46	gemiddeld	stijgend
MBO economie	68	gemiddeld	constant
MBO administratie	76	gemiddeld	constant
MBO handel	52	gemiddeld	sterk stijgend
MBO secretariaat	80	hoog	sterk dalend
MBO toerisme en recreatie	89	hoog	-
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	50	gemiddeld	sterk stijgend
MBO horeca	55	gemiddeld	constant
HO natuur en techniek	76	gemiddeld	stijgend
HBO elektrotechniek	98	erg hoog	constant
HBO informatica	97	erg hoog	dalend
HBO vervoer en logistiek	69	gemiddeld	-
HO economie	91	erg hoog	sterk stijgend
HBO accountancy en bedrijfseconomie	82	hoog	-
HBO commerciële economie	93	erg hoog	-
HBO toerisme en recreatie	100	erg hoog	sterk stijgend
HBO bedrijfskunde	85	hoog	sterk stijgend
HO onderwijs en sociaal-cultureel	58	gemiddeld	sterk stijgend
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	46	gemiddeld	sterk stijgend
Monteurs	23	laag	sterk stijgend
Elektromonteurs	88	hoog	sterk stijgend
Transportberoepen	9	laag	-
Laders en lossers	14	laag	sterk dalend
Chauffeurs	2	erg laag	sterk stijgend
Schippers en conducteurs	35	gemiddeld	-
Vliegers, scheepskapiteins en leidinggevendenden transport	61	gemiddeld	-
Economisch-administratieve beroepen	86	hoog	constant
Productieplanners	90	hoog	stijgend
Organisatie-adviseurs	85	hoog	-
Receptionisten en administratieve employés	78	hoog	constant
Boekhouders en secretaresses	93	erg hoog	dalend
Assistent accountants	94	erg hoog	dalend
Commercieel employés	87	hoog	dalend
Commercieel medewerkers	92	erg hoog	stijgend
Administratieve transportemployés	81	hoog	-
Informatica beroepen	97	erg hoog	constant
Programmeurs	96	erg hoog	constant
Systeemanalisten	97	erg hoog	constant

Tabel 9.6 (vervolg)

Percentage werkenden dat regelmatig beeldschermwerk verricht, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	69	gemiddeld	-
Jongeren	51	gemiddeld	stijgend
Ouderen	33	gemiddeld	constant
Allochtonen	47	gemiddeld	sterk stijgend
Totaal	46	gemiddeld	-

Bron: ROA/CBS

Tabel 9.7

Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten korter dan 6 maanden, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	2	laag	-
VMBO theorie	3	laag	sterk dalend
VMBO natuur en techniek	4	gemiddeld	-
VMBO transport en logistiek	2	laag	constant
HAVO/VWO	3	laag	sterk dalend
MBO natuur en techniek	6	hoog	sterk dalend
MBO vervoer en logistiek	4	gemiddeld	sterk dalend
MBO economie	5	gemiddeld	constant
HO natuur en techniek	3	laag	-
HO economie	3	laag	-
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	8	erg hoog	-
Monteurs	6	hoog	-
Transportberoepen	3	laag	sterk dalend
Laders en lossers	3	laag	-
Chauffeurs	2	laag	-
Economisch-administratieve beroepen	4	gemiddeld	sterk dalend
Receptionisten en administratieve employés	3	laag	sterk dalend
Boekhouders en secretaresses	2	laag	sterk dalend
Commercieel employés	4	gemiddeld	sterk dalend
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	5	gemiddeld	-
Jongeren	3	laag	-
Ouderen	2	laag	sterk dalend
Allochtonen	3	laag	-
Totaal	4	gemiddeld	sterk dalend

Bron: ROA/CBS

Transport en communicatie

Tabel 9.8

Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten van 6 maanden of langer, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	4	erg laag	-
VMBO theorie	10	gemiddeld	constant
VMBO natuur en techniek	4	erg laag	sterk dalend
VMBO transport en logistiek	3	erg laag	sterk stijgend
HAVO/VWO	26	erg hoog	-
MBO natuur en techniek	5	erg laag	-
MBO vervoer en logistiek	3	erg laag	sterk dalend
MBO economie	11	gemiddeld	-
HO natuur en techniek	7	laag	-
HO economie	12	gemiddeld	-
<i>Beroepen</i>			
Technische, ambachts- en industrieberoepen	9	laag	-
Monteurs	9	laag	-
Transportberoepen	7	laag	constant
Laders en lossers	19	hoog	-
Chauffeurs	5	erg laag	constant
Economisch-administratieve beroepen	11	gemiddeld	constant
Receptionisten en administratieve employés	14	gemiddeld	dalend
Boekhouders en secretaresses	11	gemiddeld	-
Commercieel employés	10	gemiddeld	constant
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	9	laag	-
Jongeren	20	hoog	-
Ouderen	1	erg laag	constant
Allochtonen	14	gemiddeld	-
Totaal	9	laag	constant

Bron: ROA/CBS

Tabel 9.9

Doelgroepen voor het scholingsbeleid en risicofactoren

Doelgroepen	risicofactor(en)
Vliegers, scheepskapiteins en leidinggevenden in het transport Schipperen en conducteurs	tijdsdruk krimpende werkgelegenheid

10. Bank en verzekering

Tabel 10.1
Kernindicatoren

Arbeidsomstandigheden

<i>Belastende arbeidsomstandigheden</i>	2000	2001/2002	typering
% werknemers dat regelmatig geconfronteerd wordt met:	%	%	
Lawaai	2	1	erg laag
Trilling	1	0	erg laag
Kracht zetten	2	2	laag
Tijdsdruk	32	32	gemiddeld
Beeldschermwerk	93	90	hoog

Technologische en organisatorische ontwikkelingen

<i>Organisatorische ontwikkelingen</i>	bedrijven	
	%	
Kleine productverandering, 2000-2002	15	
Ingrijpende productverandering, 2000-2002	53	
Veranderingen in positie, 2000-2002	35	
Interne reorganisaties, 2000-2002	39	
<i>Technologische vernieuwingen</i>	werkenden	bedrijven
	%	%
Beeldschermwerk, gemiddelde 2001/2002	97	-
Vernieuwingen in het productieproces, 1999-2001	87	50
Automatisering, 2002	-	83

Verschuivingen in de werkgelegenheid

	jaarlijks %
Verwachte werkgelegenheidsontwikkeling, 2003-2008	1,3

Scholingsdeelname

	2000	2001/ 2002	typering
	%	%	
Deelname aan opleidingstrajecten korter dan 6 maanden (momentopname)	11	10	erg hoog
Deelname aan opleidingstrajecten van 6 maanden of langer (momentopname)	17	16	hoog

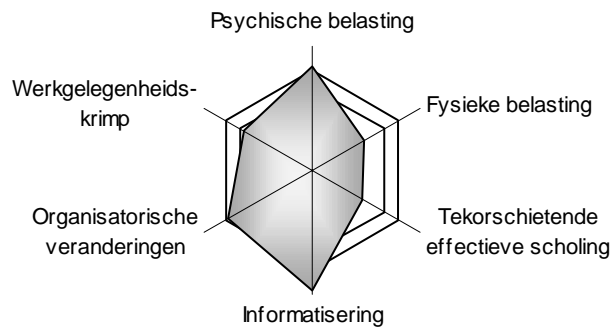
Bron: ROA/CBS/OSA

Bank en verzekering

Risicoprofiel

Figuur 10.1
Sectoraal risicoprofiel

Bank en verzekering

Tabel 10.2
Percentage werkenden dat regelmatig wordt geconfronteerd met lawaai tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
VMBO theorie	6	gemiddeld	sterk stijgend
HAVO/VWO	0	erg laag	constant
MBO economie	1	erg laag	sterk dalend
MBO administratie	1	erg laag	sterk dalend
HO natuur en techniek	1	erg laag	constant
HO economie	1	erg laag	sterk stijgend
HBO commerciële economie	1	erg laag	sterk stijgend
<i>Beroepen</i>			
Economisch-administratieve beroepen	1	laag	sterk dalend
Receptionisten en administratieve employés	1	erg laag	-
Boekhouders en secretaresses	0	erg laag	sterk dalend
Commercieel employés	2	laag	-
Commercieel medewerkers	1	erg laag	sterk dalend
Informatica beroepen	2	laag	-
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	1	erg laag	-
Jongeren	2	laag	-
Ouderen	3	laag	sterk dalend
Allochtonen	-	-	-
Totaal	1	erg laag	constant

Bron: ROA/CBS

Tabel 10.3
 Percentage werkenden dat regelmatig werkt met trillende apparaten, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
HO natuur en techniek	1	laag	sterk stijgend
<i>Beroepen</i>			
Economisch-administratieve beroepen	0	erg laag	sterk stijgend
Receptionisten en administratieve employés	1	laag	constant
Boekhouders en secretaresses	0	erg laag	sterk dalend
Informatica beroepen	0	erg laag	sterk dalend
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	0	erg laag	sterk stijgend
Jongeren	-	-	-
Ouderen	0	erg laag	sterk dalend
Allochtonen	-	-	-
Totaal	0	erg laag	sterk dalend

Bron: ROA/CBS

Tabel 10.4
 Percentage werkenden dat regelmatig kracht moet zetten tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
VMBO theorie	2	laag	sterk stijgend
HAVO/VWO	2	laag	-
MBO economie	2	laag	-
MBO administratie	0	erg laag	-
HO natuur en techniek	1	laag	sterk stijgend
HO economie	0	erg laag	sterk dalend
<i>Beroepen</i>			
Economisch-administratieve beroepen	1	laag	sterk dalend
Receptionisten en administratieve employés	1	laag	sterk dalend
Boekhouders en secretaresses	3	laag	sterk stijgend
Commercieel employés	1	laag	sterk dalend
Commercieel medewerkers	1	laag	stijgend
Informatica beroepen	3	laag	-
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	2	laag	sterk stijgend
Jongeren	2	laag	-
Ouderen	4	gemiddeld	-
Allochtonen	4	gemiddeld	-
Totaal	2	laag	-

Bron: ROA/CBS

Bank en verzekering

Tabel 10.5

Percentage werkenden dat regelmatig onder hoge tijdsdruk werkt, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
VMBO theorie	24	laag	stijgend
HAVO/VWO	35	gemiddeld	sterk stijgend
MBO economie	28	gemiddeld	constant
MBO administratie	25	laag	sterk dalend
MBO secretariaat	33	gemiddeld	sterk stijgend
HO natuur en techniek	40	hoog	sterk dalend
HBO informatica	43	hoog	sterk dalend
HO economie	38	gemiddeld	constant
HBO accountancy en bedrijfseconomie	35	gemiddeld	constant
HBO commerciële economie	34	gemiddeld	-
HBO bedrijfskunde	35	gemiddeld	-
WO econom(etr)ie	39	hoog	sterk dalend
WO rechten en bestuurskunde	54	erg hoog	stijgend
HO onderwijs en sociaal-cultureel	33	gemiddeld	-
<i>Beroepen</i>			
Economisch-administratieve beroepen	32	gemiddeld	constant
Receptionisten en administratieve employés	25	laag	constant
Boekhouders en secretaresses	27	gemiddeld	constant
Assistent accountants	43	hoog	sterk stijgend
Commercieel employés	30	gemiddeld	stijgend
Commercieel medewerkers	35	gemiddeld	-
Juristen	62	erg hoog	dalend
Informatica beroepen	34	gemiddeld	sterk dalend
Systeemanalisten	35	gemiddeld	sterk dalend
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	27	gemiddeld	constant
Jongeren	25	laag	-
Ouderen	37	gemiddeld	constant
Allochtonen	33	gemiddeld	constant
Totaal	32	gemiddeld	constant

Bron: ROA/CBS

Tabel 10.6
 Percentage werkenden dat regelmatig beeldschermwerk verricht, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	85	hoog	constant
VMBO theorie	91	erg hoog	constant
VMBO economie	97	erg hoog	constant
VMBO administratie, handel en mode	97	erg hoog	constant
HAVO/VWO	94	erg hoog	constant
MBO natuur en techniek	80	hoog	sterk dalend
MBO automatisering	100	erg hoog	constant
MBO economie	94	erg hoog	constant
MBO administratie	94	erg hoog	constant
MBO handel	91	erg hoog	dalend
MBO secretariaat	97	erg hoog	constant
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	80	hoog	dalend
MBO verzorging	80	hoog	-
MBO geld, bank en belastingen	97	erg hoog	stijgend
MBO verzekeringswezen	91	erg hoog	dalend
HO natuur en techniek	86	hoog	sterk dalend
HBO informatica	97	erg hoog	constant
WO wiskunde en natuurwetenschappen	100	erg hoog	constant
HO economie	88	hoog	dalend
HBO accountancy en bedrijfseconomie	99	erg hoog	constant
HBO commerciële economie	90	hoog	constant
HBO bedrijfskunde	85	hoog	dalend
WO econom(etr)ie	85	hoog	dalend
WO bedrijfskunde	88	hoog	sterk dalend
WO rechten en bestuurskunde	84	hoog	-
HO onderwijs en sociaal-cultureel	96	erg hoog	constant
<i>Beroepen</i>			
Economisch-administratieve beroepen	90	hoog	constant
Receptionisten en administratieve employés	93	erg hoog	constant
Boekhouders en secretaresses	95	erg hoog	constant
Assistent accountants	93	erg hoog	dalend
Accountants	93	erg hoog	-
Verzekeringsagenten	100	erg hoog	constant
Commercieel employés	90	hoog	constant
Commercieel medewerkers	89	hoog	constant
Juristen	100	erg hoog	constant
Managers	73	gemiddeld	constant
Informatica beroepen	94	erg hoog	constant
Programmeurs	96	erg hoog	constant
Systeemanalisten	92	erg hoog	constant
Informatici	97	erg hoog	constant
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	93	erg hoog	dalend
Jongeren	91	erg hoog	dalend
Ouderen	86	hoog	constant
Allochtonen	92	erg hoog	dalend
Totaal	90	hoog	constant

Bron: ROA/CBS

Bank en verzekering

Tabel 10.7

Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten korter dan 6 maanden, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
VMBO theorie	7	hoog	-
HAVO/VWO	11	erg hoog	constant
MBO economie	10	erg hoog	dalend
MBO administratie	13	erg hoog	constant
HO economie	11	erg hoog	-
HBO commerciële economie	17	erg hoog	sterk stijgend
<i>Beroepen</i>			
Economisch-administratieve beroepen	10	erg hoog	dalend
Receptionisten en administratieve employés	7	hoog	-
Boekhouders en secretaresses	3	laag	sterk dalend
Commercieel employés	11	erg hoog	constant
Commercieel medewerkers	17	erg hoog	constant
Informatica beroepen	9	erg hoog	sterk dalend
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	11	erg hoog	constant
Jongeren	14	erg hoog	stijgend
Ouderen	3	laag	constant
Allochtonen	9	erg hoog	sterk stijgend
Totaal	10	erg hoog	dalend

Bron: ROA/CBS

Tabel 10.8

Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten van 6 maanden of langer, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
VMBO theorie	9	laag	-
HAVO/VWO	19	hoog	dalend
MBO economie	16	hoog	constant
MBO administratie	21	erg hoog	-
HO economie	17	hoog	sterk dalend
HBO commerciële economie	20	hoog	sterk dalend
<i>Beroepen</i>			
Economisch-administratieve beroepen	16	hoog	dalend
Receptionisten en administratieve employés	14	gemiddeld	-
Boekhouders en secretaresses	17	hoog	constant
Commercieel employés	16	hoog	dalend
Commercieel medewerkers	18	hoog	constant
Informatica beroepen	13	gemiddeld	sterk stijgend
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	16	hoog	sterk dalend
Jongeren	32	erg hoog	dalend
Ouderen	3	erg laag	sterk stijgend
Allochtonen	20	hoog	-
Totaal	16	hoog	constant

Bron: ROA/CBS

11. Horeca en zakelijke dienstverlening

Tabel 11.1
Kernindicatoren

Arbeidsomstandigheden

<i>Belastende arbeidsomstandigheden</i>	2000	2001/2002	typering
% werknemers dat regelmatig geconfronteerd wordt met:	%	%	
Lawaai	6	7	gemiddeld
Trilling	4	4	gemiddeld
Kracht zetten	13	14	gemiddeld
Tijdsdruk	33	31	gemiddeld
Beeldschermwerk	56	58	gemiddeld

Technologische en organisatorische ontwikkelingen

<i>Organisatorische ontwikkelingen</i>	bedrijven	
	%	
Kleine productverandering, 2000-2002	42	
Ingrijpende productverandering, 2000-2002	35	
Veranderingen in positie, 2000-2002	20	
Interne reorganisaties, 2000-2002	15	
<i>Technologische vernieuwingen</i>	werkenden	bedrijven
	%	%
Beeldschermwerk, gemiddelde 2001/2002	68	-
Vernieuwingen in het productieproces, 1999-2001	34	28
Automatisering, 2002	-	83

Verschuivingen in de werkgelegenheid

	jaarlijks %
Verwachte werkgelegenheidsontwikkeling, 2003-2008	0,6

Scholingsdeelname

	2000	2001/ 2002	typering
	%	%	
Deelname aan opleidingstrajecten korter dan 6 maanden (momentopname)	6	4	gemiddeld
Deelname aan opleidingstrajecten van 6 maanden of langer (momentopname)	16	17	hoog

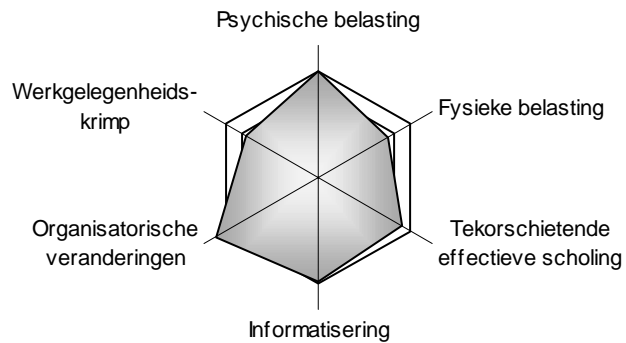
Bron: ROA/CBS/OSA

Horeca en zakelijke dienstverlening

Risicoprofiel

Figuur 11.1
Sectoraal risicoprofiel

Horeca en zakelijke dienstverlening

Tabel 11.2
Percentage werkenden dat regelmatig wordt geconfronteerd met lawaai tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	18	hoog	sterk stijgend
VMBO theorie	11	gemiddeld	sterk stijgend
VMBO natuur en techniek	16	hoog	constant
VMBO economie	6	gemiddeld	-
VMBO administratie, handel en mode	3	laag	-
VMBO verzorging	11	gemiddeld	sterk stijgend
VMBO (uiterlijke) verzorging	11	gemiddeld	sterk stijgend
HAVO/VWO	7	gemiddeld	sterk dalend
MBO natuur en techniek	8	gemiddeld	constant
MBO werktuigbouw en mechanische techniek	26	hoog	sterk stijgend
MBO elektrotechniek	4	gemiddeld	-
MBO economie	3	laag	sterk dalend
MBO administratie	2	laag	sterk dalend
MBO handel	4	gemiddeld	-
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	10	gemiddeld	-
MBO uiterlijke verzorging	10	gemiddeld	-
MBO horeca	10	gemiddeld	-
HO natuur en techniek	2	laag	constant
HBO informatica	1	erg laag	-
HO economie	2	laag	constant
HBO accountancy en bedrijfseconomie	2	laag	-
HBO bedrijfskunde	3	laag	sterk stijgend
HO onderwijs en sociaal-cultureel	2	laag	sterk dalend

Horeca en zakelijke dienstverlening

Tabel 11.2 (vervolg)
Percentage werkenden dat regelmatig wordt geconfronteerd met lawaai tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Beroepen</i>			
Pedagogische beroepen	20	hoog	-
Culturele beroepen	0	erg laag	-
Technische, ambachts- en industrieberoepen	12	hoog	-
Productiemedewerkers	23	hoog	sterk stijgend
Transportberoepen	33	erg hoog	sterk stijgend
Laders en lossers	36	erg hoog	sterk stijgend
Chauffeurs	27	hoog	-
Economisch-administratieve beroepen	3	laag	-
Kantoorhulpen, inpakkers en colporteurs	31	erg hoog	-
Receptionisten en administratieve employés	2	laag	-
Boekhouders en secretaresses	2	laag	dalend
Assistent accountants	1	erg laag	constant
Commercieel employés	2	laag	sterk dalend
Commercieel medewerkers	0	erg laag	sterk dalend
Informatica beroepen	1	erg laag	-
Programmeurs	2	laag	-
Systeemanalisten	1	erg laag	sterk stijgend
Sociaal-culturele beroepen	3	laag	sterk dalend
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	12	hoog	stijgend
Interieurverzorgers	13	hoog	sterk stijgend
Hulpkrachten horeca en verzorging	14	hoog	sterk stijgend
Verzorgend personeel	9	gemiddeld	-
Bedrijfshoofden horeca	11	gemiddeld	sterk dalend
Openbare orde- en veiligheidsberoepen	2	laag	-
Aspirant politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten	2	laag	-
<i>Specifieke Groepen Werkenden</i>			
Vrouwen	5	gemiddeld	-
Jongeren	8	gemiddeld	sterk stijgend
Ouderen	7	gemiddeld	-
Allochtonen	14	hoog	stijgend
Totaal	7	gemiddeld	-

Bron: ROA/CBS

Horeca en zakelijke dienstverlening

Tabel 11.3

Percentage werkenden dat regelmatig werkt met trillende apparaten, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	7	gemiddeld	constant
VMBO theorie	5	gemiddeld	sterk stijgend
VMBO natuur en techniek	17	hoog	dalend
VMBO economie	3	gemiddeld	sterk dalend
VMBO administratie, handel en mode	1	laag	-
VMBO verzorging	1	laag	-
VMBO (uiterlijke) verzorging	1	laag	-
HAVO/VWO	1	laag	-
MBO natuur en techniek	8	gemiddeld	sterk dalend
MBO elektrotechniek	4	gemiddeld	-
MBO economie	2	gemiddeld	-
MBO administratie	1	laag	-
MBO handel	4	gemiddeld	sterk stijgend
MBO secretariaat	1	laag	-
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	6	gemiddeld	-
MBO uiterlijke verzorging	21	hoog	sterk stijgend
MBO horeca	2	gemiddeld	-
HO natuur en techniek	1	laag	sterk dalend
HBO informatica	1	laag	sterk stijgend
HO economie	0	laag	-
HBO accountancy en bedrijfseconomie	1	laag	sterk stijgend
HBO bedrijfskunde	1	laag	sterk stijgend
<i>Beroepen</i>			
Culturele beroepen	0	erg laag	sterk dalend
Technische, ambachts- en industrieberoepen	11	gemiddeld	dalend
Monteurs	22	hoog	sterk stijgend
Transportberoepen	13	hoog	sterk stijgend
Economisch-administratieve beroepen	1	laag	-
Receptionisten en administratieve employés	0	erg laag	sterk dalend
Boekhouders en secretaresses	1	laag	-
Commercieel employés	1	laag	-
Informatica beroepen	0	laag	-
Systeemanalisten	0	erg laag	sterk stijgend
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	5	erg laag	-
Interieurverzorgers	4	gemiddeld	-
Hulpkrachten horeca en verzorging	2	laag	sterk stijgend
Verzorgend personeel	12	hoog	sterk stijgend
Bedrijfshoofden horeca	3	gemiddeld	-
Openbare orde- en veiligheidsberoepen	2	laag	constant
Aspirant politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten	2	laag	constant
<i>Specifieke Groepen Werkenden</i>			
Vrouwen	2	laag	-
Jongeren	3	gemiddeld	sterk stijgend
Ouderen	4	gemiddeld	dalend
Allochtonen	4	gemiddeld	-
Totaal	4	gemiddeld	-

Bron: ROA/CBS

Horeca en zakelijke dienstverlening

Tabel 11.4

Percentage werkenden dat regelmatig kracht moet zetten tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	30	gemiddeld	constant
VMBO theorie	18	gemiddeld	sterk stijgend
VMBO natuur en techniek	41	hoog	sterk dalend
VMBO economie	19	gemiddeld	-
VMBO administratie, handel en mode	20	gemiddeld	-
VMBO consumptief en levensmiddelentechniek	28	gemiddeld	sterk stijgend
VMBO verzorging	30	gemiddeld	sterk stijgend
VMBO (uiterlijke) verzorging	30	gemiddeld	sterk stijgend
HAVO/VWO	11	gemiddeld	sterk dalend
MBO natuur en techniek	17	gemiddeld	sterk stijgend
MBO elektrotechniek	11	gemiddeld	sterk dalend
MBO economie	10	gemiddeld	-
MBO administratie	5	gemiddeld	constant
MBO handel	23	gemiddeld	-
MBO secretariaat	1	laag	constant
MBO bedrijfskunde	28	gemiddeld	-
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	20	gemiddeld	-
MBO uiterlijke verzorging	11	gemiddeld	sterk stijgend
MBO horeca	27	gemiddeld	-
HO natuur en techniek	2	laag	-
HBO informatica	3	laag	constant
HO economie	1	laag	-
HBO accountancy en bedrijfseconomie	2	laag	sterk dalend
HBO bedrijfskunde	4	gemiddeld	sterk stijgend
HO onderwijs en sociaal-cultureel	5	gemiddeld	-
<i>Beroepen</i>			
Culturele beroepen	10	gemiddeld	-
Agrarische beroepen	28	gemiddeld	-
Technische, ambachts- en industrieberoepen	23	gemiddeld	stijgend
Productiemedewerkers	38	hoog	sterk dalend
Monteurs	41	hoog	sterk stijgend
Transportberoepen	53	erg hoog	-
Laders en lossers	59	erg hoog	sterk dalend
Chauffeurs	45	hoog	sterk stijgend
Economisch-administratieve beroepen	3	laag	constant
Kantoorhulpen, inpakkers en colporteurs	36	hoog	sterk dalend
Receptionisten en administratieve employés	2	laag	sterk stijgend
Boekhouders en secretaresses	1	laag	-
Assistent accountants	1	laag	sterk stijgend
Commercieel employés	2	laag	sterk stijgend
Commercieel medewerkers	2	laag	sterk stijgend
Juristen	1	laag	constant
Informatica beroepen	1	laag	sterk dalend
Programmeurs	3	laag	sterk dalend
Systeemanalisten	1	laag	sterk dalend
Sociaal-culturele beroepen	0	erg laag	dalend
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	30	gemiddeld	constant
Interieurverzorgers	32	hoog	dalend
Hulpkrachten horeca en verzorging	32	hoog	-
Verzorgend personeel	23	gemiddeld	stijgend

Horeca en zakelijke dienstverlening

Tabel 11.4 (vervolg)

Percentage werkenden dat regelmatig kracht moet zetten tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
Bedrijfshoofden horeca	27	gemiddeld	sterk dalend
Openbare orde- en veiligheidsberoepen	1	laag	sterk dalend
Aspirant politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten	0	erg laag	sterk dalend
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	13	gemiddeld	sterk stijgend
Jongeren	13	gemiddeld	-
Ouderen	16	gemiddeld	sterk stijgend
Allochtonen	18	gemiddeld	sterk dalend
Totaal	14	gemiddeld	constant

Bron: ROA/CBS

Tabel 11.5

Percentage werkenden dat regelmatig onder hoge tijdsdruk werkt, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	26	gemiddeld	dalend
VMBO theorie	27	gemiddeld	dalend
VMBO natuur en techniek	23	laag	sterk stijgend
VMBO economie	29	gemiddeld	constant
VMBO administratie, handel en mode	25	laag	sterk dalend
VMBO consumptief en levensmiddelen-techniek	43	hoog	-
VMBO verzorging	23	laag	dalend
VMBO (uiterlijke) verzorging	23	laag	dalend
HAVO/VWO	30	gemiddeld	dalend
MBO natuur en techniek	26	gemiddeld	dalend
MBO werktuigbouw en mechanische techniek	25	laag	sterk dalend
MBO elektrotechniek	26	gemiddeld	constant
MBO automatisering	30	gemiddeld	-
MBO economie	29	gemiddeld	dalend
MBO administratie	30	gemiddeld	dalend
MBO handel	25	laag	-
MBO secretariaat	24	laag	-
MBO bedrijfskunde	40	hoog	dalend
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	34	gemiddeld	constant
MBO verzorging	34	gemiddeld	-
MBO uiterlijke verzorging	29	gemiddeld	-
MBO horeca	40	hoog	dalend
HO natuur en techniek	31	gemiddeld	dalend
HBO elektrotechniek	29	gemiddeld	-
HBO informatica	34	gemiddeld	-
WO wiskunde en natuurwetenschappen	36	gemiddeld	-
HO economie	43	hoog	constant
HBO accountancy en bedrijfseconomie	42	hoog	stijgend
HBO commerciële economie	35	gemiddeld	-
HBO bedrijfskunde	36	gemiddeld	-
WO econom(etr)ie	49	erg hoog	-
WO bedrijfskunde	36	gemiddeld	sterk dalend
WO accountancy en belastingen	60	erg hoog	constant
WO rechten en bestuurskunde	61	erg hoog	stijgend
HO onderwijs en sociaal-cultureel	37	gemiddeld	dalend
<i>Beroepen</i>			
Culturele beroepen	30	gemiddeld	constant
Agrarische beroepen	21	laag	dalend
Technische, ambachts- en industrieberoepen	28	gemiddeld	-
Productiemedewerkers	28	gemiddeld	sterk stijgend
Aannemers en installateurs	23	laag	-
Architecten en bouwkundig projectleiders	34	gemiddeld	dalend
Weg- en waterbouwkundigen	32	gemiddeld	sterk dalend
Monteurs	22	laag	-
Transportberoepen	22	laag	-
Chauffeurs	29	gemiddeld	sterk stijgend
Economisch-administratieve beroepen	35	gemiddeld	constant
Kantoorhulpverleners, inpakkers en colporteurs	35	gemiddeld	sterk stijgend
Bedrijfschouwers	44	erg hoog	sterk stijgend
Organisatie-adviseurs	33	gemiddeld	constant

Horeca en zakelijke dienstverlening

Tabel 11.5 (vervolg)
 Percentage werkenden dat regelmatig onder hoge tijdsdruk werkt, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
Organisatiekundigen	58	erg hoog	constant
Receptionisten en administratieve employés	21	laag	sterk stijgend
Boekhouders en secretaresses	25	laag	sterk dalend
Assistent accountants	38	gemiddeld	sterk stijgend
Accountants	51	erg hoog	constant
Commercieel employés	34	gemiddeld	sterk dalend
Commercieel medewerkers	44	erg hoog	dalend
Juristen	56	erg hoog	-
Leidinggevenden	48	erg hoog	constant
Managers	49	erg hoog	sterk dalend
Informatica beroepen	29	gemiddeld	dalend
Programmeurs	25	laag	sterk dalend
Systeemanalisten	31	gemiddeld	dalend
Informatici	32	gemiddeld	-
Sociaal-culturele beroepen	33	gemiddeld	sterk dalend
Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeidsbemiddeling	32	gemiddeld	-
Medewerkers sociaal-cultureel werk en personeel en arbeid	32	gemiddeld	sterk dalend
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	32	gemiddeld	constant
Interieurverzorgers	26	gemiddeld	constant
Hulpkrachten horeca en verzorging	36	gemiddeld	constant
Verzorgend personeel	34	gemiddeld	constant
Bedrijfshoofden horeca	45	erg hoog	constant
Openbare orde- en veiligheidsberoepen	16	erg laag	sterk dalend
Aspirant politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten	16	erg laag	sterk dalend
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	29	gemiddeld	constant
Jongeren	28	gemiddeld	-
Ouderen	29	gemiddeld	-
Allochtonen	34	gemiddeld	stijgend
Totaal	31	gemiddeld	dalend

Bron: ROA/CBS

Horeca en zakelijke dienstverlening

Tabel 11.6

Percentage werkenden dat regelmatig beeldschermwerk verricht, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	13	laag	-
VMBO theorie	41	gemiddeld	sterk dalend
VMBO natuur en techniek	17	laag	stijgend
VMBO economie	30	gemiddeld	-
VMBO administratie, handel en mode	40	gemiddeld	constant
VMBO verzorging	15	laag	-
VMBO (uiterlijke) verzorging	15	laag	-
HAVO/VWO	64	gemiddeld	stijgend
MBO natuur en techniek	51	gemiddeld	stijgend
MBO bouw	59	gemiddeld	constant
MBO werktuigbouw en mechanische techniek	58	gemiddeld	dalend
MBO elektrotechniek	68	gemiddeld	constant
MBO grafische techniek	83	hoog	sterk stijgend
MBO automatisering	91	erg hoog	dalend
MBO openbare orde en veiligheid	43	gemiddeld	-
MBO economie	79	hoog	constant
MBO administratie	86	hoog	constant
MBO handel	61	gemiddeld	sterk stijgend
MBO secretariaat	96	erg hoog	stijgend
MBO bedrijfskunde	62	gemiddeld	sterk dalend
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	25	gemiddeld	sterk dalend
MBO sociaal-cultureel	71	gemiddeld	-
MBO verzorging	33	gemiddeld	sterk stijgend
MBO uiterlijke verzorging	7	erg laag	-
MBO horeca	20	laag	sterk dalend
HO natuur en techniek	87	hoog	stijgend
HBO milieukunde en levensmiddelentechnologie	83	hoog	dalend
HBO bouwkunde	84	hoog	sterk stijgend
HBO civiele techniek	76	gemiddeld	-
HBO werktuigbouwkunde	87	hoog	constant
HBO elektrotechniek	88	hoog	constant
HBO informatica	91	erg hoog	constant
WO wiskunde en natuurwetenschappen	93	erg hoog	-
WO bouwkunde	65	gemiddeld	-
WO civiele techniek	88	hoog	sterk stijgend
WO elektrotechniek	100	erg hoog	sterk stijgend
WO informatica en bestuurlijke informatiekunde	97	erg hoog	constant
HO economie	90	hoog	stijgend
HBO accountancy en bedrijfseconomie	95	erg hoog	-
HBO commerciële economie	92	erg hoog	stijgend
HBO recht en bestuur	90	hoog	sterk stijgend
HBO secretariaat	89	hoog	dalend
HBO bedrijfskunde	88	hoog	constant
WO econom(etr)ie	89	hoog	sterk stijgend
WO bedrijfskunde	93	erg hoog	stijgend
WO accountancy en belastingen	85	hoog	constant
WO rechten en bestuurskunde	85	hoog	constant
HO onderwijs en sociaal-cultureel	74	gemiddeld	dalend
HBO communicatie en journalistiek	79	hoog	stijgend
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	66	gemiddeld	stijgend
HBO personeel en arbeid	93	erg hoog	dalend

Horeca en zakelijke dienstverlening

Tabel 11.6 (vervolg)
Percentage werkenden dat regelmatig beeldschermwerk verricht, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
HBO bibliotheek en documentatie	86	hoog	stijgend
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	59	gemiddeld	-
WO letteren	98	erg hoog	stijgend
WO sociale wetenschappen	72	gemiddeld	dalend
HO medisch	79	hoog	dalend
<i>Beroepen</i>			
Pedagogische beroepen	28	gemiddeld	-
Culturele beroepen	81	hoog	-
Bibliotheekassistenten	85	hoog	constant
Agrarische beroepen	40	gemiddeld	constant
Milieuhygiënisten en agrarisch vertegenwoordigers	77	hoog	-
Technische, ambachts- en industrieberoepen	47	gemiddeld	-
Aannemers en installateurs	67	gemiddeld	dalend
Architecten en bouwkundig projectleiders	70	gemiddeld	constant
Weg- en waterbouwkundigen	79	hoog	-
Weg- en waterbouwkundig ontwerpers en projectleiders	74	gemiddeld	-
Monteurs	30	gemiddeld	sterk stijgend
Werktuigbouwkundig ontwerpers en hoofden technische dienst	97	erg hoog	sterk stijgend
Elektromonteurs	51	gemiddeld	sterk stijgend
Elektrotechnici	100	erg hoog	constant
Transportberoepen	7	erg laag	constant
Economisch-administratieve beroepen	86	hoog	constant
Bedrijfshoofden	80	hoog	constant
Productieplanners	72	gemiddeld	-
Organisatie-adviseurs	88	hoog	constant
Organisatiedeskundigen	82	hoog	sterk dalend
Receptionisten en administratieve employés	89	hoog	constant
Boekhouders en secretaresses	95	erg hoog	constant
Assistent accountants	96	erg hoog	stijgend
Accountants	92	erg hoog	dalend
Commercieel employés	84	hoog	-
Commercieel medewerkers	84	hoog	dalend
Technisch-bedrijfskundig medewerkers	90	hoog	constant
Juridisch en fiscaal medewerkers	89	hoog	constant
Juridisch, bestuurlijk medewerkers	96	erg hoog	constant
Juristen	86	hoog	constant
Leidinggevenden	64	gemiddeld	dalend
Managers	84	hoog	sterk stijgend
Informatica beroepen	95	erg hoog	constant
Programmeurs	99	erg hoog	constant
Systeemanalisten	95	erg hoog	constant
Informatici	89	hoog	-
Technisch systeemanalisten	97	erg hoog	constant
Sociaal-culturele beroepen	90	hoog	stijgend
Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeidsbemiddeling	89	hoog	constant
Medewerkers sociaal-cultureel werk en personeel en arbeid	92	erg hoog	-
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	7	erg laag	sterk dalend
Interieurverzorgers	3	erg laag	sterk dalend
Hulpkrachten horeca en verzorging	3	erg laag	constant
Verzorgend personeel	5	erg laag	sterk dalend
Bedrijfshoofden horeca	27	gemiddeld	-
Openbare orde- en veiligheidsberoepen	36	gemiddeld	-
Aspirant politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten	32	gemiddeld	-

Horeca en zakelijke dienstverlening

Tabel 11.6 (vervolg)
Percentage werkenden dat regelmatig beeldschermwerk verricht, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	57	gemiddeld	stijgend
Jongeren	55	gemiddeld	constant
Ouderen	49	gemiddeld	stijgend
Allochtonen	30	gemiddeld	constant
Totaal	58	gemiddeld	constant

Bron: ROA/CBS

Horeca en zakelijke dienstverlening

Tabel 11.7

Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten korter dan 6 maanden, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	4	gemiddeld	-
VMBO theorie	2	laag	sterk dalend
VMBO natuur en techniek	4	gemiddeld	sterk dalend
VMBO economie	4	gemiddeld	-
VMBO administratie, handel en mode	4	gemiddeld	-
VMBO verzorging	2	laag	sterk dalend
VMBO (uiterlijke) verzorging	2	laag	sterk dalend
HAVO/VWO	4	gemiddeld	sterk dalend
MBO natuur en techniek	5	gemiddeld	constant
MBO elektrotechniek	9	erg hoog	constant
MBO economie	4	gemiddeld	sterk dalend
MBO administratie	3	laag	sterk dalend
MBO handel	4	gemiddeld	sterk dalend
MBO secretariaat	3	laag	-
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	3	laag	sterk dalend
MBO uiterlijke verzorging	2	laag	sterk dalend
MBO horeca	4	gemiddeld	-
HO natuur en techniek	5	gemiddeld	sterk dalend
HBO informatica	8	erg hoog	-
HO economie	5	gemiddeld	sterk dalend
HBO accountancy en bedrijfseconomie	3	laag	sterk dalend
HBO bedrijfskunde	6	hoog	-
WO rechten en bestuurskunde	5	gemiddeld	-
HO onderwijs en sociaal-cultureel	4	gemiddeld	sterk dalend
<i>Beroepen</i>			
Culturele beroepen	3	laag	-
Technische, ambachts- en industrieberoepen	4	gemiddeld	-
Transportberoepen	2	laag	sterk dalend
Economisch-administratieve beroepen	3	laag	sterk dalend
Receptionisten en administratieve employés	2	laag	sterk dalend
Boekhouders en secretaresses	3	laag	sterk dalend
Assistent accountants	2	laag	-
Accountants	3	laag	sterk stijgend
Commercieel employés	3	laag	-
Commercieel medewerkers	4	gemiddeld	-
Juristen	5	gemiddeld	-
Informatica beroepen	8	erg hoog	sterk dalend
Programmeurs	8	erg hoog	sterk dalend
Systeemanalisten	8	erg hoog	-
Informatici	10	erg hoog	constant
Sociaal-culturele beroepen	7	hoog	sterk dalend
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	2	laag	sterk dalend
Interieurverzorgers	2	laag	sterk dalend
Hulpkrachten horeca en verzorging	2	laag	sterk dalend
Verzorgend personeel	3	laag	-
Bedrijfshoofden horeca	5	gemiddeld	-
Openbare orde- en veiligheidsberoepen	10	erg hoog	sterk stijgend
Aspirant politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten	9	erg hoog	sterk stijgend

Horeca en zakelijke dienstverlening

Tabel 11.7 (vervolg)
Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten korter dan 6 maanden, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	3	laag	constant
Jongeren	4	gemiddeld	sterk dalend
Ouderen	4	gemiddeld	sterk stijgend
Allochtonen	2	laag	sterk dalend
Totaal	4	gemiddeld	sterk dalend

Bron: ROA/CBS

Horeca en zakelijke dienstverlening

Tabel 11.8

Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten van 6 maanden of langer, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	11	gemiddeld	sterk stijgend
VMBO theorie	29	erg hoog	sterk stijgend
VMBO natuur en techniek	13	gemiddeld	constant
VMBO economie	16	hoog	constant
VMBO administratie, handel en mode	15	hoog	-
VMBO verzorging	11	gemiddeld	-
VMBO (uiterlijke) verzorging	11	gemiddeld	-
HAVO/VWO	34	erg hoog	constant
MBO natuur en techniek	14	gemiddeld	constant
MBO elektrotechniek	17	hoog	constant
MBO economie	14	gemiddeld	constant
MBO administratie	19	hoog	constant
MBO handel	14	gemiddeld	-
MBO secretariaat	8	laag	sterk dalend
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	11	gemiddeld	-
MBO uiterlijke verzorging	7	laag	-
MBO horeca	12	gemiddeld	-
HO natuur en techniek	12	gemiddeld	sterk stijgend
HBO informatica	15	hoog	sterk stijgend
HO economie	21	erg hoog	sterk stijgend
HBO accountancy en bedrijfseconomie	34	erg hoog	sterk stijgend
HBO bedrijfskunde	19	hoog	sterk stijgend
WO rechten en bestuurskunde	20	hoog	-
HO onderwijs en sociaal-cultureel	15	hoog	sterk stijgend
<i>Beroepen</i>			
Pedagogische beroepen	19	hoog	-
Culturele beroepen	11	gemiddeld	constant
Technische, ambachts- en industrieberoepen	11	gemiddeld	sterk stijgend
Transportberoepen	9	laag	sterk dalend
Economisch-administratieve beroepen	17	hoog	-
Receptionisten en administratieve employés	16	hoog	-
Boekhouders en secretaresses	14	gemiddeld	constant
Assistent accountants	28	erg hoog	constant
Accountants	37	erg hoog	sterk stijgend
Commercieel employés	17	hoog	-
Commercieel medewerkers	14	gemiddeld	-
Juristen	25	erg hoog	-
Informatica beroepen	16	hoog	stijgend
Programmeurs	22	erg hoog	-
Systeemanalisten	15	hoog	sterk stijgend
Informatici	12	gemiddeld	-
Sociaal-culturele beroepen	17	hoog	sterk stijgend
Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeidsbemiddeling	24	erg hoog	sterk stijgend
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	22	erg hoog	stijgend
Interieurverzorgers	18	hoog	stijgend
Hulpkrachten horeca en verzorging	38	erg hoog	sterk stijgend
Verzorgend personeel	16	hoog	-
Bedrijfshoofden horeca	11	gemiddeld	sterk dalend
Openbare orde- en veiligheidsberoepen	20	hoog	-
Aspirant politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten	21	erg hoog	-

Horeca en zakelijke dienstverlening

Tabel 11.8 (vervolg)
Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten van 6 maanden of langer, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	15	hoog	-
Jongeren	32	erg hoog	stijgend
Ouderen	3	erg laag	sterk dalend
Allochtonen	25	erg hoog	sterk stijgend
Totaal	17	hoog	stijgend

Bron: ROA/CBS

Tabel 11.9
Doelgroepen voor het scholingsbeleid en risicofactoren

Doelgroepen	risicofactor(en)
Organisatiedeskundigen	tijdsdruk

12. Kwartaire diensten

Tabel 12.1
Kernindicatoren**Arbeidsomstandigheden**

<i>Belastende arbeidsomstandigheden</i>	2000	2001/2002	typering
% werknemers dat regelmatig geconfronteerd wordt met:	%	%	
Lawaai	5	4	gemiddeld
Trilling	3	2	laag
Kracht zetten	32	32	hoog
Tijdsdruk	38	34	gemiddeld
Beeldschermwerk	32	35	gemiddeld

Technologische en organisatorische ontwikkelingen

<i>Organisatorische ontwikkelingen</i>	bedrijven	
	%	
Kleine productverandering, 2000-2002	35	
Ingrijpende productverandering, 2000-2002	30	
Veranderingen in positie, 2000-2002	26	
Interne reorganisaties, 2000-2002	33	
<i>Technologische vernieuwingen</i>	werkenden	bedrijven
	%	%
Beeldschermwerk, gemiddelde 2001/2002	57	-
Vernieuwingen in het productieproces, 1999-2001	33	33
Automatisering, 2002	-	93

Verschuivingen in de werkgelegenheid

	jaarlijks %
Verwachte werkgelegenheidsontwikkeling, 2003-2008	1,1

Scholingsdeelname

	2000	2001/ 2002	typering
	%	%	
Deelname aan opleidingstrajecten korter dan 6 maanden (momentopname)	4	4	gemiddeld
Deelname aan opleidingstrajecten van 6 maanden of langer (momentopname)	14	14	gemiddeld

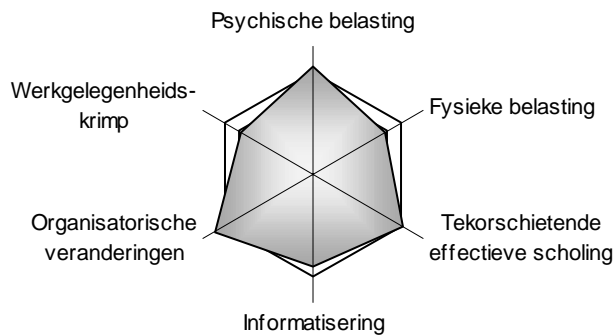
Bron: ROA/CBS/OSA

Kwartaire diensten

Risicoprofiel

Figuur 12.1
Sectoraal risicoprofiel

Kwartaire diensten

Tabel 12.2
Percentage werkenden dat regelmatig wordt geconfronteerd met lawaai tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	6	gemiddeld	sterk stijgend
VMBO theorie	4	gemiddeld	-
VMBO economie	7	gemiddeld	sterk stijgend
VMBO verzorging	6	gemiddeld	-
VMBO (uiterlijke) verzorging	6	gemiddeld	-
HAVO/VWO	3	laag	sterk dalend
MBO natuur en techniek	4	gemiddeld	-
MBO economie	3	laag	-
MBO administratie	3	laag	-
MBO secretariaat	3	laag	sterk stijgend
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	5	gemiddeld	-
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	2	laag	sterk dalend
MBO verpleging	5	gemiddeld	-
MBO sociaal-cultureel	7	gemiddeld	-
MBO verzorging	4	gemiddeld	sterk dalend
HO natuur en techniek	5	gemiddeld	-
HO economie	2	laag	-
HO onderwijs en sociaal-cultureel	4	gemiddeld	constant
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	4	gemiddeld	sterk dalend
WO sociale wetenschappen	0	erg laag	sterk dalend
HO medisch	2	laag	-
HBO verpleegkunde	1	erg laag	sterk dalend
HBO (fysio)therapie	1	erg laag	sterk stijgend
WO (dier)geneeskunde	2	laag	constant

Tabel 12.2 (vervolg)
 Percentage werkenden dat regelmatig wordt geconfronteerd met lawaai tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Beroepen</i>			
Pedagogische beroepen	7	gemiddeld	constant
Culturele beroepen	2	laag	sterk dalend
Technische, ambachts- en industrieberoepen	12	hoog	-
Medische en paramedische beroepen	3	laag	-
Verpleeghulp en leerling-verpleegkundigen	3	laag	-
Verplegenden en doktersassistenten	4	gemiddeld	sterk stijgend
Therapeuten en verpleegkundigen	2	laag	-
Artsen	2	laag	sterk stijgend
Apothekersassistenten en medisch laboranten	0	erg laag	sterk dalend
Medisch analisten	5	gemiddeld	-
Economisch-administratieve beroepen	2	laag	sterk stijgend
Receptionisten en administratieve employés	5	gemiddeld	sterk stijgend
Boekhouders en secretaresses	1	erg laag	-
Managers	4	gemiddeld	-
Medisch secretaresses	1	erg laag	-
Sociaal-culturele beroepen	3	laag	sterk dalend
Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeidsbemiddeling	4	gemiddeld	sterk dalend
Medewerkers sociaal-cultureel werk en personeel en arbeid	2	laag	sterk dalend
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	6	gemiddeld	sterk dalend
Interieurverzorgers	10	gemiddeld	sterk stijgend
Hulpkrachten horeca en verzorging	3	laag	constant
Ziekenverzorgenden	2	laag	-
Verzorgend personeel	9	gemiddeld	sterk dalend
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	4	gemiddeld	-
Jongeren	5	gemiddeld	sterk dalend
Ouderen	4	gemiddeld	-
Allochtonen	6	gemiddeld	-
Totaal	4	gemiddeld	-

Bron: ROA/CBS

Kwartaire diensten

Tabel 12.3

Percentage werkenden dat regelmatig werkt met trillende apparaten, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	3	gemiddeld	constant
VMBO theorie	2	laag	sterk dalend
VMBO economie	4	gemiddeld	-
VMBO verzorging	1	laag	-
VMBO (uiterlijke) verzorging	1	laag	-
HAVO/VWO	3	gemiddeld	-
MBO natuur en techniek	11	gemiddeld	dalend
MBO economie	2	laag	-
MBO administratie	0	erg laag	sterk dalend
MBO secretariaat	2	laag	-
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	1	laag	sterk dalend
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	4	gemiddeld	-
MBO verpleging	2	laag	-
MBO sociaal-cultureel	0	erg laag	sterk stijgend
MBO verzorging	1	laag	-
HO natuur en techniek	8	gemiddeld	sterk stijgend
HO onderwijs en sociaal-cultureel	0	erg laag	constant
HO medisch	3	gemiddeld	-
HBO verpleegkunde	1	laag	-
HBO (fysio)therapie	10	gemiddeld	sterk stijgend
WO (dier)geneeskunde	1	laag	sterk dalend
<i>Beroepen</i>			
Pedagogische beroepen	2	laag	sterk stijgend
Culturele beroepen	0	erg laag	stijgend
Technische, ambachts- en industrieberoepen	14	hoog	-
Medische en paramedische beroepen	3	gemiddeld	sterk dalend
Verpleeghulpverleners en leerling-verpleegkundigen	1	laag	sterk dalend
Verplegenden en doktersassistenten	4	gemiddeld	sterk dalend
Therapeuten en verpleegkundigen	2	laag	sterk dalend
Artsen	4	gemiddeld	sterk stijgend
Apothekersassistenten en medisch laboranten	7	gemiddeld	sterk dalend
Medisch analisten	7	gemiddeld	sterk dalend
Economisch-administratieve beroepen	0	erg laag	sterk dalend
Receptionisten en administratieve employés	0	erg laag	sterk dalend
Boekhouders en secretaresses	0	erg laag	sterk dalend
Managers	2	laag	sterk stijgend
Sociaal-culturele beroepen	0	erg laag	sterk stijgend
Medewerkers sociaal-cultureel werk en personeel en arbeid	0	erg laag	stijgend
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	1	laag	sterk dalend
Interieurverzorgers	3	gemiddeld	-
Hulpkrachten horeca en verzorging	2	laag	-
Ziekenverzorgenden	0	erg laag	stijgend
Verzorgend personeel	1	laag	-
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	1	laag	sterk dalend
Jongeren	2	laag	sterk dalend
Ouderen	2	laag	sterk dalend
Allochtonen	2	laag	constant
Totaal	2	laag	sterk dalend

Bron: ROA/CBS

Tabel 12.4

Percentage werkenden dat regelmatig kracht moet zetten tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	40	hoog	-
VMBO theorie	34	hoog	sterk stijgend
VMBO natuur en techniek	38	hoog	-
VMBO economie	34	hoog	-
VMBO administratie, handel en mode	36	hoog	sterk stijgend
VMBO verzorging	45	hoog	sterk dalend
VMBO (uiterlijke) verzorging	45	hoog	sterk dalend
HAVO/VWO	23	gemiddeld	sterk stijgend
MBO natuur en techniek	25	gemiddeld	-
MBO economie	15	gemiddeld	constant
MBO administratie	15	gemiddeld	-
MBO handel	20	gemiddeld	sterk dalend
MBO secretariaat	13	gemiddeld	-
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	49	erg hoog	dalend
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	8	gemiddeld	sterk dalend
MBO verpleging	51	erg hoog	dalend
MBO sociaal-cultureel	39	hoog	stijgend
MBO verzorging	61	erg hoog	dalend
MBO horeca	50	erg hoog	constant
MBO beweging en therapie	30	gemiddeld	constant
HO natuur en techniek	3	laag	-
HO economie	4	gemiddeld	constant
HO onderwijs en sociaal-cultureel	11	gemiddeld	-
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	22	gemiddeld	-
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	15	gemiddeld	-
WO sociale wetenschappen	3	laag	-
HO medisch	31	gemiddeld	constant
HBO verpleegkunde	38	hoog	-
HBO (fysio)therapie	42	hoog	-
HBO radiologie	50	erg hoog	sterk dalend
WO (dier)geneeskunde	11	gemiddeld	-
<i>Beroepen</i>			
Pedagogische beroepen	6	gemiddeld	-
Culturele beroepen	9	gemiddeld	-
Technische, ambachts- en industrieberoepen	34	hoog	-
Productiemedewerkers	48	erg hoog	sterk stijgend
Transportberoepen	70	erg hoog	sterk stijgend
Medische en paramedische beroepen	38	hoog	dalend
Verpleeghulp en leerling-verpleegkundigen	70	erg hoog	-
Verplegenden en doktersassistenten	44	hoog	constant
Therapeuten en verpleegkundigen	46	hoog	stijgend
Artsen	8	gemiddeld	sterk dalend
Apothekersassistenten en medisch laboranten	7	gemiddeld	sterk dalend
Medisch analisten	23	gemiddeld	sterk dalend
Economisch-administratieve beroepen	6	gemiddeld	-
Receptionisten en administratieve employés	6	gemiddeld	sterk stijgend
Boekhouders en secretaresses	2	laag	sterk stijgend
Managers	19	gemiddeld	-
Medisch secretaresses	2	laag	-
Sociaal-culturele beroepen	13	gemiddeld	constant
Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeidsbemiddeling	22	gemiddeld	constant
Medewerkers sociaal-cultureel werk en personeel en arbeid	7	gemiddeld	-
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	55	erg hoog	constant
Interieurverzorgers	41	hoog	constant
Hulpkrachten horeca en verzorging	44	hoog	sterk dalend
Ziekenverzorgenden	73	erg hoog	constant

Kwartaire diensten

Tabel 12.4 (vervolg)
Percentage werkenden dat regelmatig kracht moet zetten tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
Verzorgend personeel	57	erg hoog	constant
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	36	hoog	dalend
Jongeren	41	hoog	stijgend
Ouderen	27	gemiddeld	stijgend
Allochtonen	26	gemiddeld	sterk dalend
Totaal	32	hoog	constant

Bron: ROA/CBS

Tabel 12.5

Percentage werkenden dat regelmatig onder hoge tijdsdruk werkt, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	21	laag	constant
VMBO theorie	29	gemiddeld	-
VMBO natuur en techniek	22	laag	-
VMBO economie	19	laag	sterk dalend
VMBO verzorging	27	gemiddeld	dalend
VMBO (uiterlijke) verzorging	27	gemiddeld	dalend
HAVO/VWO	28	gemiddeld	constant
MBO natuur en techniek	22	laag	sterk dalend
MBO economie	32	gemiddeld	constant
MBO administratie	35	gemiddeld	-
MBO handel	22	laag	-
MBO secretariaat	32	gemiddeld	-
MBO bedrijfskunde	44	erg hoog	-
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	36	gemiddeld	sterk dalend
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	35	gemiddeld	dalend
MBO verpleging	40	hoog	dalend
MBO sociaal-cultureel	22	laag	sterk dalend
MBO verzorging	38	gemiddeld	sterk dalend
MBO horeca	44	hoog	stijgend
HO natuur en techniek	33	gemiddeld	-
HBO laboratorium	32	gemiddeld	constant
WO wiskunde en natuurwetenschappen	34	gemiddeld	sterk dalend
HO economie	35	gemiddeld	dalend
HBO bedrijfskunde	35	gemiddeld	sterk dalend
HO onderwijs en sociaal-cultureel	36	gemiddeld	constant
HBO communicatie en journalistiek	59	erg hoog	-
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	35	gemiddeld	stijgend
HBO personeel en arbeid	50	erg hoog	-
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	46	erg hoog	-
WO sociale wetenschappen	41	hoog	dalend
HO medisch	45	erg hoog	constant
HBO verpleegkunde	46	erg hoog	dalend
HBO (fysio)therapie	27	gemiddeld	-
HBO radiologie	47	erg hoog	-
WO (dier)geneeskunde	56	erg hoog	constant
<i>Beroepen</i>			
Pedagogische beroepen	30	gemiddeld	sterk dalend
Onderwijskundigen en pedagogen	48	erg hoog	-
Culturele beroepen	51	erg hoog	sterk stijgend
Kunstenaars	57	erg hoog	stijgend
Journalisten	70	erg hoog	stijgend
Technische, ambachts- en industrieberoepen	27	gemiddeld	constant
Medische en paramedische beroepen	40	hoog	dalend
Verpleeghulp en leerling-verpleegkundigen	43	hoog	-
Verplegenden en doktersassistenten	40	hoog	dalend
Therapeuten en verpleegkundigen	36	gemiddeld	constant
Artsen	50	erg hoog	dalend
Apothekersassistenten en medisch laboranten	28	gemiddeld	sterk dalend
Medisch analisten	39	hoog	constant
Afdelingshoofden zorginstelling	46	erg hoog	dalend
Economisch-administratieve beroepen	34	gemiddeld	constant

Kwartaire diensten

Tabel 12.5 (vervolg)
Percentage werkenden dat regelmatig onder hoge tijdsdruk werkt, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
Receptionisten en administratieve employés	22	laag	-
Boekhouders en secretaresses	27	gemiddeld	dalend
Assistent accountants	38	gemiddeld	-
Managers	56	erg hoog	constant
Medisch secretaresses	30	gemiddeld	dalend
Informatica beroepen	28	gemiddeld	sterk dalend
Sociaal-culturele beroepen	30	gemiddeld	dalend
Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeidsbemiddeling	20	laag	sterk dalend
Medewerkers sociaal-cultureel werk en personeel en arbeid	36	gemiddeld	dalend
Hoofden sociaal-cultureel werk en personeel en arbeid	50	erg hoog	stijgend
Sociaal-wetenschappelijk onderzoekers	32	gemiddeld	sterk dalend
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	30	gemiddeld	sterk dalend
Interieurverzorgers	26	gemiddeld	dalend
Hulpkrachten horeca en verzorging	22	laag	sterk dalend
Ziekenverzorgenden	45	erg hoog	sterk dalend
Verzorgend personeel	28	gemiddeld	sterk dalend
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	33	gemiddeld	dalend
Jongeren	29	gemiddeld	dalend
Ouderen	37	gemiddeld	constant
Allochtonen	29	gemiddeld	dalend
Totaal	34	gemiddeld	dalend

Bron: ROA/CBS

Tabel 12.6

Percentage werkenden dat regelmatig beeldschermwerk verricht, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	7	erg laag	sterk dalend
VMBO theorie	40	gemiddeld	sterk stijgend
VMBO economie	21	laag	-
VMBO administratie, handel en mode	20	laag	sterk dalend
VMBO verzorging	9	laag	sterk stijgend
VMBO (uiterlijke) verzorging	9	laag	sterk stijgend
HAVO/VWO	58	gemiddeld	constant
MBO natuur en techniek	45	gemiddeld	sterk stijgend
MBO laboratorium	50	gemiddeld	-
MBO economie	68	gemiddeld	-
MBO administratie	75	gemiddeld	constant
MBO handel	42	gemiddeld	sterk stijgend
MBO secretariaat	78	hoog	constant
MBO bedrijfskunde	77	hoog	sterk stijgend
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	19	laag	sterk stijgend
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	64	gemiddeld	-
MBO apothekersassistent	76	gemiddeld	-
MBO verpleging	20	laag	sterk stijgend
MBO sociaal-cultureel	17	laag	sterk dalend
MBO verzorging	11	laag	sterk stijgend
MBO horeca	42	gemiddeld	sterk stijgend
HO natuur en techniek	69	gemiddeld	sterk stijgend
HBO laboratorium	51	gemiddeld	sterk stijgend
WO landbouw en milieukunde	100	erg hoog	sterk stijgend
WO wiskunde en natuurwetenschappen	89	hoog	sterk stijgend
HO economie	80	hoog	-
HBO secretariaat	85	hoog	dalend
HBO bedrijfskunde	71	gemiddeld	-
WO econom(etr)ie	77	hoog	-
WO bedrijfskunde	63	gemiddeld	constant
WO rechten en bestuurskunde	96	erg hoog	sterk stijgend
HO onderwijs en sociaal-cultureel	48	gemiddeld	stijgend
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	46	gemiddeld	sterk stijgend
HBO personeel en arbeid	88	hoog	stijgend
WO letteren	81	hoog	sterk stijgend
WO sociale wetenschappen	65	gemiddeld	sterk stijgend
HO medisch	34	gemiddeld	sterk stijgend
HBO verpleegkunde	30	gemiddeld	sterk stijgend
HBO (fysio)therapie	21	laag	sterk stijgend
HBO radiologie	69	gemiddeld	-
WO (dier)geneeskunde	35	gemiddeld	sterk stijgend
<i>Beroepen</i>			
Pedagogische beroepen	35	gemiddeld	-
Culturele beroepen	69	gemiddeld	sterk stijgend
Kunstenaars	63	gemiddeld	sterk stijgend
Journalisten	88	hoog	-
Technische, ambachts- en industrieberoepen	32	gemiddeld	sterk stijgend
Natuurwetenschappers	61	gemiddeld	constant
Medische en paramedische beroepen	29	gemiddeld	sterk stijgend
Verpleeghulpen en leerling-verpleegkundigen	5	erg laag	sterk stijgend

Kwartaire diensten

Tabel 12.6 (vervolg)
Percentage werkenden dat regelmatig beeldschermwerk verricht, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
Verplegenden en doktersassistenten	30	gemiddeld	-
Therapeuten en verpleegkundigen	16	laag	sterk stijgend
Artsen	39	gemiddeld	sterk stijgend
Apothekersassistenten en medisch laboranten	55	gemiddeld	sterk stijgend
Medisch analisten	64	gemiddeld	sterk stijgend
Apothekers	74	gemiddeld	constant
Afdelingshoofden zorginstelling	66	gemiddeld	sterk stijgend
Economisch-administratieve beroepen	81	hoog	constant
Productieplanners	85	hoog	dalend
Organisatie-adviseurs	72	gemiddeld	constant
Receptionisten en administratieve employés	80	hoog	constant
Boekhouders en secretaresses	96	erg hoog	constant
Assistent accountants	98	erg hoog	sterk stijgend
Commercieel employés	87	hoog	-
Commercieel medewerkers	85	hoog	-
Juristen	92	erg hoog	constant
Leidinggevenden	59	gemiddeld	-
Managers	48	gemiddeld	-
Medisch secretaresses	90	hoog	constant
Informatica beroepen	98	erg hoog	stijgend
Programmeurs	92	erg hoog	stijgend
Systeemanalisten	100	erg hoog	constant
Sociaal-culturele beroepen	37	gemiddeld	sterk stijgend
Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeidsbemiddeling	22	laag	-
Medewerkers sociaal-cultureel werk en personeel en arbeid	49	gemiddeld	stijgend
Sociaal-wetenschappelijk onderzoekers	53	gemiddeld	sterk stijgend
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	5	erg laag	stijgend
Interieurverzorgers	0	erg laag	-
Hulpkrachten horeca en verzorging	1	erg laag	sterk dalend
Ziekenverzorgenden	5	erg laag	sterk stijgend
Verzorgend personeel	7	erg laag	sterk stijgend
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	30	gemiddeld	stijgend
Jongeren	25	gemiddeld	constant
Ouderen	37	gemiddeld	sterk stijgend
Allochtonen	30	gemiddeld	stijgend
Totaal	35	gemiddeld	stijgend

Bron: ROA/CBS

Tabel 12.7

Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten korter dan 6 maanden, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	3	laag	sterk dalend
VMBO theorie	3	laag	-
VMBO economie	5	gemiddeld	-
VMBO verzorging	4	gemiddeld	-
VMBO (uiterlijke) verzorging	4	gemiddeld	-
HAVO/VWO	3	laag	constant
MBO natuur en techniek	6	hoog	-
MBO economie	5	gemiddeld	-
MBO administratie	6	hoog	sterk stijgend
MBO secretariaat	4	gemiddeld	-
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	5	gemiddeld	stijgend
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	2	laag	-
MBO verpleging	5	gemiddeld	constant
MBO sociaal-cultureel	5	gemiddeld	-
MBO verzorging	5	gemiddeld	constant
HO natuur en techniek	2	laag	sterk dalend
HO economie	4	gemiddeld	sterk stijgend
HO onderwijs en sociaal-cultureel	5	gemiddeld	sterk dalend
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	5	gemiddeld	sterk dalend
WO sociale wetenschappen	5	gemiddeld	constant
HO medisch	5	gemiddeld	dalend
HBO verpleegkunde	5	gemiddeld	sterk stijgend
HBO (fysio)therapie	7	hoog	constant
WO (dier)geneeskunde	3	laag	sterk dalend
<i>Beroepen</i>			
Pedagogische beroepen	6	hoog	-
Culturele beroepen	2	laag	-
Technische, ambachts- en industrieberoepen	4	gemiddeld	-
Medische en paramedische beroepen	4	gemiddeld	dalend
Verpleeghulpverleners en leerling-verpleegkundigen	3	laag	-
Verplegenden en doktersassistenten	5	gemiddeld	sterk stijgend
Therapeuten en verpleegkundigen	6	hoog	sterk stijgend
Artsen	3	laag	sterk dalend
Apothekersassistenten en medisch laboranten	4	gemiddeld	sterk dalend
Medisch analisten	3	laag	sterk stijgend
Economisch-administratieve beroepen	4	gemiddeld	-
Receptionisten en administratieve employés	4	gemiddeld	sterk dalend
Boekhouders en secretaresses	5	gemiddeld	sterk stijgend
Managers	6	hoog	-
Medisch secretaresses	3	laag	sterk dalend
Sociaal-culturele beroepen	5	gemiddeld	sterk dalend
Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeidsbemiddeling	4	gemiddeld	sterk dalend
Medewerkers sociaal-cultureel werk en personeel en arbeid	5	gemiddeld	-
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	4	gemiddeld	sterk stijgend
Interieurverzorgers	1	erg laag	-
Hulpkrachten horeca en verzorging	3	laag	sterk dalend
Ziekenverzorgenden	4	gemiddeld	sterk stijgend
Verzorgend personeel	5	gemiddeld	sterk stijgend

Kwartaire diensten

Tabel 12.7 (vervolg)
Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten korter dan 6 maanden, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	4	gemiddeld	dalend
Jongeren	3	laag	sterk dalend
Ouderen	4	gemiddeld	sterk stijgend
Allochtonen	2	laag	-
Totaal	4	gemiddeld	-

Bron: ROA/CBS

Tabel 12.8

Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten van 6 maanden of langer, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	9	laag	sterk stijgend
VMBO theorie	24	erg hoog	sterk stijgend
VMBO economie	14	gemiddeld	sterk stijgend
VMBO verzorging	11	gemiddeld	stijgend
VMBO (uiterlijke) verzorging	11	gemiddeld	stijgend
HAVO/VWO	37	erg hoog	constant
MBO natuur en techniek	11	gemiddeld	sterk dalend
MBO economie	11	gemiddeld	-
MBO administratie	13	gemiddeld	constant
MBO secretariaat	7	laag	sterk dalend
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	11	gemiddeld	constant
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	6	erg laag	-
MBO verpleging	11	gemiddeld	constant
MBO sociaal-cultureel	16	hoog	stijgend
MBO verzorging	10	gemiddeld	-
HO natuur en techniek	9	laag	sterk dalend
HO economie	11	gemiddeld	sterk dalend
HO onderwijs en sociaal-cultureel	12	gemiddeld	stijgend
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	12	gemiddeld	sterk stijgend
WO sociale wetenschappen	12	gemiddeld	-
HO medisch	17	hoog	dalend
HBO verpleegkunde	13	gemiddeld	sterk dalend
HBO (fysio)therapie	16	hoog	-
WO (dier)geneeskunde	29	erg hoog	constant
<i>Beroepen</i>			
Pedagogische beroepen	19	hoog	sterk stijgend
Culturele beroepen	7	laag	sterk stijgend
Technische, ambachts- en industrieberoepen	11	gemiddeld	sterk dalend
Medische en paramedische beroepen	18	hoog	constant
Verpleeghulp en leerling-verpleegkundigen	53	erg hoog	sterk stijgend
Verplegenden en doktersassistenten	12	gemiddeld	dalend
Therapeuten en verpleegkundigen	13	gemiddeld	sterk dalend
Artsen	26	erg hoog	constant
Apothekersassistenten en medisch laboranten	13	gemiddeld	sterk stijgend
Medisch analisten	8	laag	-
Economisch-administratieve beroepen	10	gemiddeld	dalend
Receptionisten en administratieve employés	8	laag	constant
Boekhouders en secretaresses	10	gemiddeld	sterk dalend
Managers	12	gemiddeld	-
Medisch secretaresses	9	laag	sterk stijgend
Sociaal-culturele beroepen	16	hoog	constant
Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeidsbemiddeling	20	hoog	sterk stijgend
Medewerkers sociaal-cultureel werk en personeel en arbeid	13	gemiddeld	-
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	12	gemiddeld	-
Interieurverzorgers	9	laag	-
Hulpkrachten horeca en verzorging	13	gemiddeld	sterk stijgend
Ziekenverzorgenden	11	gemiddeld	sterk stijgend
Verzorgend personeel	11	gemiddeld	constant

Kwartaire diensten

Tabel 12.8 (vervolg)
Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten van 6 maanden of langer, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	13	gemiddeld	stijgend
Jongeren	28	erg hoog	stijgend
Ouderen	4	erg laag	stijgend
Allochtonen	21	erg hoog	sterk stijgend
Totaal	14	gemiddeld	constant

Bron: ROA/CBS

Tabel 12.9
Doelgroepen voor het scholingsbeleid en risicofactoren

Doelgroepen	risicofactor(en)
Journalisten	tijdsdruk, agressief gedrag van klanten
Kunstenaars	tijdsdruk, agressief gedrag van klanten

13. Overheid en onderwijs

Tabel 13.1
Kernindicatoren

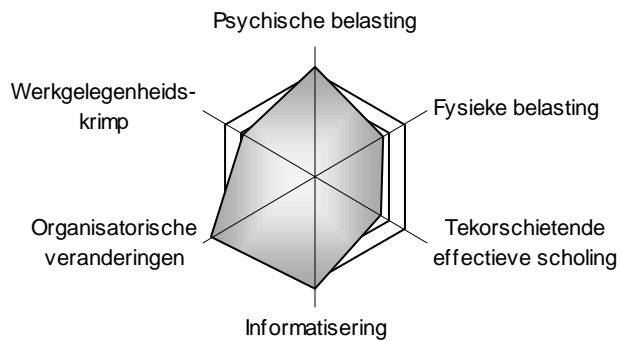
Arbeidsomstandigheden			
<i>Belastende arbeidsomstandigheden</i>	2000	2001/2002	typering
% werknemers dat regelmatig geconfronteerd wordt met:	%	%	
Lawaai	7	6	gemiddeld
Trilling	3	3	gemiddeld
Kracht zetten	8	7	gemiddeld
Tijdsdruk	33	31	gemiddeld
Beeldschermwerk	56	57	gemiddeld
Technologische en organisatorische ontwikkelingen			
<i>Organisatorische ontwikkelingen</i>	bedrijven		
	%		
Kleine productverandering, 2000-2002	36		
Ingrijpende productverandering, 2000-2002	35		
Veranderingen in positie, 2000-2002	21		
Interne reorganisaties, 2000-2002	29		
<i>Technologische vernieuwingen</i>	werkenden	bedrijven	
	%	%	
Beeldschermwerk, gemiddelde 2001/2002	80	-	
Vernieuwingen in het productieproces, 1999-2001	43	54	
Automatisering, 2002	-	85	
Verschuivingen in de werkgelegenheid			
	jaarlijks %		
Verwachte werkgelegenheidsontwikkeling, 2003-2008	1		
Scholingsdeelname			
	2000	2001/2002	typering
	%	%	
Deelname aan opleidingstrajecten korter dan 6 maanden (momentopname)	7	6	hoog
Deelname aan opleidingstrajecten van 6 maanden of langer (momentopname)	13	14	gemiddeld

Bron: ROA/CBS/OSA

Risicoprofiel

Figuur 13.1
Sectoraal risicoprofiel

Overheid en onderwijs

Tabel 13.2
Percentage werkenden dat regelmatig wordt geconfronteerd met lawaai tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	8	gemiddeld	-
VMBO theorie	3	laag	sterk stijgend
VMBO natuur en techniek	9	gemiddeld	sterk dalend
VMBO economie	12	hoog	-
HAVO/VWO	5	gemiddeld	constant
MBO natuur en techniek	10	gemiddeld	constant
MBO openbare orde en veiligheid	12	hoog	sterk stijgend
MBO economie	7	gemiddeld	sterk stijgend
MBO administratie	1	erg laag	-
MBO handel	10	gemiddeld	-
MBO secretariaat	1	erg laag	-
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	5	gemiddeld	-
MBO sociaal-cultureel	5	gemiddeld	dalend
HO natuur en techniek	3	laag	sterk dalend
WO wiskunde en natuurwetenschappen	5	gemiddeld	sterk dalend
HO economie	1	erg laag	-
WO rechten en bestuurskunde	1	erg laag	sterk dalend
HO onderwijs en sociaal-cultureel	9	gemiddeld	constant
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	9	gemiddeld	sterk dalend
HBO lerarenopleiding talen	13	hoog	sterk stijgend
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	13	hoog	sterk dalend
HBO lerarenopleiding economie en maatschappij	3	laag	-
HBO lerarenopleiding lichamelijke opvoeding	34	erg hoog	sterk stijgend
HBO lerarenopleiding expressie	20	hoog	sterk stijgend
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	3	laag	sterk dalend
WO letteren	2	laag	constant

Tabel 13.2 (vervolg)
 Percentage werkenden dat regelmatig wordt geconfronteerd met lawaai tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
WO sociale wetenschappen	3	laag	-
<i>Beroepen</i>			
Pedagogische beroepen	12	hoog	constant
Leraar basisonderwijs	9	gemiddeld	sterk dalend
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (2e graads)	5	gemiddeld	sterk dalend
Docenten landbouw en techniek (2e graads)	30	erg hoog	-
Docenten economisch-administratieve vakken (2e graads)	30	erg hoog	sterk stijgend
Docenten talen en expressie	15	hoog	-
Docenten letteren (1e graads)	12	hoog	sterk stijgend
Docenten sociale vakken (2e graads)	29	erg hoog	sterk stijgend
Culturele beroepen	2	laag	-
Agrarische beroepen	11	gemiddeld	sterk dalend
Technische, ambachts- en industrieberoepen	8	gemiddeld	-
Conciërges	5	gemiddeld	-
Economisch-administratieve beroepen	1	erg laag	-
Receptionisten en administratieve employés	3	laag	sterk stijgend
Boekhouders en secretaresses	1	erg laag	-
Assistent accountants	1	erg laag	constant
Juridisch en fiscaal medewerkers	1	erg laag	constant
Leidinggevenden	1	erg laag	sterk stijgend
Managers	0	erg laag	sterk dalend
Informatica beroepen	1	erg laag	sterk stijgend
Systeemanalisten	2	laag	sterk stijgend
Sociaal-culturele beroepen	4	gemiddeld	sterk stijgend
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	8	gemiddeld	-
Openbare orde- en veiligheidsberoepen	7	gemiddeld	sterk dalend
Aspirant politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten	10	gemiddeld	sterk dalend
Politieagenten, onderofficieren en beveiligingsemployés	4	gemiddeld	constant
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	6	gemiddeld	sterk dalend
Jongeren	8	gemiddeld	-
Ouderen	7	gemiddeld	sterk stijgend
Allochtonen	5	gemiddeld	-
Totaal	6	gemiddeld	constant

Bron: ROA/CBS

Overheid en onderwijs

Tabel 13.3

Percentage werkenden dat regelmatig werkt met trillende apparaten, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	7	gemiddeld	-
VMBO theorie	2	laag	-
VMBO natuur en techniek	24	hoog	sterk stijgend
VMBO economie	5	gemiddeld	sterk stijgend
HAVO/VWO	2	laag	-
MBO natuur en techniek	19	hoog	sterk stijgend
MBO milieu en groene ruimte	40	erg hoog	sterk stijgend
MBO openbare orde en veiligheid	9	gemiddeld	sterk stijgend
MBO economie	4	gemiddeld	sterk stijgend
MBO administratie	0	erg laag	constant
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	1	laag	sterk dalend
MBO sociaal-cultureel	0	erg laag	sterk dalend
HO natuur en techniek	2	laag	sterk dalend
WO wiskunde en natuurwetenschappen	1	laag	sterk stijgend
HO onderwijs en sociaal-cultureel	1	laag	sterk stijgend
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	0	erg laag	constant
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	6	gemiddeld	sterk dalend
HBO lerarenopleiding expressie	8	gemiddeld	sterk stijgend
WO sociale wetenschappen	0	erg laag	constant
<i>Beroepen</i>			
Pedagogische beroepen	2	laag	sterk stijgend
Leraar basisonderwijs	0	erg laag	constant
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (2e graads)	1	laag	sterk dalend
Docenten landbouw en techniek (2e graads)	25	hoog	sterk stijgend
Docenten talen en expressie	3	gemiddeld	-
Docenten letteren (1e graads)	3	gemiddeld	sterk stijgend
Agrarische beroepen	39	erg hoog	sterk stijgend
Agrarische arbeiders	55	erg hoog	stijgend
Technische, ambachts- en industrieberoepen	12	hoog	-
Conciërges	1	laag	sterk dalend
Monteurs	39	erg hoog	sterk stijgend
Economisch-administratieve beroepen	0	erg laag	sterk dalend
Receptionisten en administratieve employés	0	erg laag	sterk dalend
Juridisch en fiscaal medewerkers	0	erg laag	sterk stijgend
Managers	1	laag	sterk dalend
Sociaal-culturele beroepen	0	erg laag	sterk dalend
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	5	gemiddeld	-
Openbare orde- en veiligheidsberoepen	9	gemiddeld	sterk stijgend
Aspirant politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten	11	gemiddeld	-
Politieagenten, onderofficieren en beveiligingsemployés	5	gemiddeld	-
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	1	laag	-
Jongeren	5	gemiddeld	-
Ouderen	3	gemiddeld	constant
Allochtonen	1	laag	sterk dalend
Totaal	3	gemiddeld	stijgend

Bron: ROA/CBS

Tabel 13.4

Percentage werkenden dat regelmatig kracht moet zetten tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	26	gemiddeld	dalend
VMBO theorie	6	gemiddeld	-
VMBO natuur en techniek	34	hoog	-
VMBO bouwtechniek	49	erg hoog	sterk stijgend
VMBO economie	15	gemiddeld	sterk stijgend
HAVO/VWO	8	gemiddeld	sterk stijgend
MBO natuur en techniek	23	gemiddeld	-
MBO milieu en groene ruimte	54	erg hoog	constant
MBO openbare orde en veiligheid	13	gemiddeld	sterk stijgend
MBO economie	7	gemiddeld	sterk stijgend
MBO administratie	1	laag	sterk stijgend
MBO handel	1	laag	-
MBO secretariaat	1	laag	constant
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	11	gemiddeld	-
MBO sociaal-cultureel	7	gemiddeld	-
HO natuur en techniek	1	laag	sterk stijgend
WO wiskunde en natuurwetenschappen	2	laag	sterk stijgend
HO economie	2	laag	sterk dalend
WO rechten en bestuurskunde	2	laag	-
HO onderwijs en sociaal-cultureel	3	laag	sterk dalend
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	3	laag	-
HBO lerarenopleiding talen	1	laag	sterk dalend
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	1	laag	-
HBO lerarenopleiding lichamelijke opvoeding	34	hoog	stijgend
HBO lerarenopleiding expressie	7	gemiddeld	sterk stijgend
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	1	erg laag	sterk dalend
WO sociale wetenschappen	1	laag	-
<i>Beroepen</i>			
Pedagogische beroepen	4	laag	-
Leraar basisonderwijs	3	laag	sterk dalend
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (2e graads)	1	laag	-
Docenten talen en expressie	3	laag	constant
Docenten letteren (1e graads)	7	gemiddeld	-
Docenten sociale vakken (2e graads)	31	gemiddeld	sterk stijgend
Culturele beroepen	3	laag	-
Agrarische beroepen	36	hoog	sterk dalend
Agrarische arbeiders	56	erg hoog	sterk dalend
Technische, ambachts- en industrieberoepen	20	gemiddeld	-
Conciërges	27	gemiddeld	constant
Monteurs	46	hoog	-
Transportberoepen	25	gemiddeld	-
Economisch-administratieve beroepen	1	laag	sterk dalend
Receptionisten en administratieve employés	3	laag	-
Boekhouders en secretaresses	0	erg laag	sterk dalend
Juridisch en fiscaal medewerkers	1	laag	constant
Juristen	0	erg laag	-
Leidinggevenden	1	laag	sterk dalend
Managers	2	laag	sterk dalend
Informatica beroepen	2	laag	-
Systeemanalisten	1	laag	-

Overheid en onderwijs

Tabel 13.4 (vervolg)
Percentage werkenden dat regelmatig kracht moet zetten tijdens het werk- gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
Sociaal-culturele beroepen	0	erg laag	sterk stijgend
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	32	hoog	constant
Interieurverzorgers	33	hoog	sterk dalend
Openbare orde- en veiligheidsberoepen	19	gemiddeld	sterk stijgend
Aspirant politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten	28	gemiddeld	sterk stijgend
Politieagenten, onderofficieren en beveiligingsemployés	12	gemiddeld	sterk stijgend
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	4	laag	sterk dalend
Jongeren	12	gemiddeld	sterk stijgend
Ouderen	6	gemiddeld	dalend
Allochtonen	5	gemiddeld	sterk dalend
Totaal	7	gemiddeld	-

Bron: ROA/CBS

Tabel 13.5

Percentage werkenden dat regelmatig onder hoge tijdsdruk werkt, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	17	erg laag	-
VMBO theorie	23	laag	constant
VMBO natuur en techniek	17	erg laag	sterk stijgend
VMBO economie	23	laag	constant
HAVO/VWO	23	laag	sterk dalend
MBO natuur en techniek	21	laag	sterk stijgend
MBO openbare orde en veiligheid	33	gemiddeld	constant
MBO economie	30	gemiddeld	constant
MBO administratie	32	gemiddeld	-
MBO handel	20	laag	sterk dalend
MBO secretariaat	24	laag	sterk dalend
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	28	gemiddeld	constant
MBO sociaal-cultureel	25	laag	-
MBO verzorging	33	gemiddeld	-
MBO geld, bank en belastingen	28	gemiddeld	-
HO natuur en techniek	33	gemiddeld	dalend
HBO civiele techniek	42	hoog	-
HBO openbare orde en veiligheid	46	erg hoog	dalend
WO wiskunde en natuurwetenschappen	35	gemiddeld	-
HO economie	38	gemiddeld	dalend
HBO recht en bestuur	39	hoog	-
HBO bedrijfskunde	41	hoog	sterk dalend
WO econom(etr)ie	37	gemiddeld	sterk dalend
WO bedrijfskunde	51	erg hoog	sterk stijgend
WO rechten en bestuurskunde	36	gemiddeld	-
HO onderwijs en sociaal-cultureel	36	gemiddeld	dalend
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	32	gemiddeld	dalend
HBO lerarenopleiding talen	34	gemiddeld	sterk dalend
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	32	gemiddeld	-
HBO lerarenopleiding economie en maatschappij	47	erg hoog	constant
HBO lerarenopleiding expressie	39	hoog	constant
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	39	hoog	-
HBO personeel en arbeid	39	hoog	-
WO letteren	43	hoog	dalend
WO sociale wetenschappen	39	hoog	-
HO medisch	32	gemiddeld	sterk dalend
<i>Beroepen</i>			
Pedagogische beroepen	35	gemiddeld	dalend
Leraar basisonderwijs	32	gemiddeld	dalend
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (2e graads)	33	gemiddeld	sterk dalend
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (1e graads)	43	hoog	constant
Docenten landbouw en techniek (2e graads)	30	gemiddeld	constant
Docenten economisch-administratieve vakken (2e graads)	52	erg hoog	sterk stijgend
Docenten economisch-administratieve vakken (1e graads)	44	erg hoog	constant
Docenten talen en expressie	36	gemiddeld	-
Docenten letteren (1e graads)	40	hoog	sterk dalend
Docenten sociale vakken (2e graads)	33	gemiddeld	stijgend
Docenten sociale vakken (1e graads)	43	hoog	-
Onderwijskundigen en pedagogen	39	hoog	-
Culturele beroepen	17	erg laag	-

Overheid en onderwijs

Tabel 13.5 (vervolg)

Percentage werkenden dat regelmatig onder hoge tijdsdruk werkt, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
Technische, ambachts- en industrieberoepen	21	laag	constant
Medische en paramedische beroepen	32	gemiddeld	sterk dalend
Economisch-administratieve beroepen	33	gemiddeld	-
Receptionisten en administratieve employés	22	laag	-
Boekhouders en secretaresses	26	gemiddeld	-
Assistent accountants	38	gemiddeld	sterk dalend
Verzekeringsagenten	46	erg hoog	sterk stijgend
Commercieel employés	38	gemiddeld	sterk stijgend
Commercieel medewerkers	37	gemiddeld	-
Juridisch en fiscaal medewerkers	24	laag	-
Juridisch, bestuurlijk medewerkers	44	erg hoog	-
Juristen	36	gemiddeld	dalend
Leidinggevenden	41	hoog	sterk dalend
Managers	58	erg hoog	constant
Informatica beroepen	25	laag	constant
Programmeurs	27	gemiddeld	-
Systeemanalisten	24	laag	-
Sociaal-culturele beroepen	35	gemiddeld	sterk dalend
Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeidsbemiddeling	30	gemiddeld	dalend
Medewerkers sociaal-cultureel werk en personeel en arbeid	39	hoog	dalend
Sociaal-wetenschappelijk medewerkers	36	gemiddeld	sterk dalend
Sociaal-wetenschappelijk onderzoekers	33	gemiddeld	sterk dalend
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	19	laag	dalend
Openbare orde- en veiligheidsberoepen	28	gemiddeld	-
Aspirant politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten	21	laag	dalend
Politieagenten, onderofficieren en beveiligingsemployés	32	gemiddeld	constant
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	30	gemiddeld	dalend
Jongeren	22	laag	constant
Ouderen	35	gemiddeld	constant
Allochtonen	23	laag	-
Totaal	31	gemiddeld	dalend

Bron: ROA/CBS

Tabel 13.6

Percentage werkenden dat regelmatig beeldschermwerk verricht, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	34	gemiddeld	sterk stijgend
VMBO theorie	75	gemiddeld	constant
VMBO natuur en techniek	31	gemiddeld	-
VMBO economie	50	gemiddeld	constant
VMBO administratie, handel en mode	68	gemiddeld	-
VMBO verzorging	33	gemiddeld	-
VMBO (uiterlijke) verzorging	33	gemiddeld	-
HAVO/VWO	74	gemiddeld	dalend
MBO natuur en techniek	44	gemiddeld	stijgend
MBO bouw	50	gemiddeld	sterk stijgend
MBO grond-, weg- en waterbouw	58	gemiddeld	sterk stijgend
MBO elektrotechniek	69	gemiddeld	-
MBO automatisering	97	erg hoog	constant
MBO openbare orde en veiligheid	71	gemiddeld	-
MBO economie	80	hoog	constant
MBO administratie	91	hoog	constant
MBO handel	74	gemiddeld	stijgend
MBO secretariaat	94	erg hoog	stijgend
MBO bedrijfskunde	73	gemiddeld	dalend
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	57	gemiddeld	constant
MBO sociaal-cultureel	66	gemiddeld	-
MBO verzorging	49	gemiddeld	constant
MBO uiterlijke verzorging	85	hoog	sterk stijgend
MBO geld, bank en belastingen	86	hoog	constant
HO natuur en techniek	74	gemiddeld	stijgend
HBO milieukunde en levensmiddelentechnologie	97	erg hoog	constant
HBO bouwkunde	50	gemiddeld	-
HBO civiele techniek	81	hoog	constant
HBO informatica	87	hoog	constant
HBO openbare orde en veiligheid	68	gemiddeld	sterk dalend
WO landbouw en milieukunde	88	hoog	stijgend
WO wiskunde en natuurwetenschappen	62	gemiddeld	sterk stijgend
WO bouwkunde	81	hoog	sterk stijgend
HO economie	84	hoog	constant
HBO accountancy en bedrijfseconomie	95	erg hoog	stijgend
HBO commerciële economie	78	hoog	sterk dalend
HBO recht en bestuur	91	erg hoog	constant
HBO secretariaat	100	erg hoog	constant
HBO bedrijfskunde	85	hoog	stijgend
WO econom(etr)ie	82	hoog	sterk stijgend
WO bedrijfskunde	76	gemiddeld	constant
WO accountancy en belastingen	93	erg hoog	-
WO rechten en bestuurskunde	81	hoog	stijgend
HO onderwijs en sociaal-cultureel	35	gemiddeld	constant
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	15	laag	-
HBO lerarenopleiding talen	32	gemiddeld	dalend
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	27	gemiddeld	-
HBO lerarenopleiding economie en maatschappij	29	gemiddeld	-
HBO lerarenopleiding expressie	24	gemiddeld	sterk dalend
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	79	hoog	sterk stijgend
HBO personeel en arbeid	79	hoog	dalend

Overheid en onderwijs

Tabel 13.6 (vervolg)
Percentage werkenden dat regelmatig beeldschermwerk verricht, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
HBO bibliotheek en documentatie	93	erg hoog	-
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	50	gemiddeld	sterk stijgend
WO letteren	53	gemiddeld	-
WO sociale wetenschappen	68	gemiddeld	constant
HO medisch	55	gemiddeld	-
WO (dier)geneeskunde	76	gemiddeld	stijgend
<i>Beroepen</i>			
Pedagogische beroepen	23	laag	constant
Leraar basisonderwijs	12	laag	-
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (2e graads)	26	gemiddeld	constant
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (1e graads)	36	gemiddeld	sterk stijgend
Docenten landbouw en techniek (2e graads)	27	gemiddeld	sterk dalend
Docenten economisch-administratieve vakken (2e graads)	64	gemiddeld	sterk stijgend
Docenten economisch-administratieve vakken (1e graads)	62	gemiddeld	sterk stijgend
Docenten talen en expressie	17	laag	sterk dalend
Docenten letteren (1e graads)	24	gemiddeld	sterk dalend
Onderwijskundig medewerkers	60	gemiddeld	sterk dalend
Onderwijskundigen en pedagogen	69	gemiddeld	sterk dalend
Culturele beroepen	79	hoog	-
Bibliotheekassistenten	80	hoog	constant
Bibliothecarissen	100	erg hoog	stijgend
Agrarische beroepen	28	gemiddeld	constant
Milieuhygiënisten en agrarisch vertegenwoordigers	89	hoog	dalend
Technische, ambachts- en industrieberoepen	46	gemiddeld	constant
Natuurwetenschappers	94	erg hoog	constant
Conciërges	19	laag	stijgend
Weg- en waterbouwkundigen	82	hoog	stijgend
Weg- en waterbouwkundige vakkrachten	58	gemiddeld	-
Weg- en waterbouwkundig ontwerpers en projectleiders	92	erg hoog	sterk stijgend
Transportberoepen	37	gemiddeld	sterk stijgend
Medische en paramedische beroepen	51	gemiddeld	constant
Artsen	80	hoog	-
Economisch-administratieve beroepen	88	hoog	constant
Productieplanners	87	hoog	sterk stijgend
Organisatie-adviseurs	91	erg hoog	sterk stijgend
Receptionisten en administratieve employés	87	hoog	constant
Boekhouders en secretaresses	96	erg hoog	constant
Assistent accountants	92	erg hoog	constant
Accountants	94	erg hoog	-
Verzekeringsagenten	99	erg hoog	constant
Commercieel employés	83	hoog	sterk dalend
Commercieel medewerkers	86	hoog	dalend
Juridisch en fiscaal medewerkers	89	hoog	constant
Juridisch, bestuurlijk medewerkers	88	hoog	constant
Juristen	89	hoog	constant
Leidinggevenden	80	hoog	sterk stijgend
Managers	71	gemiddeld	sterk stijgend
Informatica beroepen	100	erg hoog	constant
Programmeurs	100	erg hoog	constant
Systeemanalisten	100	erg hoog	constant
Informatici	100	erg hoog	constant
Sociaal-culturele beroepen	83	hoog	constant
Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeidsbemiddeling	69	gemiddeld	stijgend
Medewerkers sociaal-cultureel werk en personeel en arbeid	87	hoog	constant
Sociaal-wetenschappelijk medewerkers	84	hoog	constant
Sociaal-wetenschappelijk onderzoekers	91	erg hoog	dalend
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	4	erg laag	sterk dalend

Tabel 13.6 (vervolg)
 Percentage werkenden dat regelmatig beeldschermwerk verricht, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
Openbare orde- en veiligheidsberoepen	55	gemiddeld	dalend
Aspirant politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten	31	gemiddeld	sterk dalend
Politieagenten, onderofficieren en beveiligingsemployés	68	gemiddeld	dalend
Politie-inspecteurs en officieren	88	hoog	constant
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	54	gemiddeld	constant
Jongeren	50	gemiddeld	constant
Ouderen	56	gemiddeld	sterk stijgend
Allochtonen	59	gemiddeld	stijgend
Totaal	57	gemiddeld	constant

Bron: ROA/CBS

Overheid en onderwijs

Tabel 13.7

Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten korter dan 6 maanden, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	4	gemiddeld	-
VMBO theorie	5	gemiddeld	-
VMBO natuur en techniek	10	erg hoog	sterk stijgend
VMBO economie	6	hoog	constant
HAVO/VWO	5	gemiddeld	constant
MBO natuur en techniek	5	gemiddeld	sterk dalend
MBO openbare orde en veiligheid	9	erg hoog	-
MBO economie	7	hoog	dalend
MBO administratie	3	laag	-
MBO secretariaat	8	erg hoog	-
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	4	gemiddeld	sterk dalend
MBO sociaal-cultureel	2	laag	sterk dalend
HO natuur en techniek	5	gemiddeld	sterk dalend
WO wiskunde en natuurwetenschappen	3	laag	sterk dalend
HO economie	5	gemiddeld	sterk dalend
WO rechten en bestuurskunde	5	gemiddeld	sterk dalend
HO onderwijs en sociaal-cultureel	6	hoog	sterk dalend
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	8	erg hoog	-
HBO lerarenopleiding talen	4	gemiddeld	sterk dalend
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	5	gemiddeld	sterk dalend
HBO lerarenopleiding economie en maatschappij	9	erg hoog	-
HBO lerarenopleiding expressie	3	laag	sterk dalend
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	5	gemiddeld	-
WO letteren	2	laag	sterk dalend
WO sociale wetenschappen	7	hoog	dalend
<i>Beroepen</i>			
Pedagogische beroepen	6	hoog	sterk dalend
Leraar basisonderwijs	8	erg hoog	-
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (2e graads)	5	gemiddeld	sterk dalend
Docenten talen en expressie	3	laag	sterk dalend
Docenten letteren (1e graads)	4	gemiddeld	-
Culturele beroepen	4	gemiddeld	sterk dalend
Technische, ambachts- en industrieberoepen	5	gemiddeld	sterk dalend
Economisch-administratieve beroepen	5	gemiddeld	sterk dalend
Receptionisten en administratieve employés	4	gemiddeld	sterk dalend
Boekhouders en secretaresses	4	gemiddeld	-
Assistent accountants	4	gemiddeld	sterk dalend
Juridisch en fiscaal medewerkers	8	erg hoog	sterk stijgend
Juristen	4	gemiddeld	sterk dalend
Leidinggevenden	3	laag	-
Managers	8	hoog	-
Informatica beroepen	8	hoog	constant
Sociaal-culturele beroepen	6	hoog	sterk dalend
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	4	gemiddeld	-
Openbare orde- en veiligheidsberoepen	11	erg hoog	sterk stijgend
Aspirant politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten	12	erg hoog	sterk stijgend
Politieagenten, onderofficieren en beveiligingsemployés	10	erg hoog	sterk stijgend

Tabel 13.7 (vervolg)
 Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten korter dan 6 maanden, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	6	hoog	-
Jongeren	7	hoog	sterk dalend
Ouderen	3	laag	-
Allochtonen	7	hoog	sterk dalend
Totaal	6	hoog	sterk dalend

Bron: ROA/CBS

Overheid en onderwijs

Tabel 13.8

Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten van 6 maanden of langer, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	9	laag	-
VMBO theorie	15	hoog	constant
VMBO natuur en techniek	14	gemiddeld	-
VMBO economie	10	gemiddeld	sterk dalend
HAVO/VWO	25	erg hoog	constant
MBO natuur en techniek	12	gemiddeld	sterk stijgend
MBO openbare orde en veiligheid	9	laag	-
MBO economie	12	gemiddeld	constant
MBO administratie	15	hoog	-
MBO secretariaat	9	laag	sterk stijgend
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	15	hoog	-
MBO sociaal-cultureel	15	hoog	-
HO natuur en techniek	12	gemiddeld	stijgend
WO wiskunde en natuurwetenschappen	11	gemiddeld	constant
HO economie	15	hoog	sterk stijgend
HBO bedrijfskunde	20	hoog	sterk stijgend
WO rechten en bestuurskunde	10	gemiddeld	-
HO onderwijs en sociaal-cultureel	14	gemiddeld	stijgend
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	16	hoog	sterk stijgend
HBO lerarenopleiding talen	11	gemiddeld	-
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	9	laag	-
HBO lerarenopleiding economie en maatschappij	11	gemiddeld	-
HBO lerarenopleiding expressie	16	hoog	-
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	16	hoog	constant
WO letteren	8	laag	sterk dalend
WO sociale wetenschappen	11	gemiddeld	sterk dalend
HO medisch	27	erg hoog	sterk stijgend
<i>Beroepen</i>			
Pedagogische beroepen	16	hoog	stijgend
Leraar basisonderwijs	17	hoog	sterk stijgend
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (2e graads)	19	hoog	-
Docenten talen en expressie	16	hoog	sterk stijgend
Docenten letteren (1e graads)	16	hoog	-
Culturele beroepen	11	gemiddeld	-
Technische, ambachts- en industrieberoepen	14	gemiddeld	sterk stijgend
Medische en paramedische beroepen	25	erg hoog	sterk stijgend
Economisch-administratieve beroepen	12	gemiddeld	-
Receptionisten en administratieve employés	10	gemiddeld	-
Boekhouders en secretaresses	12	gemiddeld	-
Assistent accountants	14	gemiddeld	sterk stijgend
Juridisch en fiscaal medewerkers	15	hoog	sterk stijgend
Juristen	16	hoog	-
Leidinggevenden	15	hoog	-
Managers	9	laag	sterk dalend
Informatica beroepen	11	gemiddeld	sterk dalend
Sociaal-culturele beroepen	13	gemiddeld	dalend
Medewerkers sociaal-cultureel werk en personeel en arbeid	12	gemiddeld	sterk dalend
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	11	gemiddeld	-
Openbare orde- en veiligheidsberoepen	18	hoog	constant

Tabel 13.8 (vervolg)
 Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten van 6 maanden of langer, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
Aspirant politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten	26	erg hoog	-
Politieagenten, onderofficieren en beveiligingsemployés	13	gemiddeld	constant
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	17	hoog	sterk stijgend
Jongeren	32	erg hoog	stijgend
Ouderen	7	laag	-
Allochtonen	19	hoog	sterk stijgend
Totaal	14	gemiddeld	stijgend

Bron: ROA/CBS

14. Totaal alle sectoren

Tabel 14.1
Kernindicatoren

Arbeidsomstandigheden

<i>Belastende arbeidsomstandigheden</i>	2000	2001/2002	typering
% werknemers dat regelmatig geconfronteerd wordt met:	%	%	
Lawaai	10	10	gemiddeld
Trilling	8	8	gemiddeld
Kracht zetten	23	22	gemiddeld
Tijdsdruk	31	29	gemiddeld
Beeldschermwerk	44	46	gemiddeld

Technologische en organisatorische ontwikkelingen

<i>Organisatorische ontwikkelingen</i>	bedrijven	
	%	
Kleine productverandering, 2000-2002	39	
Ingrijpende productverandering, 2000-2002	28	
Veranderingen in positie, 2000-2002	22	
Interne reorganisaties, 2000-2002	21	
<i>Technologische vernieuwingen</i>	werkenden	bedrijven
	%	%
Beeldschermwerk, gemiddelde 2001/2002	62	-
Vernieuwingen in het productieproces, 1999-2001	39	31
Automatisering, 2002	-	86

Verschuivingen in de werkgelegenheid

	jaarlijks %
Verwachte werkgelegenheidsontwikkeling, 2003-2008	0,2

Scholingsdeelname

	2000	2001/ 2002	typering
	%	%	
Deelname aan opleidingstrajecten korter dan 6 maanden (momentopname)	5	4	gemiddeld
Deelname aan opleidingstrajecten van 6 maanden of langer (momentopname)	13	14	gemiddeld

Bron: ROA/CBS/OSA

Totaal alle sectoren

Tabel 14.2

Percentage werkenden dat regelmatig wordt geconfronteerd met lawaai tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	18	hoog	stijgend
VMBO theorie	9	gemiddeld	sterk stijgend
VMBO natuur en techniek	24	hoog	sterk stijgend
VMBO landbouw en natuurlijke omgeving	18	hoog	-
VMBO bouwtechniek	22	hoog	stijgend
VMBO metaal: mechanische techniek	34	erg hoog	sterk stijgend
VMBO voertuigtechniek	17	hoog	dalend
VMBO elektrotechniek	20	hoog	sterk stijgend
VMBO transport en logistiek	19	hoog	-
VMBO beveiliging	8	gemiddeld	sterk stijgend
VMBO economie	10	gemiddeld	sterk stijgend
VMBO administratie, handel en mode	9	gemiddeld	stijgend
VMBO consumptief en levensmiddelentechniek	18	hoog	sterk stijgend
VMBO verzorging	9	gemiddeld	sterk stijgend
HAVO/VWO	6	gemiddeld	sterk dalend
MBO natuur en techniek	19	hoog	constant
MBO landbouw en veeteelt	12	hoog	sterk dalend
MBO milieu en groene ruimte	11	gemiddeld	sterk dalend
MBO laboratorium	3	laag	-
MBO bouw	18	hoog	constant
MBO grond-, weg- en waterbouw	16	hoog	-
MBO installatietechniek	23	hoog	sterk stijgend
MBO werktuigbouw en mechanische techniek	28	hoog	-
MBO motorvoertuigtechniek	21	hoog	sterk stijgend
MBO elektrotechniek	15	hoog	constant
MBO grafische techniek	23	hoog	constant
MBO procestechniek	38	erg hoog	constant
MBO levensmiddelentechniek/vleesverwerking	18	hoog	sterk stijgend
MBO vervoer en logistiek	12	hoog	sterk dalend
MBO automatisering	7	gemiddeld	sterk stijgend
MBO openbare orde en veiligheid	14	hoog	sterk stijgend
MBO economie	5	gemiddeld	sterk stijgend
MBO administratie	3	laag	-
MBO handel	5	gemiddeld	constant
MBO secretariaat	3	laag	sterk stijgend
MBO toerisme en recreatie	4	gemiddeld	sterk stijgend
MBO bedrijfskunde	7	gemiddeld	constant
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	6	gemiddeld	-
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	4	gemiddeld	sterk dalend
MBO apothekersassistent	0	erg laag	sterk dalend
MBO verpleging	5	gemiddeld	-
MBO sociaal-cultureel	7	gemiddeld	constant
MBO verzorging	5	gemiddeld	sterk dalend
MBO uiterlijke verzorging	8	gemiddeld	-
MBO horeca	9	gemiddeld	sterk dalend
MBO beweging en therapie	10	gemiddeld	sterk stijgend
MBO geld, bank en belastingen	2	laag	-
MBO verzekeringswezen	3	laag	sterk dalend
HO natuur en techniek	5	gemiddeld	sterk dalend
HBO milieukunde en levensmiddelentechnologie	3	laag	sterk dalend
HBO laboratorium	5	gemiddeld	-

Tabel 14.2 (vervolg)
 Percentage werkenden dat regelmatig wordt geconfronteerd met lawaai tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
HBO bouwkunde	4	gemiddeld	-
HBO civiele techniek	8	gemiddeld	sterk stijgend
HBO werktuigbouwkunde	5	gemiddeld	-
HBO elektrotechniek	2	laag	-
HBO informatica	2	laag	sterk stijgend
HBO vervoer en logistiek	34	erg hoog	-
WO wiskunde en natuurwetenschappen	4	gemiddeld	sterk dalend
HO economie	2	laag	-
HBO accountancy en bedrijfseconomie	1	erg laag	-
HBO commerciële economie	1	erg laag	-
HBO recht en bestuur	0	erg laag	-
HBO secretariaat	2	laag	-
HBO bedrijfskunde	6	gemiddeld	sterk stijgend
WO econom(etr)ie	3	laag	-
WO bedrijfskunde	1	erg laag	-
WO rechten en bestuurskunde	0	erg laag	constant
HO onderwijs en sociaal-cultureel	6	gemiddeld	constant
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	9	gemiddeld	sterk dalend
HBO lerarenopleiding talen	13	hoog	sterk stijgend
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	10	gemiddeld	-
HBO lerarenopleiding economie en maatschappij	4	gemiddeld	sterk dalend
HBO lerarenopleiding lichamelijke opvoeding	29	erg hoog	sterk stijgend
HBO lerarenopleiding expressie	14	hoog	-
HBO communicatie en journalistiek	6	gemiddeld	sterk stijgend
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	3	laag	sterk dalend
HBO personeel en arbeid	0	erg laag	sterk dalend
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	8	gemiddeld	constant
WO letteren	1	erg laag	-
WO sociale wetenschappen	1	erg laag	-
HO medisch	3	laag	sterk dalend
HBO verpleegkunde	1	erg laag	sterk dalend
HBO (fysio)therapie	6	gemiddeld	sterk dalend
WO (dier)geneeskunde	3	laag	-
<i>Beroepen</i>			
Pedagogische beroepen	12	hoog	constant
Leraar basisonderwijs	9	gemiddeld	sterk dalend
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (2e graads)	5	gemiddeld	sterk dalend
Docenten landbouw en techniek (2e graads)	29	erg hoog	constant
Docenten economisch-administratieve vakken (2e graads)	28	hoog	-
Docenten talen en expressie	14	hoog	-
Docenten letteren (1e graads)	12	hoog	sterk stijgend
Docenten sociale vakken (2e graads)	29	erg hoog	sterk stijgend
Onderwijskundigen en pedagogen	3	laag	sterk dalend
Culturele beroepen	2	laag	sterk dalend
Bibliotheekassistenten	1	erg laag	sterk stijgend
Kunstenaars	6	gemiddeld	sterk dalend
Journalisten	1	erg laag	sterk dalend
Agrarische beroepen	11	gemiddeld	constant
Agrarische arbeiders	11	gemiddeld	-
Technische, ambachts- en industrieberoepen	26	hoog	-
Productiemedewerkers	30	erg hoog	-
Laboranten	8	gemiddeld	-
Natuurwetenschappers	7	gemiddeld	-
Conciërges	6	gemiddeld	-
Hoofden technische dienst	22	hoog	sterk stijgend
Bouwwerkers	25	hoog	-

Totaal alle sectoren

Tabel 14.2 (vervolg)
Percentage werkenden dat regelmatig wordt geconfronteerd met lawaai tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
Aannemers en installateurs	19	hoog	stijgend
Architecten en bouwkundig projectleiders	4	gemiddeld	dalend
Weg- en waterbouwkundige arbeiders	25	hoog	-
Weg- en waterbouwkundige vakkrachten	27	hoog	constant
Metaalarbeiders	51	erg hoog	constant
Bankwerkers en lassers	49	erg hoog	constant
Assembleurs	23	hoog	-
Monteurs	31	erg hoog	stijgend
Werktuigbouwkundig ontwerpers en hoofden technische dienst	17	hoog	-
Monteurs en controleurs elektrotechnische producten	16	hoog	sterk stijgend
Elektromonteurs	16	hoog	sterk stijgend
Grafisch productiepersoneel	26	hoog	constant
Grafische vakkrachten	44	erg hoog	-
Mechanisch operators	41	erg hoog	stijgend
Procesoperators	31	erg hoog	-
Confectie-arbeiders	18	hoog	-
Transportberoepen	16	hoog	sterk stijgend
Laders en lossers	17	hoog	sterk stijgend
Chauffeurs	13	hoog	-
Vliegers, scheepskapiteins en leidinggevenden transport	30	erg hoog	stijgend
Stewards	39	erg hoog	sterk stijgend
Medische en paramedische beroepen	3	laag	constant
Verpleeghulpen en leerling-verpleegkundigen	3	laag	-
Verplegenden en doktersassistenten	4	gemiddeld	sterk stijgend
Therapeuten en verpleegkundigen	2	laag	-
Artsen	4	gemiddeld	sterk stijgend
Apothekersassistenten en medisch laboranten	2	laag	-
Medisch analisten	5	gemiddeld	-
Economisch-administratieve beroepen	3	laag	dalend
Kantoorhulpen, inpakkers en colporteurs	28	hoog	stijgend
Bedrijfshoofden	0	erg laag	sterk dalend
Productieplanners	7	gemiddeld	constant
Organisatie-adviseurs	2	laag	sterk dalend
Organisatiedeskundigen	1	erg laag	sterk stijgend
Receptionisten en administratieve employés	3	gemiddeld	-
Boekhouders en secretaresses	2	laag	-
Assistent accountants	1	erg laag	constant
Verzekeringsagenten	3	laag	sterk stijgend
Commercieel employés	2	laag	sterk dalend
Commercieel medewerkers	1	erg laag	-
Juridisch en fiscaal medewerkers	1	erg laag	constant
Juridisch, bestuurlijk medewerkers	1	erg laag	sterk stijgend
Administratieve transportemployés	5	gemiddeld	sterk stijgend
Leidinggevenden	4	gemiddeld	sterk dalend
Managers	3	gemiddeld	sterk stijgend
Medisch secretaresses	1	erg laag	-
Informatica beroepen	1	erg laag	-
Programmeurs	3	laag	sterk stijgend
Systeemanalisten	1	erg laag	-
Sociaal-culturele beroepen	3	gemiddeld	constant
Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeidsbemiddeling	6	gemiddeld	sterk stijgend
Medewerkers sociaal-cultureel werk en personeel en arbeid	2	laag	sterk dalend
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	6	gemiddeld	stijgend
Vakkenvullers	10	gemiddeld	sterk stijgend
Interieurverzorgers	10	gemiddeld	sterk stijgend
Verkopers	2	laag	-
Winkeliers	3	laag	-

Tabel 14.2 (vervolg)
 Percentage werkenden dat regelmatig wordt geconfronteerd met lawaai tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
Hulpkrachten horeca en verzorging	8	gemiddeld	sterk stijgend
Ziekenverzorgenden	2	laag	-
Verzorgend personeel	9	gemiddeld	sterk dalend
Bedrijfshoofden horeca	9	gemiddeld	sterk dalend
Openbare orde- en veiligheidsberoepen	6	gemiddeld	sterk dalend
Aspirant politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten	7	gemiddeld	sterk dalend
Politieagenten, onderofficieren en beveiligingsemployés	5	gemiddeld	dalend
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	5	gemiddeld	constant
Jongeren	10	gemiddeld	stijgend
Ouderen	10	gemiddeld	-
Allochtonen	17	hoog	stijgend
Totaal	10	gemiddeld	constant

Bron: ROA/CBS

Totaal alle sectoren

Tabel 14.3

Percentage werkenden dat regelmatig werkt met trillende apparaten, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	12	hoog	constant
VMBO theorie	7	gemiddeld	sterk stijgend
VMBO natuur en techniek	27	hoog	stijgend
VMBO landbouw en natuurlijke omgeving	23	hoog	constant
VMBO bouwtechniek	33	erg hoog	-
VMBO installatietechniek	34	erg hoog	-
VMBO metaal: mechanische techniek	30	hoog	stijgend
VMBO voertuigtechniek	25	hoog	-
VMBO elektrotechniek	21	hoog	-
VMBO transport en logistiek	16	hoog	sterk stijgend
VMBO beveiliging	5	gemiddeld	sterk stijgend
VMBO economie	7	gemiddeld	stijgend
VMBO administratie, handel en mode	5	gemiddeld	sterk dalend
VMBO consumptief en levensmiddelentechniek	14	hoog	sterk stijgend
VMBO verzorging	3	gemiddeld	sterk dalend
HAVO/VWO	3	gemiddeld	-
MBO natuur en techniek	23	hoog	constant
MBO landbouw en veeteelt	17	hoog	-
MBO milieu en groene ruimte	39	erg hoog	sterk dalend
MBO laboratorium	4	gemiddeld	-
MBO bouw	33	erg hoog	constant
MBO grond-, weg- en waterbouw	23	hoog	sterk stijgend
MBO installatietechniek	37	erg hoog	dalend
MBO werktuigbouw en mechanische techniek	26	hoog	-
MBO motorvoertuigtechniek	41	erg hoog	sterk stijgend
MBO elektrotechniek	16	hoog	constant
MBO grafische techniek	12	hoog	constant
MBO procestechniek	12	hoog	-
MBO levensmiddelentechniek/vleesverwerking	13	hoog	sterk stijgend
MBO vervoer en logistiek	11	gemiddeld	constant
MBO automatisering	3	gemiddeld	sterk dalend
MBO openbare orde en veiligheid	12	hoog	sterk stijgend
MBO economie	4	gemiddeld	sterk stijgend
MBO administratie	2	laag	sterk dalend
MBO handel	5	gemiddeld	sterk stijgend
MBO secretariaat	1	laag	-
MBO toerisme en recreatie	1	laag	sterk stijgend
MBO bedrijfskunde	5	gemiddeld	sterk dalend
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	3	gemiddeld	-
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	5	gemiddeld	sterk dalend
MBO apothekersassistent	0	erg laag	sterk dalend
MBO verpleging	1	laag	-
MBO sociaal-cultureel	1	laag	sterk dalend
MBO verzorging	1	laag	sterk dalend
MBO uiterlijke verzorging	11	gemiddeld	sterk stijgend
MBO horeca	5	gemiddeld	-
MBO beweging en therapie	3	gemiddeld	sterk stijgend
MBO geld, bank en belastingen	1	laag	constant
MBO verzekeringswezen	0	erg laag	sterk dalend
HO natuur en techniek	3	gemiddeld	dalend
HBO milieukunde en levensmiddelentechnologie	3	gemiddeld	constant
HBO laboratorium	8	gemiddeld	-
HBO bouwkunde	3	gemiddeld	-
HBO civiele techniek	4	gemiddeld	-
HBO werktuigbouwkunde	3	gemiddeld	-
HBO elektrotechniek	2	laag	sterk dalend

Tabel 14.3 (vervolg)
 Percentage werkenden dat regelmatig met trillende apparaten werkt, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
HBO informatica	0	erg laag	-
HBO vervoer en logistiek	19	hoog	constant
WO wiskunde en natuurwetenschappen	1	laag	-
HO economie	0	erg laag	-
HBO accountancy en bedrijfseconomie	0	erg laag	sterk dalend
HBO commerciële economie	1	laag	sterk dalend
HBO bedrijfskunde	1	laag	sterk dalend
HO onderwijs en sociaal-cultureel	1	laag	sterk stijgend
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	1	laag	-
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	5	gemiddeld	sterk dalend
HBO lerarenopleiding economie en maatschappij	1	laag	constant
HBO lerarenopleiding expressie	9	gemiddeld	sterk stijgend
HBO communicatie en journalistiek	1	laag	constant
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	0	erg laag	sterk stijgend
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	1	laag	-
WO sociale wetenschappen	0	erg laag	constant
HO medisch	2	laag	-
HBO verpleegkunde	1	laag	-
HBO (fysio)therapie	6	gemiddeld	sterk stijgend
WO (dier)geneeskunde	1	laag	sterk dalend
<i>Beroepen</i>			
Pedagogische beroepen	2	laag	sterk stijgend
Leraar basisonderwijs	0	erg laag	constant
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (2e graads)	0	erg laag	sterk dalend
Docenten landbouw en techniek (2e graads)	27	hoog	sterk stijgend
Docenten talen en expressie	4	gemiddeld	constant
Docenten letteren (1e graads)	3	gemiddeld	sterk stijgend
Onderwijskundigen en pedagogen	1	laag	sterk stijgend
Culturele beroepen	1	laag	-
Kunstenaars	6	gemiddeld	-
Agrarische beroepen	20	hoog	dalend
Agrarische arbeiders	22	hoog	constant
Technische, ambachts- en industrieberoepen	27	hoog	constant
Productiemedewerkers	17	hoog	-
Laboranten	7	gemiddeld	sterk dalend
Natuurwetenschappers	1	laag	sterk dalend
Conciërges	5	gemiddeld	sterk dalend
Hoofden technische dienst	28	hoog	-
Bouwvakkers	41	erg hoog	constant
Aannemers en installateurs	37	erg hoog	-
Architecten en bouwkundig projectleiders	3	gemiddeld	-
Weg- en waterbouwkundige arbeiders	69	erg hoog	sterk stijgend
Weg- en waterbouwkundige vakkrachten	25	hoog	sterk dalend
Metaalarbeiders	37	erg hoog	-
Bankwerkers en lassers	41	erg hoog	stijgend
Assembleurs	32	erg hoog	sterk dalend
Monteurs	40	erg hoog	stijgend
Werktuigbouwkundig ontwerpers en hoofden technische dienst	7	gemiddeld	sterk dalend
Monteurs en controleurs elektrotechnische producten	17	hoog	-
Elektromonteurs	25	hoog	constant
Grafisch productiepersoneel	14	hoog	constant
Grafische vakkrachten	17	hoog	stijgend
Mechanisch operators	18	hoog	constant
Procesoperators	15	hoog	sterk stijgend
Confectie-arbeiders	27	hoog	-
Transportberoepen	8	gemiddeld	sterk stijgend
Laders en lossers	7	gemiddeld	sterk stijgend

Totaal alle sectoren

Tabel 14.3 (vervolg)
Percentage werkenden dat regelmatig met trillende apparaten werkt, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
Chauffeurs	9	gemiddeld	sterk stijgend
Vliegers, scheepskapiteins en leidinggevenden transport	12	hoog	-
Medische en paramedische beroepen	4	gemiddeld	sterk dalend
Verpleeghulp en leerling-verpleegkundigen	1	laag	sterk dalend
Verplegenden en doktersassistenten	4	gemiddeld	sterk dalend
Therapeuten en verpleegkundigen	2	laag	sterk dalend
Artsen	4	gemiddeld	sterk stijgend
Apothekersassistenten en medisch laboranten	11	gemiddeld	sterk dalend
Medisch analisten	7	gemiddeld	sterk dalend
Economisch-administratieve beroepen	1	laag	sterk dalend
Kantoorhulp, inpakkers en colporteurs	7	gemiddeld	-
Bedrijfshoofden	1	laag	-
Productieplanners	2	laag	sterk dalend
Organisatie-adviseurs	0	erg laag	sterk dalend
Receptionisten en administratieve employés	1	laag	sterk dalend
Boekhouders en secretaresses	1	laag	sterk dalend
Commercieel employés	0	erg laag	-
Commercieel medewerkers	1	laag	-
Juridisch en fiscaal medewerkers	0	erg laag	sterk stijgend
Administratieve transportemployés	2	laag	sterk stijgend
Leidinggevenden	1	laag	sterk dalend
Managers	1	laag	-
Informatica beroepen	0	erg laag	-
Programmeurs	0	erg laag	-
Systeemanalisten	0	erg laag	-
Sociaal-culturele beroepen	0	erg laag	-
Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeidsbemiddeling	0	erg laag	sterk dalend
Medewerkers sociaal-cultureel werk en personeel en arbeid	0	erg laag	sterk dalend
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	3	gemiddeld	constant
Vakkenvullers	2	laag	sterk dalend
Interieurverzorgers	3	gemiddeld	-
Verkopers	3	gemiddeld	sterk stijgend
Winkeliers	2	laag	-
Hulpkrachten horeca en verzorging	2	laag	sterk stijgend
Ziekenverzorgenden	0	erg laag	stijgend
Verzorgend personeel	4	gemiddeld	sterk stijgend
Bedrijfshoofden horeca	3	gemiddeld	-
Openbare orde- en veiligheidsberoepen	7	gemiddeld	sterk stijgend
Aspirant politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten	7	gemiddeld	stijgend
Politieagenten, onderofficieren en beveiligingsemployés	5	gemiddeld	-
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	2	laag	dalend
Jongeren	9	gemiddeld	constant
Ouderen	7	gemiddeld	dalend
Allochtonen	8	gemiddeld	constant
Totaal	8	gemiddeld	constant

Bron: ROA/CBS

Tabel 14.4

Percentage werkenden dat regelmatig kracht moet zetten tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	38	hoog	constant
VMBO theorie	23	gemiddeld	constant
VMBO natuur en techniek	49	erg hoog	constant
VMBO landbouw en natuurlijke omgeving	40	hoog	dalend
VMBO bouwtechniek	59	erg hoog	sterk stijgend
VMBO installatietechniek	63	erg hoog	-
VMBO metaal: mechanische techniek	50	erg hoog	-
VMBO voertuigtechniek	48	erg hoog	constant
VMBO elektrotechniek	37	hoog	dalend
VMBO brood en banket	56	erg hoog	constant
VMBO transport en logistiek	39	hoog	constant
VMBO beveiliging	15	gemiddeld	sterk dalend
VMBO economie	26	gemiddeld	-
VMBO administratie, handel en mode	23	gemiddeld	constant
VMBO consumptief en levensmiddelentechniek	41	hoog	sterk stijgend
VMBO verzorging	32	hoog	constant
HAVO/VWO	15	gemiddeld	constant
MBO natuur en techniek	34	hoog	stijgend
MBO landbouw en veeteelt	42	hoog	constant
MBO milieu en groene ruimte	58	erg hoog	-
MBO laboratorium	13	gemiddeld	sterk stijgend
MBO bouw	41	hoog	constant
MBO grond-, weg- en waterbouw	28	gemiddeld	sterk stijgend
MBO installatietechniek	58	erg hoog	constant
MBO werktuigbouw en mechanische techniek	34	hoog	sterk stijgend
MBO motorvoertuigentechniek	48	erg hoog	sterk stijgend
MBO elektrotechniek	24	gemiddeld	constant
MBO grafische techniek	25	gemiddeld	sterk stijgend
MBO procestechniek	28	gemiddeld	sterk stijgend
MBO brood en banket	47	erg hoog	sterk dalend
MBO levensmiddelentechniek/vleesverwerking	42	hoog	stijgend
MBO vervoer en logistiek	20	gemiddeld	sterk dalend
MBO automatisering	5	gemiddeld	-
MBO openbare orde en veiligheid	19	gemiddeld	sterk stijgend
MBO economie	13	gemiddeld	-
MBO administratie	7	gemiddeld	dalend
MBO handel	22	gemiddeld	-
MBO secretariaat	6	gemiddeld	-
MBO toerisme en recreatie	3	laag	sterk dalend
MBO bedrijfskunde	16	gemiddeld	constant
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	37	hoog	dalend
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	10	gemiddeld	sterk dalend
MBO apothekersassistent	2	laag	-
MBO verpleging	48	erg hoog	dalend
MBO sociaal-cultureel	26	gemiddeld	constant
MBO verzorging	51	erg hoog	dalend
MBO uiterlijke verzorging	14	gemiddeld	constant
MBO horeca	30	gemiddeld	constant
MBO beweging en therapie	27	gemiddeld	-
MBO geld, bank en belastingen	2	laag	-
MBO verzekeringswezen	1	laag	-

Totaal alle sectoren

Tabel 14.4 (vervolg)
Percentage werkenden dat regelmatig kracht moet zetten tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
HO natuur en techniek	3	laag	-
HBO milieukunde en levensmiddelentechnologie	10	gemiddeld	-
HBO laboratorium	2	laag	-
HBO bouwkunde	4	gemiddeld	-
HBO civiele techniek	6	gemiddeld	sterk stijgend
HBO werktuigbouwkunde	3	laag	sterk dalend
HBO elektrotechniek	2	laag	sterk dalend
HBO informatica	2	laag	constant
HBO vervoer en logistiek	20	gemiddeld	sterk stijgend
WO wiskunde en natuurwetenschappen	2	laag	-
HO economie	2	laag	constant
HBO accountancy en bedrijfseconomie	3	laag	-
HBO commerciële economie	1	laag	sterk dalend
HBO recht en bestuur	0	erg laag	sterk stijgend
HBO secretariaat	4	gemiddeld	sterk stijgend
HBO bedrijfskunde	6	gemiddeld	sterk stijgend
WO econom(etr)ie	0	erg laag	sterk dalend
WO bedrijfskunde	1	laag	sterk dalend
WO rechten en bestuurskunde	1	laag	-
HO onderwijs en sociaal-cultureel	6	gemiddeld	-
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	6	gemiddeld	sterk dalend
HBO lerarenopleiding talen	3	laag	-
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	1	laag	sterk dalend
HBO lerarenopleiding economie en maatschappij	1	erg laag	sterk dalend
HBO lerarenopleiding lichamelijke opvoeding	34	hoog	sterk stijgend
HBO lerarenopleiding expressie	10	gemiddeld	sterk stijgend
HBO communicatie en journalistiek	4	gemiddeld	sterk stijgend
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	9	gemiddeld	-
HBO personeel en arbeid	1	laag	constant
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	19	gemiddeld	sterk stijgend
WO letteren	1	erg laag	-
WO sociale wetenschappen	2	laag	-
HO medisch	26	gemiddeld	constant
HBO verpleegkunde	35	hoog	-
HBO (fysio)therapie	32	hoog	sterk stijgend
HBO radiologie	44	hoog	sterk dalend
WO (dier)geneeskunde	9	gemiddeld	sterk dalend
<i>Beroepen</i>			
Pedagogische beroepen	5	gemiddeld	-
Leraar basisonderwijs	4	gemiddeld	-
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (2e graads)	1	laag	-
Docenten talen en expressie	5	gemiddeld	sterk stijgend
Docenten letteren (1e graads)	7	gemiddeld	-
Docenten sociale vakken (2e graads)	31	gemiddeld	sterk stijgend
Onderwijskundigen en pedagogen	0	erg laag	-
Sportinstructeurs	38	hoog	-
Culturele beroepen	6	gemiddeld	dalend
Bibliotheekassistenten	5	gemiddeld	sterk dalend
Kunstenaars	12	gemiddeld	-
Agrarische beroepen	39	hoog	-
Agrarische arbeiders	46	hoog	constant
Agrarische vakkrachten	43	hoog	-
Technische, ambachts- en industrieberoepen	40	hoog	constant
Productiemedewerkers	43	hoog	constant
Laboranten	13	gemiddeld	sterk dalend
Natuurwetenschappers	1	laag	constant
Conciërges	26	gemiddeld	-

Tabel 14.4 (vervolg)
 Percentage werkenden dat regelmatig kracht moet zetten tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
Hoofden technische dienst	28	gemiddeld	-
Bouwvakkers	71	erg hoog	constant
Aannemers en installateurs	51	erg hoog	stijgend
Architecten en bouwkundig projectleiders	5	gemiddeld	sterk stijgend
Weg- en waterbouwkundige arbeiders	76	erg hoog	dalend
Weg- en waterbouwkundige vakkrachten	20	gemiddeld	-
Metaalarbeiders	53	erg hoog	-
Bankwerkers en lassers	45	hoog	stijgend
Assembleurs	41	hoog	sterk dalend
Monteurs	46	hoog	stijgend
Werktuigbouwkundig ontwerpers en hoofden technische dienst	5	gemiddeld	sterk dalend
Monteurs en controleurs elektrotechnische producten	43	hoog	sterk stijgend
Elektromonteurs	30	gemiddeld	-
Grafisch productiepersoneel	24	gemiddeld	-
Grafische vakkrachten	35	hoog	constant
Mechanisch operators	44	hoog	-
Procesoperators	29	gemiddeld	-
Confectie-arbeiders	43	hoog	stijgend
Transportberoepen	42	hoog	constant
Chauffeurs	37	hoog	constant
Schippers en conducteurs	29	gemiddeld	-
Vliegers, scheepskapiteins en leidinggevenden transport	11	gemiddeld	-
Stewards	42	hoog	-
Medische en paramedische beroepen	34	hoog	dalend
Verpleeghulpen en leerling-verpleegkundigen	70	erg hoog	-
Verplegenden en doktersassistenten	43	hoog	constant
Therapeuten en verpleegkundigen	44	hoog	stijgend
Artsen	7	gemiddeld	sterk dalend
Apothekersassistenten en medisch laboranten	6	gemiddeld	-
Medisch analisten	23	gemiddeld	sterk dalend
Economisch-administratieve beroepen	4	gemiddeld	dalend
Kantoorhulpen, inpakkers en colporteurs	37	hoog	-
Bedrijfshoofden	2	laag	-
Productieplanners	8	gemiddeld	sterk dalend
Organisatie-adviseurs	1	laag	sterk dalend
Organisatiedeskundigen	0	erg laag	-
Receptionisten en administratieve employés	5	gemiddeld	sterk stijgend
Boekhouders en secretaresses	2	laag	constant
Assistent accountants	0	erg laag	sterk dalend
Verzekeringsagenten	2	laag	-
Commercieel employés	4	gemiddeld	stijgend
Commercieel medewerkers	3	laag	sterk stijgend
Juridisch en fiscaal medewerkers	1	laag	constant
Juristen	0	erg laag	sterk dalend
Administratieve transportemployés	7	gemiddeld	sterk stijgend
Leidinggevenden	2	laag	sterk dalend
Managers	8	gemiddeld	-
Medisch secretaresses	2	laag	-
Informatica beroepen	2	laag	sterk dalend
Programmeurs	4	gemiddeld	sterk dalend
Systeemanalisten	1	laag	sterk dalend
Sociaal-culturele beroepen	7	gemiddeld	constant
Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeidsbemiddeling	15	gemiddeld	stijgend
Medewerkers sociaal-cultureel werk en personeel en arbeid	4	gemiddeld	-
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	38	hoog	constant
Vakkenvullers	61	erg hoog	stijgend
Interieurverzorgers	34	hoog	dalend
Verkopers	24	gemiddeld	stijgend

Totaal alle sectoren

Tabel 14.4 (vervolg)
Percentage werkenden dat regelmatig kracht moet zetten tijdens het werk, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
Winkeliers	34	hoog	sterk stijgend
Hulpkrachten horeca en verzorging	37	hoog	dalend
Ziekenverzorgenden	72	erg hoog	constant
Verzorgend personeel	47	erg hoog	stijgend
Bedrijfshoofden horeca	24	gemiddeld	-
Bakkers en slaggers	45	hoog	sterk dalend
Openbare orde- en veiligheidsberoepen	16	gemiddeld	sterk stijgend
Aspirant politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten	18	gemiddeld	-
Politieagenten, onderofficieren en beveiligingsemployés	12	gemiddeld	sterk stijgend
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	18	gemiddeld	constant
Jongeren	28	gemiddeld	stijgend
Ouderen	19	gemiddeld	stijgend
Allochtonen	24	gemiddeld	dalend
Totaal	22	gemiddeld	constant

Bron: ROA/CBS

Tabel 14.5

Percentage werkenden dat regelmatig onder hoge tijdsdruk werkt, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	20	laag	dalend
VMBO theorie	23	laag	dalend
VMBO natuur en techniek	21	laag	dalend
VMBO bouwtechniek	18	erg laag	dalend
VMBO metaal: mechanische techniek	22	laag	constant
VMBO voertuigtechniek	19	laag	sterk dalend
VMBO elektrotechniek	24	laag	stijgend
VMBO brood en banket	28	gemiddeld	-
VMBO transport en logistiek	28	gemiddeld	sterk dalend
VMBO beveiliging	18	erg laag	-
VMBO economie	23	laag	-
VMBO administratie, handel en mode	21	laag	dalend
VMBO consumptief en levensmiddelentechniek	29	gemiddeld	-
VMBO verzorging	20	laag	dalend
HAVO/VWO	28	gemiddeld	dalend
MBO natuur en techniek	27	gemiddeld	dalend
MBO landbouw en veeteelt	18	erg laag	constant
MBO milieu en groene ruimte	16	erg laag	-
MBO laboratorium	28	gemiddeld	constant
MBO bouw	26	gemiddeld	dalend
MBO grond-, weg- en waterbouw	31	gemiddeld	constant
MBO installatietechniek	27	gemiddeld	constant
MBO werktuigbouw en mechanische techniek	25	laag	sterk dalend
MBO fijnmechanische techniek	26	gemiddeld	-
MBO motorvoertuigtechniek	26	gemiddeld	dalend
MBO elektrotechniek	28	gemiddeld	constant
MBO grafische techniek	41	hoog	constant
MBO procestechniek	20	laag	-
MBO brood en banket	32	gemiddeld	sterk dalend
MBO levensmiddelentechniek/vleesverwerking	24	laag	dalend
MBO vervoer en logistiek	37	gemiddeld	-
MBO automatisering	35	gemiddeld	-
MBO openbare orde en veiligheid	33	gemiddeld	constant
MBO economie	28	gemiddeld	dalend
MBO handel	23	laag	sterk dalend
MBO secretariaat	27	gemiddeld	constant
MBO toerisme en recreatie	25	laag	-
MBO bedrijfskunde	38	gemiddeld	dalend
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	32	gemiddeld	dalend
MBO sociaal-cultureel	23	laag	sterk dalend
MBO verzorging	35	gemiddeld	sterk dalend
MBO uiterlijke verzorging	26	gemiddeld	constant
MBO horeca	36	gemiddeld	constant
MBO beweging en therapie	18	erg laag	sterk dalend
MBO geld, bank en belastingen	29	gemiddeld	sterk dalend
MBO verzekeringswezen	33	gemiddeld	constant
HO natuur en techniek	35	gemiddeld	dalend
HBO milieukunde en levensmiddelentechnologie	32	gemiddeld	-
HBO laboratorium	31	gemiddeld	dalend
HBO bouwkunde	38	gemiddeld	constant
HBO civiele techniek	40	hoog	dalend

Totaal alle sectoren

Tabel 14.5 (vervolg)

Percentage werkenden dat regelmatig onder hoge tijdsdruk werkt, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
HBO werktuigbouwkunde	37	gemiddeld	constant
HBO elektrotechniek	33	gemiddeld	sterk dalend
HBO informatica	35	gemiddeld	sterk dalend
HBO vervoer en logistiek	37	gemiddeld	dalend
HBO openbare orde en veiligheid	45	erg hoog	sterk dalend
WO landbouw en milieukunde	34	gemiddeld	sterk dalend
WO wiskunde en natuurwetenschappen	37	gemiddeld	constant
WO bouwkunde	40	hoog	dalend
WO civiele techniek	39	hoog	sterk stijgend
WO werktuigbouwkunde	32	gemiddeld	constant
WO elektrotechniek	34	gemiddeld	sterk dalend
WO informatica en bestuurlijke informatiekunde	29	gemiddeld	-
HO economie	40	hoog	dalend
HBO accountancy en bedrijfseconomie	37	gemiddeld	dalend
HBO commerciële economie	36	gemiddeld	sterk dalend
HBO toerisme en recreatie	33	gemiddeld	stijgend
HBO recht en bestuur	41	hoog	-
HBO secretariaat	32	gemiddeld	sterk stijgend
HBO bedrijfskunde	38	gemiddeld	dalend
WO econom(etr)ie	41	hoog	sterk dalend
WO bedrijfskunde	48	erg hoog	constant
WO accountancy en belastingen	53	erg hoog	stijgend
WO rechten en bestuurskunde	44	erg hoog	-
HO onderwijs en sociaal-cultureel	35	gemiddeld	dalend
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	31	gemiddeld	dalend
HBO lerarenopleiding talen	31	gemiddeld	sterk dalend
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	33	gemiddeld	sterk dalend
HBO lerarenopleiding economie en maatschappij	45	erg hoog	constant
HBO lerarenopleiding medisch en verzorging	38	gemiddeld	sterk dalend
HBO lerarenopleiding expressie	34	gemiddeld	-
HBO tolk en vertaler	34	gemiddeld	sterk dalend
HBO communicatie en journalistiek	46	erg hoog	sterk dalend
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	34	gemiddeld	constant
HBO personeel en arbeid	40	hoog	dalend
HBO bibliotheek en documentatie	25	laag	-
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	37	gemiddeld	-
WO letteren	42	hoog	constant
WO sociale wetenschappen	39	hoog	dalend
HO medisch	43	hoog	constant
HBO verpleegkunde	45	erg hoog	dalend
HBO (fysio)therapie	28	gemiddeld	constant
HBO radiologie	42	hoog	-
WO (dier)geneeskunde	53	erg hoog	constant
WO farmacie en medische biologie	41	hoog	constant
<i>Beroepen</i>			
Pedagogische beroepen	34	gemiddeld	dalend
Leraar basisonderwijs	32	gemiddeld	dalend
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (2e graads)	32	gemiddeld	sterk dalend
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (1e graads)	43	hoog	constant
Docenten landbouw en techniek (2e graads)	29	gemiddeld	constant
Docenten economisch-administratieve vakken (2e graads)	48	erg hoog	sterk stijgend
Docenten economisch-administratieve vakken (1e graads)	41	hoog	constant
Docenten talen en expressie	34	gemiddeld	-
Docenten letteren (1e graads)	39	hoog	sterk dalend
Docenten sociale vakken (2e graads)	31	gemiddeld	stijgend
Docenten sociale vakken (1e graads)	42	hoog	-
Onderwijskundig medewerkers	34	gemiddeld	dalend

Tabel 14.5 (vervolg)
 Percentage werkenden dat regelmatig onder hoge tijdsdruk werkt, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
Onderwijskundigen en pedagogen	40	hoog	constant
Culturele beroepen	36	gemiddeld	constant
Bibliotheekassistenten	15	erg laag	-
Grafisch ontwerpers	39	hoog	-
Kunstenaars	44	erg hoog	-
Journalisten	63	erg hoog	dalend
Taalkundigen	40	hoog	-
Agrarische beroepen	15	erg laag	-
Agrarische arbeiders	10	erg laag	constant
Milieuhygiënisten en agrarisch vertegenwoordigers	33	gemiddeld	sterk stijgend
Technische, ambachts- en industrieberoepen	25	laag	dalend
Productiemedewerkers	22	laag	-
Laboranten	20	laag	-
Natuurwetenschappers	35	gemiddeld	dalend
Conciërges	17	erg laag	-
Hoofden technische dienst	30	gemiddeld	-
Werktuigbouwkundigen	37	gemiddeld	constant
Bouwvakkers	17	erg laag	dalend
Aannemers en installateurs	28	gemiddeld	sterk dalend
Architecten en bouwkundig projectleiders	45	erg hoog	constant
Weg- en waterbouwkundigen	35	gemiddeld	sterk dalend
Weg- en waterbouwkundige arbeiders	19	laag	sterk dalend
Weg- en waterbouwkundige vakkrachten	24	laag	-
Weg- en waterbouwkundig ontwerpers en projectleiders	38	gemiddeld	sterk stijgend
Metaalarbeiders	19	laag	constant
Bankwerkers en lassers	22	laag	dalend
Assembleurs	21	laag	dalend
Monteurs	25	laag	sterk dalend
Werktuigbouwkundig ontwerpers en hoofden technische dienst	39	hoog	sterk dalend
Elektronicamonteurs	28	gemiddeld	constant
Monteurs en controleurs elektrotechnische producten	22	laag	sterk dalend
Elektromonteurs	25	laag	dalend
Elektrotechnisch ontwerpers en bedrijfshoofden	40	hoog	-
Elektrotechnici	30	gemiddeld	sterk dalend
Grafisch productiepersoneel	34	gemiddeld	dalend
Grafische vakkrachten	42	hoog	constant
Mechanisch operators	23	laag	sterk dalend
Procesoperators	26	gemiddeld	-
Procestechnologen	43	hoog	constant
Materiaalkundigen	43	hoog	-
Confectie-arbeiders	17	erg laag	-
Transportberoepen	27	gemiddeld	dalend
Laders en lossers	19	laag	dalend
Chauffeurs	28	gemiddeld	dalend
Schippers en conducteurs	37	gemiddeld	sterk stijgend
Vliegers, scheepskapiteins en leidinggevenden transport	47	erg hoog	constant
Stewards	43	hoog	-
Medische en paramedische beroepen	39	gemiddeld	dalend
Verpleeghulpverleners en leerling-verpleegkundigen	42	hoog	-
Verplegenden en doktersassistenten	40	hoog	dalend
Therapeuten en verpleegkundigen	36	gemiddeld	constant
Artsen	49	erg hoog	dalend
Apothekersassistenten en medisch laboranten	28	gemiddeld	dalend
Medisch analisten	40	hoog	constant
Afdelingshoofden zorginstelling	45	erg hoog	sterk dalend
Economisch-administratieve beroepen	32	gemiddeld	constant
Kantoorhulpverleners, inpakkers en colporteurs	23	laag	sterk stijgend
Bedrijfsvoorzitters	42	hoog	constant

Totaal alle sectoren

Tabel 14.5 (vervolg)
Percentage werkenden dat regelmatig onder hoge tijdsdruk werkt, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
Economen	39	hoog	-
Productieplanners	39	hoog	dalend
Organisatie-adviseurs	36	gemiddeld	constant
Organisatiedeskundigen	43	hoog	sterk dalend
Receptionisten en administratieve employés	21	laag	constant
Boekhouders en secretaresses	25	laag	dalend
Assistent accountants	39	hoog	-
Accountants	48	erg hoog	dalend
Verzekeringsagenten	34	gemiddeld	sterk stijgend
Commercieel employés	32	gemiddeld	constant
Commercieel medewerkers	40	hoog	dalend
Technisch-commercieel employés	26	gemiddeld	-
Technisch-bedrijfskundig medewerkers	31	gemiddeld	stijgend
Juridisch en fiscaal medewerkers	27	gemiddeld	sterk dalend
Juridisch, bestuurlijk medewerkers	44	erg hoog	sterk stijgend
Juristen	43	hoog	dalend
Administratieve transportemployés	38	gemiddeld	dalend
Leidinggevenden	47	erg hoog	dalend
Managers	56	erg hoog	constant
Medisch secretaresses	29	gemiddeld	-
Informatica beroepen	32	gemiddeld	dalend
Systeemanalisten	32	gemiddeld	sterk dalend
Informatici	39	gemiddeld	-
Technisch systeemanalisten	26	gemiddeld	constant
Sociaal-culturele beroepen	32	gemiddeld	sterk dalend
Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeidsbemiddeling	24	laag	dalend
Medewerkers sociaal-cultureel werk en personeel en arbeid	37	gemiddeld	dalend
Hoofden sociaal-cultureel werk en personeel en arbeid	51	erg hoog	constant
Sociaal-wetenschappelijk medewerkers	35	gemiddeld	sterk dalend
Sociaal-wetenschappelijk onderzoekers	32	gemiddeld	sterk dalend
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	24	laag	dalend
Vakkenvullers	15	erg laag	sterk stijgend
Interieurverzorgers	24	laag	constant
Verkopers	12	erg laag	sterk dalend
Winkeliers	26	gemiddeld	sterk dalend
Hulpkrachten horeca en verzorging	28	gemiddeld	dalend
Ziekenverzorgenden	45	erg hoog	sterk dalend
Verzorgend personeel	29	gemiddeld	dalend
Bedrijfshoofden horeca	42	hoog	-
Openbare orde- en veiligheidsberoepen	26	gemiddeld	constant
Aspirant politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten	19	laag	constant
Politieagenten, onderofficieren en beveiligingsemployés	32	gemiddeld	constant
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	28	gemiddeld	dalend
Jongeren	23	laag	dalend
Ouderen	32	gemiddeld	dalend
Allochtonen	28	gemiddeld	dalend
Totaal	29	gemiddeld	dalend

Bron: ROA/CBS

Tabel 14.6

Percentage werkenden dat regelmatig beeldschermwerk verricht, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	14	laag	constant
VMBO theorie	43	gemiddeld	constant
VMBO natuur en techniek	14	laag	-
VMBO landbouw en natuurlijke omgeving	8	laag	-
VMBO bouwtechniek	9	laag	-
VMBO metaal: mechanische techniek	13	laag	dalend
VMBO voertuigtechniek	16	laag	sterk stijgend
VMBO elektrotechniek	27	gemiddeld	sterk stijgend
VMBO transport en logistiek	10	laag	-
VMBO beveiliging	26	gemiddeld	-
VMBO economie	35	gemiddeld	-
VMBO administratie, handel en mode	42	gemiddeld	stijgend
VMBO consumptief en levensmiddelentechniek	18	laag	-
VMBO verzorging	16	laag	sterk stijgend
HAVO/VWO	63	gemiddeld	constant
MBO natuur en techniek	35	gemiddeld	stijgend
MBO landbouw en veeteelt	23	laag	-
MBO milieu en groene ruimte	12	laag	sterk dalend
MBO laboratorium	58	gemiddeld	-
MBO bouw	22	laag	-
MBO grond-, weg- en waterbouw	35	gemiddeld	-
MBO installatietechniek	15	laag	sterk dalend
MBO werktuigbouw en mechanische techniek	35	gemiddeld	-
MBO fijnmechanische techniek	32	gemiddeld	-
MBO motorvoertuigtechniek	25	gemiddeld	sterk stijgend
MBO elektrotechniek	47	gemiddeld	-
MBO grafische techniek	57	gemiddeld	sterk stijgend
MBO procestechniek	56	gemiddeld	-
MBO brood en banket	21	laag	sterk stijgend
MBO levensmiddelentechniek/vleesverwerking	27	gemiddeld	sterk stijgend
MBO vervoer en logistiek	49	gemiddeld	-
MBO automatisering	89	hoog	constant
MBO openbare orde en veiligheid	62	gemiddeld	-
MBO economie	70	gemiddeld	constant
MBO administratie	83	hoog	constant
MBO handel	45	gemiddeld	stijgend
MBO secretariaat	87	hoog	constant
MBO toerisme en recreatie	83	hoog	constant
MBO bedrijfskunde	69	gemiddeld	stijgend
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	29	gemiddeld	stijgend
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	64	gemiddeld	-
MBO apothekersassistent	77	hoog	stijgend
MBO verpleging	22	laag	sterk stijgend
MBO sociaal-cultureel	35	gemiddeld	constant
MBO verzorging	18	laag	sterk stijgend
MBO uiterlijke verzorging	28	gemiddeld	dalend
MBO horeca	33	gemiddeld	constant
MBO beweging en therapie	29	gemiddeld	sterk dalend
MBO geld, bank en belastingen	87	hoog	constant
MBO verzekeringswezen	87	hoog	dalend
HO natuur en techniek	80	hoog	stijgend

Totaal alle sectoren

Tabel 14.6 (vervolg)
Percentage werkenden dat regelmatig beeldschermwerk verricht, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
HBO landbouw en veeteelt	71	gemiddeld	stijgend
HBO milieukunde en levensmiddelentechnologie	88	hoog	stijgend
HBO laboratorium	59	gemiddeld	sterk stijgend
HBO bouwkunde	69	gemiddeld	stijgend
HBO civiele techniek	80	hoog	-
HBO werktuigbouwkunde	85	hoog	stijgend
HBO elektrotechniek	84	hoog	stijgend
HBO informatica	91	erg hoog	constant
HBO chemische technologie	81	hoog	sterk dalend
HBO vervoer en logistiek	67	gemiddeld	constant
HBO openbare orde en veiligheid	71	gemiddeld	-
WO landbouw en milieukunde	88	hoog	sterk stijgend
WO wiskunde en natuurwetenschappen	80	hoog	stijgend
WO bouwkunde	74	gemiddeld	constant
WO civiele techniek	84	hoog	stijgend
WO werktuigbouwkunde	77	hoog	-
WO elektrotechniek	88	hoog	constant
WO informatica en bestuurlijke informatiekunde	85	hoog	sterk dalend
HO economie	86	hoog	constant
HBO accountancy en bedrijfseconomie	93	erg hoog	constant
HBO commerciële economie	87	hoog	constant
HBO toerisme en recreatie	86	hoog	stijgend
HBO recht en bestuur	89	hoog	constant
HBO secretariaat	91	erg hoog	constant
HBO bedrijfskunde	81	hoog	constant
WO econom(etr)ie	86	hoog	stijgend
WO bedrijfskunde	81	hoog	constant
WO accountancy en belastingen	89	hoog	constant
WO rechten en bestuurskunde	85	hoog	stijgend
HO onderwijs en sociaal-cultureel	47	gemiddeld	constant
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	20	laag	dalend
HBO lerarenopleiding talen	40	gemiddeld	sterk dalend
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	39	gemiddeld	dalend
HBO lerarenopleiding economie en maatschappij	41	gemiddeld	stijgend
HBO lerarenopleiding medisch en verzorging	34	gemiddeld	stijgend
HBO lerarenopleiding expressie	30	gemiddeld	sterk dalend
HBO tolk en vertaler	66	gemiddeld	sterk dalend
HBO communicatie en journalistiek	75	gemiddeld	constant
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	59	gemiddeld	sterk stijgend
HBO personeel en arbeid	78	hoog	dalend
HBO bibliotheek en documentatie	84	hoog	-
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	50	gemiddeld	-
WO letteren	72	gemiddeld	sterk stijgend
WO sociale wetenschappen	70	gemiddeld	stijgend
HO medisch	40	gemiddeld	sterk stijgend
HBO verpleegkunde	33	gemiddeld	sterk stijgend
HBO (fysio)therapie	29	gemiddeld	sterk stijgend
HBO voeding	82	hoog	sterk stijgend
HBO radiologie	69	gemiddeld	-
WO (dier)geneeskunde	43	gemiddeld	sterk stijgend
WO farmacie en medische biologie	85	hoog	sterk stijgend
<i>Beroepen</i>			
Pedagogische beroepen	24	gemiddeld	constant
Leraar basisonderwijs	12	laag	-
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (2e graads)	31	gemiddeld	-
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (1e graads)	38	gemiddeld	sterk stijgend
Docenten landbouw en techniek (2e graads)	26	gemiddeld	sterk dalend

Tabel 14.6 (vervolg)
 Percentage werkenden dat regelmatig beeldschermwerk verricht, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
Docenten economisch-administratieve vakken (2e graads)	68	gemiddeld	sterk stijgend
Docenten economisch-administratieve vakken (1e graads)	61	gemiddeld	-
Docenten talen en expressie	16	laag	sterk dalend
Docenten letteren (1e graads)	23	laag	sterk dalend
Docenten sociale vakken (1e graads)	39	gemiddeld	-
Onderwijskundig medewerkers	68	gemiddeld	constant
Onderwijskundigen en pedagogen	65	gemiddeld	constant
Culturele beroepen	79	hoog	stijgend
Tolken, vertalers en schrijvers	88	hoog	sterk stijgend
Bibliotheekassistenten	81	hoog	constant
Bibliotheecarissen	88	hoog	-
Grafisch ontwerpers	96	erg hoog	sterk stijgend
Kunstenaars	64	gemiddeld	sterk stijgend
Journalisten	93	erg hoog	stijgend
Taalkundigen	80	hoog	-
Agrarische beroepen	15	laag	-
Agrarische arbeiders	2	erg laag	sterk stijgend
Milieuhygiënisten en agrarisch vertegenwoordigers	68	gemiddeld	-
Agrarische bedrijfshoofden	41	gemiddeld	sterk stijgend
Technische, ambachts- en industrieberoepen	25	gemiddeld	stijgend
Productiemedewerkers	10	laag	sterk stijgend
Laboranten	58	gemiddeld	constant
Technisch analisten	66	gemiddeld	dalend
Natuurwetenschappers	76	gemiddeld	constant
Conciërges	15	laag	sterk stijgend
Hoofden technische dienst	43	gemiddeld	constant
Werktuigbouwkundigen	92	erg hoog	-
Bouwvakkers	1	erg laag	stijgend
Aannemers en installateurs	20	laag	sterk dalend
Architecten en bouwkundig projectleiders	63	gemiddeld	constant
Weg- en waterbouwkundigen	77	hoog	stijgend
Weg- en waterbouwkundige arbeiders	1	erg laag	sterk dalend
Weg- en waterbouwkundige vakkrachten	29	gemiddeld	-
Weg- en waterbouwkundig ontwerpers en projectleiders	82	hoog	stijgend
Metaalarbeiders	8	laag	sterk dalend
Bankwerkers en lassers	14	laag	sterk dalend
Bedrijfshoofden metaalbewerking	-	-	-
Assembleurs	7	erg laag	sterk stijgend
Monteurs	19	laag	-
Werktuigbouwkundig ontwerpers en hoofden technische dienst	76	gemiddeld	-
Elektronicamonteurs	67	gemiddeld	sterk dalend
Monteurs en controleurs elektrotechnische producten	29	gemiddeld	-
Elektromonteurs	28	gemiddeld	sterk stijgend
Elektrotechnisch ontwerpers en bedrijfshoofden	77	hoog	-
Elektrotechnici	94	erg hoog	constant
Grafisch productiepersoneel	57	gemiddeld	-
Grafische vakkrachten	30	gemiddeld	sterk dalend
Mechanisch operators	15	laag	dalend
Procesoperators	44	gemiddeld	sterk stijgend
Procestechnologen	79	hoog	-
Materiaalkundigen	72	gemiddeld	-
Transportberoepen	13	laag	-
Laders en lossers	21	laag	-
Chauffeurs	3	erg laag	sterk stijgend
Schippers en conducteurs	36	gemiddeld	constant
Vliegers, scheepskapiteins en leidinggevendend transport	70	gemiddeld	sterk stijgend
Medische en paramedische beroepen	33	gemiddeld	sterk stijgend
Verpleeghulpverleners en leerling-verpleegkundigen	5	erg laag	sterk stijgend

Totaal alle sectoren

Tabel 14.6 (vervolg)
Percentage werkenden dat regelmatig beeldschermwerk verricht, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
Verplegenden en doktersassistenten	30	gemiddeld	-
Therapeuten en verpleegkundigen	16	laag	sterk stijgend
Artsen	46	gemiddeld	-
Apothekersassistenten en medisch laboranten	56	gemiddeld	stijgend
Medisch analisten	64	gemiddeld	sterk stijgend
Apothekers	75	gemiddeld	-
Afdelingshoofden zorginstelling	66	gemiddeld	sterk stijgend
Economisch-administratieve beroepen	83	hoog	constant
Kantoorhulpen, inpakkers en colporteurs	6	erg laag	-
Ondersteunende administratieve hulpkrachten	46	gemiddeld	constant
Bedrijfschouffden	80	hoog	-
Economen	95	erg hoog	constant
Productieplanners	86	hoog	stijgend
Organisatie-adviseurs	85	hoog	constant
Organisatiedeskundigen	87	hoog	constant
Receptionisten en administratieve employés	85	hoog	constant
Boekhouders en secretaresses	94	erg hoog	constant
Assistent accountants	94	erg hoog	constant
Accountants	95	erg hoog	constant
Verzekeringsagenten	92	erg hoog	constant
Commercieel employés	82	hoog	constant
Commercieel medewerkers	84	hoog	constant
Technisch-commercieel employés	77	hoog	sterk stijgend
Technisch-bedrijfskundig medewerkers	78	hoog	dalend
Juridisch en fiscaal medewerkers	88	hoog	constant
Juridisch, bestuurlijk medewerkers	88	hoog	constant
Juristen	90	hoog	constant
Administratieve transportemployés	80	hoog	constant
Leidinggevenden	67	gemiddeld	stijgend
Managers	64	gemiddeld	sterk stijgend
Medisch secretaresses	90	hoog	constant
Informatica beroepen	96	erg hoog	constant
Programmeurs	98	erg hoog	constant
Systeemanalisten	97	erg hoog	constant
Informatici	91	erg hoog	constant
Technisch systeemanalisten	96	erg hoog	stijgend
Sociaal-culturele beroepen	58	gemiddeld	stijgend
Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeidsbemiddeling	42	gemiddeld	-
Medewerkers sociaal-cultureel werk en personeel en arbeid	64	gemiddeld	stijgend
Hoofden sociaal-cultureel werk en personeel en arbeid	69	gemiddeld	sterk stijgend
Sociaal-wetenschappelijk medewerkers	70	gemiddeld	dalend
Sociaal-wetenschappelijk onderzoekers	74	gemiddeld	constant
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	12	laag	constant
Vakkenvullers	19	laag	sterk stijgend
Interieurverzorgers	2	erg laag	sterk dalend
Verkopers	19	laag	constant
Winkeliers	37	gemiddeld	constant
Hulpkrachten horeca en verzorging	2	erg laag	-
Ziekenverzorgenden	6	erg laag	sterk stijgend
Verzorgend personeel	7	erg laag	constant
Bedrijfschouffden horeca	27	gemiddeld	-
Openbare orde- en veiligheidsberoepen			
Aspirant politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten	33	gemiddeld	-
Politieagenten, onderofficieren en beveiligingsemployés	69	gemiddeld	-
Politie-inspecteurs en officieren	88	hoog	constant

Tabel 14.6 (vervolg)
 Percentage werkenden dat regelmatig beeldschermwerk verricht, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	48	gemiddeld	stijgend
Jongeren	41	gemiddeld	constant
Ouderen	44	gemiddeld	stijgend
Allochtonen	34	gemiddeld	-
Totaal	46	gemiddeld	stijgend

Bron: ROA/CBS

Totaal alle sectoren

Tabel 14.7

Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten korter dan 6 maanden, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	3	laag	sterk dalend
VMBO theorie	3	laag	sterk dalend
VMBO natuur en techniek	3	laag	-
VMBO landbouw en natuurlijke omgeving	3	laag	-
VMBO bouwtechniek	3	laag	constant
VMBO metaal: mechanische techniek	4	gemiddeld	sterk dalend
VMBO voertuigtechniek	3	laag	sterk stijgend
VMBO elektrotechniek	4	gemiddeld	-
VMBO transport en logistiek	2	laag	constant
VMBO beveiliging	4	gemiddeld	sterk stijgend
VMBO economie	3	laag	sterk dalend
VMBO administratie, handel en mode	4	gemiddeld	sterk dalend
VMBO consumptief en levensmiddelentechniek	3	laag	sterk dalend
VMBO verzorging	3	laag	-
HAVO/VWO	4	gemiddeld	sterk dalend
MBO natuur en techniek	4	gemiddeld	sterk dalend
MBO landbouw en veeteelt	3	laag	sterk dalend
MBO milieu en groene ruimte	4	gemiddeld	-
MBO laboratorium	3	laag	-
MBO bouw	4	gemiddeld	-
MBO grond-, weg- en waterbouw	4	gemiddeld	sterk dalend
MBO installatietechniek	4	gemiddeld	-
MBO werktuigbouw en mechanische techniek	4	gemiddeld	sterk dalend
MBO motorvoertuigtechniek	5	gemiddeld	constant
MBO elektrotechniek	6	hoog	sterk dalend
MBO grafische techniek	2	laag	sterk dalend
MBO procestechiek	5	gemiddeld	-
MBO levensmiddelentechniek/vleesverwerking	3	laag	sterk dalend
MBO vervoer en logistiek	4	gemiddeld	-
MBO automatisering	7	hoog	sterk dalend
MBO openbare orde en veiligheid	7	hoog	constant
MBO economie	5	gemiddeld	dalend
MBO administratie	5	gemiddeld	-
MBO handel	4	gemiddeld	sterk dalend
MBO secretariaat	5	gemiddeld	-
MBO toerisme en recreatie	4	gemiddeld	-
MBO bedrijfskunde	4	gemiddeld	sterk dalend
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	4	gemiddeld	dalend
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	2	laag	-
MBO apothekersassistent	9	erg hoog	sterk dalend
MBO verpleging	5	gemiddeld	-
MBO sociaal-cultureel	4	gemiddeld	-
MBO verzorging	5	gemiddeld	constant
MBO uiterlijke verzorging	3	laag	-
MBO horeca	4	gemiddeld	sterk dalend
MBO beweging en therapie	3	laag	sterk stijgend
MBO geld, bank en belastingen	8	erg hoog	-
MBO verzekeringswezen	4	gemiddeld	-
HO natuur en techniek	5	gemiddeld	sterk dalend
HBO milieukunde en levensmiddelentechnologie	7	hoog	sterk dalend
HBO laboratorium	3	laag	sterk dalend
HBO bouwkunde	5	gemiddeld	sterk stijgend
HBO civiele techniek	5	gemiddeld	sterk dalend
HBO werktuigbouwkunde	5	gemiddeld	-
HBO elektrotechniek	5	gemiddeld	sterk dalend
HBO informatica	8	erg hoog	sterk dalend
HBO vervoer en logistiek	5	gemiddeld	sterk dalend

Tabel 14.7 (vervolg)
 Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten korter dan 6 maanden, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
WO wiskunde en natuurwetenschappen	3	laag	sterk dalend
HO economie	5	gemiddeld	sterk dalend
HBO accountancy en bedrijfseconomie	4	gemiddeld	sterk dalend
HBO commerciële economie	8	erg hoog	-
HBO recht en bestuur	4	gemiddeld	sterk dalend
HBO secretariaat	5	gemiddeld	-
HBO bedrijfskunde	7	hoog	-
WO econom(etr)ie	4	gemiddeld	sterk dalend
WO bedrijfskunde	4	gemiddeld	sterk dalend
WO accountancy en belastingen	2	laag	sterk dalend
WO rechten en bestuurskunde	6	hoog	-
HO onderwijs en sociaal-cultureel	6	hoog	sterk dalend
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	8	erg hoog	-
HBO lerarenopleiding talen	4	gemiddeld	sterk dalend
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	5	gemiddeld	sterk dalend
HBO lerarenopleiding economie en maatschappij	9	erg hoog	-
HBO lerarenopleiding expressie	3	laag	sterk dalend
HBO communicatie en journalistiek	4	gemiddeld	sterk dalend
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	5	gemiddeld	sterk dalend
HBO personeel en arbeid	4	gemiddeld	-
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	2	laag	-
WO letteren	3	laag	sterk dalend
WO sociale wetenschappen	6	hoog	sterk dalend
HO medisch	5	gemiddeld	constant
HBO verpleegkunde	6	hoog	-
HBO (fysio)therapie	6	hoog	sterk stijgend
WO (dier)geneeskunde	4	gemiddeld	sterk dalend
<i>Beroepen</i>			
Pedagogische beroepen	6	hoog	sterk dalend
Leraar basisonderwijs	8	erg hoog	-
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (2e graads)	5	gemiddeld	sterk dalend
Docenten landbouw en techniek (2e graads)	5	gemiddeld	sterk dalend
Docenten talen en expressie	3	laag	constant
Docenten letteren (1e graads)	4	gemiddeld	-
Onderwijskundigen en pedagogen	4	gemiddeld	sterk stijgend
Culturele beroepen	3	gemiddeld	-
Bibliotheekassistenten	2	laag	sterk dalend
Kunstenaars	1	erg laag	sterk dalend
Journalisten	3	laag	sterk stijgend
Agrarische beroepen	3	laag	dalend
Agrarische arbeiders	2	laag	-
Technische, ambachts- en industrieberoepen	4	gemiddeld	sterk dalend
Productiemedewerkers	3	laag	sterk dalend
Conciërges	8	erg hoog	-
Bouwvakkers	2	laag	sterk dalend
Aannemers en installateurs	3	laag	constant
Architecten en bouwkundig projectleiders	7	hoog	-
Weg- en waterbouwkundigen	5	gemiddeld	-
Weg- en waterbouwkundige arbeiders	4	gemiddeld	-
Weg- en waterbouwkundige vakkrachten	3	laag	-
Metaalarbeiders	3	laag	sterk dalend
Bankwerkers en lassers	3	laag	sterk dalend
Assembleurs	5	gemiddeld	-
Monteurs	5	gemiddeld	stijgend
Werktuigbouwkundig ontwerpers en hoofden technische dienst	6	hoog	sterk stijgend
Monteurs en controleurs elektrotechnische producten	1	erg laag	-
Elektromonteurs	4	gemiddeld	sterk dalend

Totaal alle sectoren

Tabel 14.7 (vervolg)
Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten korter dan 6 maanden, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
Grafisch productiepersoneel	2	laag	-
Grafische vakkrachten	1	erg laag	-
Mechanisch operators	2	laag	sterk dalend
Procesoperators	5	gemiddeld	-
Confectie-arbeiders	2	laag	sterk stijgend
Transportberoepen	2	laag	sterk dalend
Laders en lossers	2	laag	-
Chauffeurs	2	laag	sterk dalend
Vliegers, scheepskapiteins en leidinggevend transport	4	gemiddeld	-
Medische en paramedische beroepen	5	gemiddeld	dalend
Verpleeghulpen en leerling-verpleegkundigen	3	laag	-
Verplegenden en doktersassistenten	5	gemiddeld	sterk stijgend
Therapeuten en verpleegkundigen	6	gemiddeld	sterk stijgend
Artsen	3	laag	sterk dalend
Apothekersassistenten en medisch laboranten	7	hoog	sterk dalend
Medisch analisten	3	laag	sterk stijgend
Economisch-administratieve beroepen	5	gemiddeld	sterk dalend
Kantoorhulpen, inpakkers en colporteurs	2	laag	sterk dalend
Bedrijfshoofden	6	hoog	sterk stijgend
Productieplanners	5	gemiddeld	sterk dalend
Organisatie-adviseurs	4	gemiddeld	-
Organisatiedeskundigen	3	laag	-
Receptionisten en administratieve employés	3	laag	sterk dalend
Boekhouders en secretaresses	4	gemiddeld	-
Assistent accountants	4	gemiddeld	sterk dalend
Accountants	4	gemiddeld	constant
Verzekeringsagenten	6	hoog	dalend
Commercieel employés	6	hoog	sterk dalend
Commercieel medewerkers	9	erg hoog	constant
Juridisch en fiscaal medewerkers	7	hoog	sterk stijgend
Juridisch, bestuurlijk medewerkers	4	gemiddeld	-
Juristen	4	gemiddeld	sterk dalend
Administratieve transportemployés	6	hoog	-
Leidinggevend	4	gemiddeld	sterk dalend
Managers	6	hoog	-
Medisch secretaresses	2	laag	sterk dalend
Informatica beroepen	8	erg hoog	sterk dalend
Programmeurs	9	erg hoog	sterk dalend
Systeemanalisten	8	erg hoog	-
Informatici	8	erg hoog	-
Sociaal-culturele beroepen	6	hoog	sterk dalend
Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeidsbemiddeling	5	gemiddeld	sterk dalend
Medewerkers sociaal-cultureel werk en personeel en arbeid	6	hoog	constant
Sociaal-wetenschappelijk onderzoekers	7	hoog	-
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	3	laag	sterk dalend
Vakkenvullers	2	laag	sterk dalend
Interieurverzorgers	2	laag	-
Verkopers	2	laag	sterk dalend
Winkeliers	3	laag	sterk dalend
Hulpkrachten horeca en verzorging	3	laag	sterk dalend
Ziekenverzorgenden	4	gemiddeld	sterk stijgend
Verzorgend personeel	4	gemiddeld	sterk stijgend
Bedrijfshoofden horeca	5	gemiddeld	-
Openbare orde- en veiligheidsberoepen	10	erg hoog	sterk stijgend
Aspirant politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten	10	erg hoog	sterk stijgend
Politieagenten, onderofficieren en beveiligingsemployés	10	erg hoog	sterk stijgend

Totaal alle sectoren

Tabel 14.7 (vervolg)
Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten korter dan 6 maanden, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	4	gemiddeld	-
Jongeren	4	gemiddeld	sterk dalend
Ouderen	3	laag	constant
Allochtonen	3	laag	sterk dalend
Totaal	4	gemiddeld	sterk dalend

Bron: ROA/CBS

Totaal alle sectoren

Tabel 14.8

Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten van 6 maanden of langer, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
<i>Opleidingen</i>			
Basisonderwijs	10	gemiddeld	stijgend
VMBO theorie	22	erg hoog	-
VMBO natuur en techniek	11	gemiddeld	-
VMBO landbouw en natuurlijke omgeving	12	gemiddeld	-
VMBO bouwtechniek	10	gemiddeld	-
VMBO metaal: mechanische techniek	8	laag	stijgend
VMBO voertuigtechniek	15	hoog	sterk dalend
VMBO elektrotechniek	16	hoog	constant
VMBO transport en logistiek	3	erg laag	constant
VMBO beveiliging	8	laag	constant
VMBO economie	11	gemiddeld	dalend
VMBO administratie, handel en mode	10	gemiddeld	constant
VMBO consumptief en levensmiddelentechniek	16	hoog	sterk dalend
VMBO verzorging	10	gemiddeld	constant
HAVO/VWO	29	erg hoog	constant
MBO natuur en techniek	10	gemiddeld	constant
MBO landbouw en veeteelt	9	laag	-
MBO milieu en groene ruimte	9	laag	sterk stijgend
MBO laboratorium	10	gemiddeld	sterk dalend
MBO bouw	8	laag	constant
MBO grond-, weg- en waterbouw	8	laag	-
MBO installatietechniek	12	gemiddeld	constant
MBO werktuigbouw en mechanische techniek	8	laag	constant
MBO motorvoertuigtechniek	10	gemiddeld	sterk dalend
MBO elektrotechniek	13	gemiddeld	-
MBO grafische techniek	6	erg laag	sterk stijgend
MBO procestechniek	22	erg hoog	-
MBO levensmiddelentechniek/vleesverwerking	8	laag	sterk stijgend
MBO vervoer en logistiek	7	laag	sterk dalend
MBO automatisering	14	gemiddeld	sterk stijgend
MBO openbare orde en veiligheid	10	gemiddeld	sterk dalend
MBO economie	12	gemiddeld	dalend
MBO administratie	14	gemiddeld	constant
MBO handel	12	gemiddeld	constant
MBO secretariaat	7	laag	sterk dalend
MBO toerisme en recreatie	14	gemiddeld	-
MBO bedrijfskunde	9	laag	dalend
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	11	gemiddeld	constant
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	6	erg laag	-
MBO apothekersassistent	8	laag	sterk stijgend
MBO verpleging	10	gemiddeld	-
MBO sociaal-cultureel	16	hoog	constant
MBO verzorging	10	gemiddeld	constant
MBO uiterlijke verzorging	8	laag	-
MBO horeca	13	gemiddeld	-
MBO beweging en therapie	17	hoog	sterk stijgend
MBO geld, bank en belastingen	11	gemiddeld	-
MBO verzekeringswezen	14	gemiddeld	dalend
HO natuur en techniek	10	gemiddeld	stijgend
HBO milieukunde en levensmiddelentechnologie	8	laag	sterk dalend
HBO laboratorium	10	gemiddeld	stijgend
HBO bouwkunde	19	hoog	sterk stijgend
HBO civiele techniek	8	laag	stijgend
HBO werktuigbouwkunde	8	laag	stijgend
HBO elektrotechniek	9	laag	-
HBO informatica	12	gemiddeld	-

Tabel 14.8 (vervolg)
 Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten van 6 maanden of langer, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
HBO vervoer en logistiek	8	laag	sterk stijgend
WO wiskunde en natuurwetenschappen	10	gemiddeld	constant
HO economie	16	hoog	-
HBO accountancy en bedrijfseconomie	21	erg hoog	-
HBO commerciële economie	13	gemiddeld	dalend
HBO recht en bestuur	21	erg hoog	sterk dalend
HBO secretariaat	12	gemiddeld	-
HBO bedrijfskunde	17	hoog	sterk stijgend
WO econom(etr)ie	14	gemiddeld	sterk stijgend
WO bedrijfskunde	14	gemiddeld	sterk stijgend
WO accountancy en belastingen	13	gemiddeld	constant
WO rechten en bestuurskunde	13	gemiddeld	-
HO onderwijs en sociaal-cultureel	13	gemiddeld	stijgend
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	15	hoog	sterk stijgend
HBO lerarenopleiding talen	11	gemiddeld	-
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	10	gemiddeld	-
HBO lerarenopleiding economie en maatschappij	11	gemiddeld	-
HBO lerarenopleiding expressie	15	hoog	sterk stijgend
HBO tolk en vertaler	32	erg hoog	sterk stijgend
HBO communicatie en journalistiek	15	hoog	sterk stijgend
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	13	gemiddeld	-
HBO personeel en arbeid	14	gemiddeld	-
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	12	gemiddeld	sterk stijgend
WO letteren	10	gemiddeld	-
WO sociale wetenschappen	12	gemiddeld	-
HO medisch	17	hoog	dalend
HBO verpleegkunde	13	gemiddeld	sterk dalend
HBO (fysio)therapie	16	hoog	constant
WO (dier)geneeskunde	27	erg hoog	constant
<i>Beroepen</i>			
Pedagogische beroepen	16	hoog	sterk stijgend
Leraar basisonderwijs	17	hoog	sterk stijgend
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (2e graads)	19	hoog	sterk stijgend
Docenten landbouw en techniek (2e graads)	14	gemiddeld	-
Docenten talen en expressie	16	hoog	sterk stijgend
Docenten letteren (1e graads)	16	hoog	-
Onderwijskundigen en pedagogen	11	gemiddeld	constant
Culturele beroepen	10	gemiddeld	constant
Bibliotheekassistenten	10	gemiddeld	-
Kunstenaars	8	laag	-
Journalisten	7	laag	sterk stijgend
Agrarische beroepen	12	gemiddeld	constant
Agrarische arbeiders	13	gemiddeld	dalend
Technische, ambachts- en industrieberoepen	10	gemiddeld	constant
Productiemedewerkers	9	laag	sterk dalend
Conciërges	4	erg laag	sterk dalend
Bouwvakkers	10	gemiddeld	-
Aannemers en installateurs	11	gemiddeld	dalend
Architecten en bouwkundig projectleiders	11	gemiddeld	sterk stijgend
Weg- en waterbouwkundigen	10	gemiddeld	sterk stijgend
Weg- en waterbouwkundige arbeiders	9	laag	-
Weg- en waterbouwkundige vakkrachten	7	laag	-
Metaalarbeiders	10	gemiddeld	dalend
Bankwerkers en lassers	6	erg laag	dalend
Assembleurs	20	hoog	sterk stijgend
Monteurs	11	gemiddeld	-

Totaal alle sectoren

Tabel 14.8 (vervolg)

Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten van 6 maanden of langer, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
Werktuigbouwkundig ontwerpers en hoofden technische dienst	10	gemiddeld	sterk stijgend
Monteurs en controleurs elektrotechnische producten	18	hoog	sterk stijgend
Elektromonteurs	14	gemiddeld	-
Grafisch productiepersoneel	4	erg laag	-
Grafische vakkrachten	7	laag	-
Mechanisch operators	11	gemiddeld	sterk stijgend
Procesoperators	18	hoog	sterk stijgend
Confectie-arbeiders	5	erg laag	-
Transportberoepen	8	laag	dalend
Laders en lossers	12	gemiddeld	sterk dalend
Chauffeurs	5	erg laag	-
Vliegers, scheepskapiteins en leidinggevenden transport	10	gemiddeld	stijgend
Medische en paramedische beroepen	17	hoog	constant
Verpleeghulp en leerling-verpleegkundigen	52	erg hoog	sterk stijgend
Verplegenden en doktersassistenten	12	gemiddeld	dalend
Therapeuten en verpleegkundigen	13	gemiddeld	sterk dalend
Artsen	26	erg hoog	stijgend
Apothekersassistenten en medisch laboranten	13	gemiddeld	-
Medisch analisten	9	laag	-
Economisch-administratieve beroepen	13	gemiddeld	constant
Kantoorhulp, inpakkers en colporteurs	11	gemiddeld	stijgend
Bedrijfshoofden	7	laag	-
Productieplanners	10	gemiddeld	sterk stijgend
Organisatie-adviseurs	13	gemiddeld	-
Organisatiedeskundigen	11	gemiddeld	sterk dalend
Receptionisten en administratieve employés	12	gemiddeld	constant
Boekhouders en secretaresses	12	gemiddeld	dalend
Assistent accountants	19	hoog	constant
Accountants	26	erg hoog	sterk stijgend
Verzekeringsagenten	10	gemiddeld	-
Commercieel employés	12	gemiddeld	constant
Commercieel medewerkers	14	gemiddeld	sterk stijgend
Juridisch en fiscaal medewerkers	15	hoog	sterk stijgend
Juridisch, bestuurlijk medewerkers	16	hoog	sterk dalend
Juristen	17	hoog	-
Administratieve transportemployés	8	laag	constant
Leidinggevenden	11	gemiddeld	-
Managers	9	laag	-
Medisch secretaresses	9	laag	sterk stijgend
Informatica beroepen	14	gemiddeld	dalend
Programmeurs	17	hoog	-
Systeemanalisten	13	gemiddeld	-
Informatici	11	gemiddeld	sterk dalend
Sociaal-culturele beroepen	15	hoog	constant
Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeidsbemiddeling	20	hoog	sterk stijgend
Medewerkers sociaal-cultureel werk en personeel en arbeid	13	gemiddeld	-
Sociaal-wetenschappelijk onderzoekers	14	gemiddeld	sterk dalend
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	19	hoog	stijgend
Vakkenvullers	49	erg hoog	-
Interieurverzorgers	14	gemiddeld	sterk stijgend
Verkopers	23	erg hoog	constant
Winkeliers	14	gemiddeld	-
Hulpkrachten horeca en verzorging	25	erg hoog	sterk stijgend
Ziekenverzorgenden	11	gemiddeld	stijgend
Verzorgend personeel	12	gemiddeld	constant
Bedrijfshoofden horeca	11	gemiddeld	sterk dalend
Openbare orde- en veiligheidsberoepen	18	hoog	stijgend

Tabel 14.8 (vervolg)
 Percentage werkenden dat deelneemt aan scholingstrajecten van 6 maanden of langer, gemiddelde 2001-2002

	%	typering	trend 2000-2002
Aspirant politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten	24	erg hoog	sterk stijgend
Politieagenten, onderofficieren en beveiligingsemployés	13	gemiddeld	-
<i>Specifieke groepen werkenden</i>			
Vrouwen	14	gemiddeld	stijgend
Jongeren	29	erg hoog	stijgend
Ouderen	4	erg laag	constant
Allochtonen	18	hoog	sterk stijgend
Totaal	14	gemiddeld	constant

Bron: ROA/CBS